

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
Center za metodologijo in informatiko, Projekt RIS
Email: info@ris.org, URL: <http://www.ris.org/>

Naročnik raziskave: *Ministrstvo za informacijsko družbo*
Številka razpisa: KID2001-11-13

**Teledelo in informacijska-telekomunikacijska
tehnologija pri delu**

Avtorji: Vasja Vehovar, Matjaž Robinšak

Ljubljana, oktober 2001

Povzetek

Poleg družbeno-ekonomskih in kulturnih dejavnikov organizacijo oziroma način dela vse bolj določajo tehnološke spremembe. Eden pomembnejših vidikov vpliva informacijske oziroma telekomunikacijske tehnologije je tudi teledelo. Izraz »teledelo« običajno označuje delo, ki poteka izven (oziroma neodvisno) od siceršnje (fiksne) lokacije, pri čemer se uporablja informacijska in telekomunikacijska tehnologija.

Koncept teledela ni nov, vendar tri desetletja star pojem doživlja v informacijsko razvitih družbah intenzivno preobrazbo, saj tehnologija omogoča nove in nove oblike dela. Zato ne preseneča, da obstajajo številne nejasnosti glede opredelitev. Pojmi kot so npr. delo na domu (work at home), teledelo (telework), oddaljeno delo (remote work), e-delo (e-work) ipd. so pogosto nadvse nejasno razmejeni.

Pričujoča raziskava se problema loteva empirično. Ukvarja se z merjenjem zgoraj navedenih konceptov ter z izdelavo odgovarjajočih ocen za Slovenijo v letu 2001.

Najpomembnejša ugotovitev je vsekakor dejstvo, da je obseg teledela izjemno občutljiv na metodologijo merjenja. Izrazite razlike obstajajo predvsem med anketo podjetij (kjer smo anketirali osebe odgovorne za informatiko) in anketo oseb, kjer smo neposredno anketirali vzorec aktivne populacije.

V prvem primeru je v slovenskih podjetjih manj kot 10,000 oziroma manj kot 2% teledelavcev (zaposlenih, ki delajo vsaj nekaj ur mesečno doma in so pri tem elektronsko povezani s podjetjem) med vsemi zaposlenimi v podjetjih (cca. 450.000).

V anketi gospodinjstev pa se izkaže, da je med delovno aktivnim prebivalstvom (okoli 1 mio) okoli 50,000-60,000 oseb oziroma 5-6%, ki delajo določeno plačano delo doma in pri tem uporabljajo računalnik in internet. Navedeni odstotek je močno odvisen od nadaljnjih podrobnosti pri sami opredelitvi teledela. V skrajnih primerih se ocena lahko razteza od 20,000 pa vse do 290,000 oseb.

Oglejmo si še nekatere pomembnejše ugotovitve o razvitosti teledela na osnovi ankete RIS 2000/2001 med podjetji (www.ris.org):

- Tehnične možnosti **za teledelo** ima približno polovica srednjih, malih in mikro podjetij ter dobri dve tretjini velikih podjetij. Delež teh podjetij iz leta v leto hitro narašča, saj imajo že skoraj vsa podjetja dostop do interneta.
- Med podjetji, ki navajajo, da imajo tehnične možnosti za teledelo, v polovici velikih in slabi tretjini najmanjših (mikro) podjetij teledelo tudi že uporabljajo.
- Kot ovire za teledelo se največkrat navaja, da ni pravih potreb oziroma da to zavira sama narava dela, visoko pa je uvrščeno tudi pomanjkanje sredstev, počasnost prenosa podatkov preko interneta in pomanjkljivo informiranje.
- Če definiramo teledelavca kot zaposleno osebo, ki (z vednostjo podjetja) vsaj nekaj ur mesečno dela od doma in je pri tem elektronsko povezan s podjetjem, je v podjetjih v grobem pod **2% teledelavcev** oziroma okoli 6.000-10.000 oseb.

Kot rečeno je bila v okviru projekta RIS junija 2001 izvedena tudi posebna telefonska raziskava v populaciji 10-75 let (1,7 mio oseb), ki je podrobno osvetlila uporabo informacijske tehnologije na delovnem mestu oziroma pri plačanem delu med delovno aktivno populacijo. Pri tem je šlo za pilotno raziskavo in testiranje merskega instrumenta, ki je bil izredno kompleksen, saj je moral omogočiti konstrukcijo oziroma oceno vseh znanih definicij teledela. Vzorec je bil zato nekoliko manjši ($n=900$ oziroma 300 oseb), dobljene ocene pa prikazujejo predvsem razmerja med različnimi opredelitvami teledela. Na osnovi tako izdelanega merskega instrumenta bo sam nivo teledela še natančneje izmerjen konec leta 2001. Tako lahko ugotovimo naslednje osnovne kategorije teledelavcev:

- V primeru, da teledelo definiramo kot vsako plačano delo na domu z vsaj eno uro na teden, pri čemer se uporablja internet, je v Sloveniji med delovno aktivnim prebivalstvom okoli 60,000 teledelavcev oziroma 6% (kar ne preseneča, saj ima skoraj polovica gospodinjstev PC) in se v grobem ujema tudi s povprečjem v EU.
- Po ECaTT-ovih definicijah je v Sloveniji (med delovno aktivnimi) 3,8% domačih teledelavcev (home-based), 1,2% samozaposlenih teledelavcev (self employed), 1,8% mobilnih teledelavcev (mobile) in 2,9% začasnih teledelavcev (supplementary), skupaj torej 9,4%. Po teh definicijah 38,000 Slovencev vsaj en dan v tednu dela doma in uporablja informacijsko-telekomunikacijsko tehnologijo, 18,000 je mobilnih teledelavcev, 12,000 je samozaposlenih teledelavcev in 29,000 je takih, ki le nekaj dela opravijo doma. Pri tem uporabljajo telefon, mobilni telefon in internet.
- Če pa upoštevamo, da je teledelavec vsak, ki ne dela na običajnem delovnem mestu in pri tem uporablja vsaj telefon, potem je v Sloveniji 290,000 teledelavcev (29%).

Teledelavci so večinoma bolj izobraženi. V anketi ni bilo nobenega teledelavca (po kriteriju uporabe interneta), ki ne bi imel končane vsaj srednje šole (kar sicer ne pomeni, da tega ni v populaciji, vendar pa je delež izredno majhen). Poleg tega se je pokazalo, da je relativno največ teledelavcev v javnem sektorju.

Oglejmo si še nekatere splošnejše ugotovitve o zaposlitveni strukturi:

- Ocenjujemo, da je v Sloveniji skupaj približno 12% managerjev in strokovnjakov. Uslužbencev in pisarniških delavcev je 12%, gospodinj in kmetov okoli 6%, delavcev (VKV, KV, NKV) pa 26%. V javnem sektorju je zaposlenih 15%, v javnem podjetju pa 24% respondentov. V podjetjih je zaposlenih 37%, pri zasebniku pa 23% respondentov. V javnem sektorju je nekaj več kot 40% zaposlenih v državni upravi, približno četrtnina v šolstvu in ostali drugje. Med respondenti, ki niso zaposleni v javnem sektorju (torej v vseh drugih sektorjih), jih je polovica delavcev (VKV, KV, NKV). Nekaj več kot 16% je zaposlenih strokovnjakov, 13% je pisarniških delavcev ter 11% uslužbencev.
- Večina zaposlenih respondentov dela od 30 do 50 ur na teden. Pri tem zaposleni skupaj delajo v povprečju 46 ur tedensko. Razdelava delovnih ur po sektorjih je pokazala, da več ur porabijo za delo v javnem sektorju (javna uprava, neprofitne organizacije...) in pri zasebnikih (52 ur na tipičen teden), medtem ko v javnih podjetjih (komunala, železnice, ceste...) respondenti delajo nekoliko manj. Analiza števila tedenskih delovnih ur po zaposlitvenem statusu je pokazala, da managerji oziroma vodstveni delavci delajo v večji meri nad 40 ur tedensko, delavci (VKV, KV, NKV) in uslužbenci pa v večji meri

manj kot 40 ur tedensko. Opazili smo tudi razlike po spolu. Skupaj 70% žensk dela do 40 ur tedensko, medtem ko je takih moških le nekaj več kot 30%.

O splošni rabi informacijske tehnologije v okviru dela pa lahko povzamemo naslednje:

- Med zaposlenimi jih 82% uporablja *pri delu v službi* fiksni telefon, 56% mobilni telefon, 59% osebni računalnik, kar pa je zaradi majhnosti vzorca nekoliko precenjeno. Druge raziskave namreč kažejo, da je ta delež okoli 50%. Dobra polovica zaposlenih, ki uporabljajo osebni računalnik, uporabljajo tudi internet. Posebno uslužbenci oziroma pisarniški delavci v veliki meri uporabljajo fiksni telefon (100%) in osebni računalnik (88%) ter telefax (73%).
- Pri ženskah je pri delu precej nižja uporaba mobilnega telefona (ženske 38%, moški 70%) in uporaba interneta (ženske 30%, moški 40%).
- Večina zaposlenih *pri delu doma* uporablja fiksni telefon (80%) in pa mobilni telefon (75%).
- Teledelo pa poteka tudi na službenih potovanjih, kjer 88% zaposlenih uporablja mobilni telefon. Približno 42% managerjev oziroma strokovnjakov uporablja na potovanjih tudi osebni računalnik in 32% jih uporablja internet.
- Polovico svojega delovnega časa porabi za računalnikom 57% delavcev, ki uporabljajo osebni računalnik. Slaba tretjina (27%) pa ob računalniku porabi večino svojega delovnega časa.
- Dostop do interneta iz službenega računalnika ima 51% uporabnikov službenega osebnega računalnika.

Kazalo

I. TELEDELO V PODJETJIH.....	7
1. METODOLOGIJA.....	7
2. ANALIZE.....	8
2.1. Tehnične možnosti za teledelo.....	8
2.2. Uporaba teledela.....	9
2.3. Število teledelavcev.....	11
2.4. Ovire za teledelo.....	14
II. INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA PRI DELU	17
1. UVOD.....	17
2. METODOLOGIJA.....	18
3. ZAPOSLOTVENI STATUS IN SEKTOR ZAPOSLOTVE	19
3.1. Zaposlitveni status.....	19
3.2. Sektor zaposlitve.....	22
3.2.1 Javni sektor.....	24
3.2.2 Zasebni sektorji.....	25
4. DELOVNE URE.....	30
4.1. Zaposleni.....	30
4.2. Samozaposleni.....	34
4.3. Honorarno delo.....	35
5. LOKACIJA DELA.....	38
5.1. Delo doma.....	38
5.1.1 Zaposleni.....	38
5.1.2 Samozaposleni.....	40
5.1.3 Honorarno delo.....	41
5.2. Delo v poslovnih prostorih podjetja oziroma organizacije.....	42
5.2.1 Zaposleni.....	42
5.2.2 Delo na več lokacijah.....	44
5.2.3 Glavna lokacija dela.....	45
5.2.4 Samozaposleni.....	46
5.2.5 Honorarno delo.....	47
5.3. Delo na lokaciji stranke oziroma naročnika.....	48
5.3.1 Zaposleni.....	48
5.3.2 Samozaposleni.....	50
5.3.3 Honorarno delo.....	51
5.4. Potovanje v okviru dela.....	52
5.4.1 Značilnosti (potovanja v okviru dela) po podskupinah.....	52
5.5. Čas, porabljen za službena potovanja.....	55
5.5.1 Čas, porabljen za službena potovanja med samozaposlenimi.....	57
5.5.2 Čas, porabljen za službena potovanja med honorarnimi delavci.....	58

6.	UPORABA INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE	61
6.1.	<i>Uporaba informacijske tehnologije ne delovnem mestu.....</i>	<i>61</i>
6.2.	<i>Uporaba informacijske tehnologije pri delu doma.....</i>	<i>65</i>
6.3.	<i>Uporaba informacijske tehnologije na potovanjih.....</i>	<i>68</i>
7.	TELEDELO.....	75
7.1.	<i>Definicijska problematika.....</i>	<i>75</i>
7.2.	<i>Definicije ECaTT.....</i>	<i>76</i>
7.3.	<i>Primerjava izbranih definicij.....</i>	<i>79</i>
7.4.	<i>Podrobnosti japonske definicije</i>	<i>83</i>
7.5.	<i>Uporaba osebnega računalnika teledelavcev.....</i>	<i>85</i>
7.6.	<i>Primerjava s podatki za EU in AMA</i>	<i>86</i>
8.	UPORABA OSEBNEGA RAČUNALNIKA IN INTERNETA NA DELOVNEM MESTU.....	88
8.1.	<i>Uporaba osebnega računalnika pri plačanem delu</i>	<i>88</i>
8.2.	<i>Uporaba interneta</i>	<i>94</i>
III.	PREGLEDNICE.....	97
	<i>Kazalo tabel in grafov:.....</i>	<i>104</i>
	<i>Literatura in viri:.....</i>	<i>106</i>

I. Teledelo v podjetjih

1. Metodologija

- Raziskava RIS med podjetji je bila izvedena v **decembru 2000/januar 2001**. S tem je bila **opravljena že peta ponovitev**, kar omogoča tudi podrobno **opazovanje trendov 1996-2000**.
- Anketa RIS2000 med podjetji je, tako kot anketi RIS98 in RIS99, potekala po **telefonu**. Prvi dve anketi, RIS96 in RIS97, sta potekali po pošti.
- V izhodiščni vzorčni okvir so bila izbrana vsa velika, srednja in majhna podjetja s prometom na računu, ki so oddala zaključni račun (bilanco) za leto 1999, to je skupno **36,000 podjetij**. V vzorec niso bili vključeni samostojni podjetniki niti podjetja, ki niso oddala zaključnega računa – bilance. Izključene so bile tudi organizacije javnega oziroma neprofitnega sektorja.
- Podjetja so bila razdeljena glede na uradno klasifikacijo na **velika, srednja, mala in mikro** podjetja (to so mala podjetja z manj kot 5 zaposlenimi ter podjetja, ki v registru Statističnega urada niso imela navedeno število zaposlenih). Iz vsake skupine je bilo izbranih okoli 350 podjetij. Posebej je bilo vključenih tudi **največjih 100** podjetij.
- Sodelovanje podjetij v anketi je bilo ugodno, čeprav stopnje odgovorov iz leta v leto upadajo. Tokrat je sodelovalo **73%** ustreznih podjetij med velikimi, pa do **45%** ustreznih med mikro podjetji. Odziv je bil ugoden, saj je sodelovanje v celoti **zavrnilo le 4% enot** izbranih v vzorec.
- Nekatere analizirane skupine so majhne, zato je v prikazih vsakič navedena tudi velikost podskupin. Skupin z **manj kot 10 enotami** ni mogoče posploševati na populacijo.
- Rezultati so predstavljeni v obliki relativnih deležev znotraj štirih velikostnih skupin podjetij. Podatki so zato večinoma prikazani kot deleži in povprečja po velikostnih podskupinah in tako jih je treba tudi interpretirati. V nekaterih primerih pa prikazujemo tudi ocene za populacijske vsote (totale), kjer so podatki uteženi z osnovno **populacijsko utežjo**, ki je primernejša za **ocenjevanje števila podjetij** in z **alternativno** populacijsko utežjo, ki je primerna za **ocenjevanje števila zaposlenih**. Oboje pa še vedno predstavlja le grobo oceno.
- V manjših podjetjih so na anketo odgovarjali predvsem direktorji, v večjih pa vodstveni delavci s področja informatike.
- Uvodno vprašanje o teledelu, ki ga je dobila tretjina podjetij z računalniško opremo, se je glasilo: »Ali v vašem podjetju obstajajo tehnične možnosti za morebitno delo od doma, imenovano tudi teledelo oziroma teleworking?«

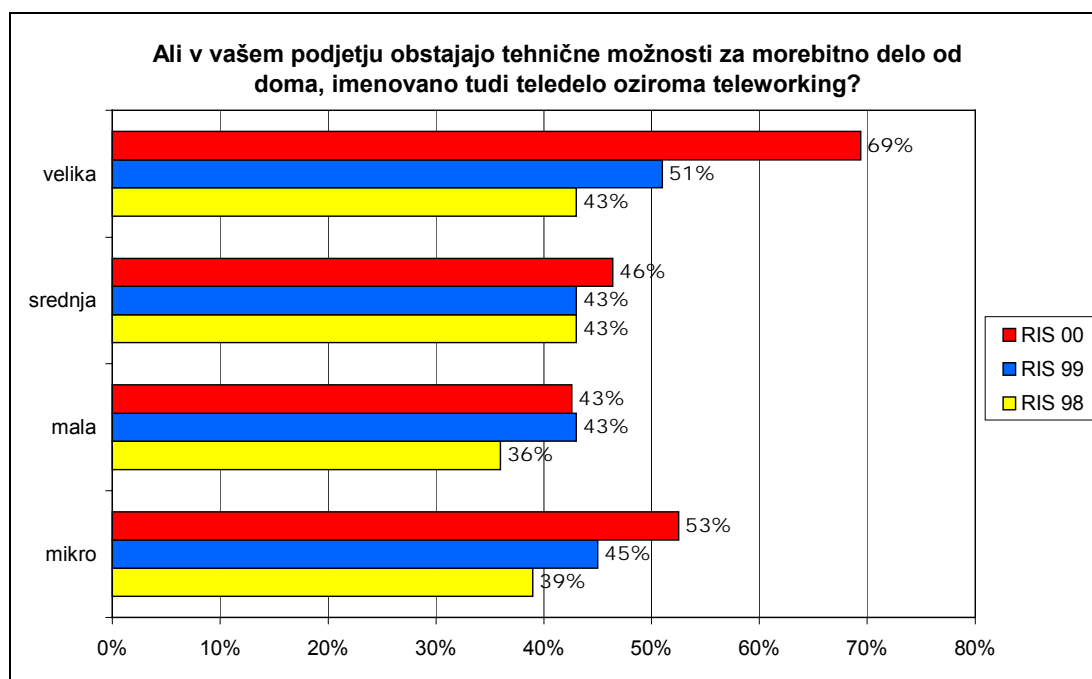
2. Analize

2.1. Tehnične možnosti za teledelo

Tehnične možnosti za teledelo ima približno polovica srednjih, malih in mikro podjetij ter dobri dve tretjini velikih podjetij.

V vseh velikostnih skupinah podjetij narašča delež podjetij, ki imajo tehnične možnosti za delo od doma, kar ne preseneča, saj imajo skoraj vsa podjetja dostop do interneta.

V grafu so v oklepaju navedene velikosti vzorcev v posameznih letih glede na velikost podjetij (velika, srednja, mala, mikro).

Graf 1: Možnosti za teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57)

2.2. Uporaba teledela

- Podjetjem, ki imajo tehnične možnosti za teledelo je bilo zastavljeno vprašanje, ali to omogočajo kakšnemu zaposlenemu.

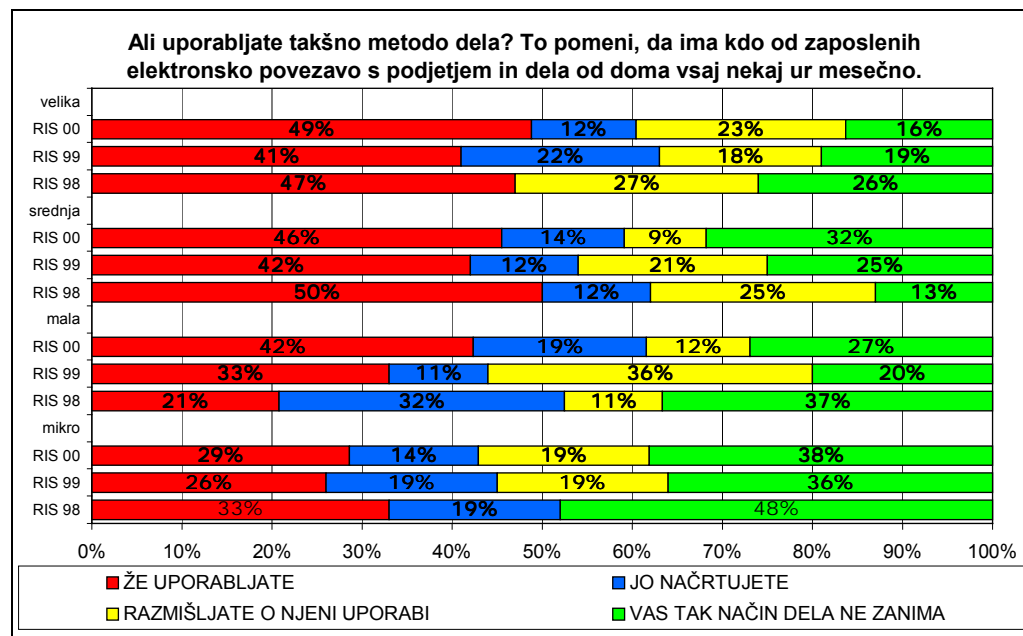
Delo od doma zaposlenim omogoča slaba polovica velikih, srednjih in malih podjetij ter slaba tretjina mikro podjetij, ki imajo možnosti za teledelo, okoli 15% podjetij v vseh skupinah pa načrtuje omogočanje dela od doma v bližnji prihodnosti.

Med podjetji, ki imajo tehnične možnosti za teledelo, a jih takšen način dela sploh ne zanima je vsako tretje mikro, malo in srednje podjetje ter 16% velikih podjetij.

V primerjavi s prejšnjimi leti je v malih podjetjih opazno naraščanje deleža podjetij, ki svojim zaposlenim omogočajo delo od doma, v ostalih velikostnih skupinah podjetij pa ta delež stagnira.

Načrti za uvajanje teledela se uresničujejo le delno. V velikih, malih in mikro podjetjih je opazno zmanjševanje deleža podjetij, ki o tej možnosti ne razmišljajo, medtem ko se v srednjih podjetjih delež podjetij, ki o možnosti teledela sploh ne razmišljajo celo povečuje, kar bi bila lahko posledica sprememb v sestavi srednjih podjetij, pa tudi razmeroma majhnega vzorca.

Vsekakor ne gre za statistično značilne razlike. Največja podjetja v tem okviru ne odstopajo bistveno od velikih podjetij.

Graf 2: Uporaba teledela med podjetji, ki imajo tehnične možnosti za teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57) (RIS 00: n=43,44,26,42), (RIS 99: n=49,33,36,27), (RIS 98: n=15,24,19,21)

V spodnji tabeli je prikazana uporaba teledela med slovenskimi podjetji. **Podatki so uteženi na celotno populacijo** - če število podjetij pomnožimo s tri, dobimo oceno dejanskega števila podjetij glede na uporabo teledela.

Ocenjujemo, da delo od doma omogoča 195 (65 x 3=195) velikih podjetij, 363 srednjih podjetij, 549 malih podjetij in 2,310 mikro podjetij. Skupno delo od doma omogoča torej okoli 3,400 slovenskih podjetij.

Tabela 1: Uporaba teledela med podjetji, ki imajo možnosti za teledelo

Ali uporabljate takšno metodo dela? To pomeni, da ima kdo od zaposlenih elektronsko povezavo s podjetjem in dela od doma vsaj nekaj ur mesečno.										
	velika		srednja		mala		mikro		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
UPORABLJAMO	65	47%	121	46%	183	44%	770	29%	1139	32%
NAČRTUJEMO	17	13%	36	14%	67	16%	385	14%	506	14%
RAZMIŠLJAMO O UPORABI	31	23%	24	9%	50	12%	514	19%	619	18%
NAS NE ZANIMA	24	17%	85	32%	116	28%	1027	38%	1252	36%
SKUPAJ	137	100%	267	100%	416	100%	2696	100%	3516	100%

Ponovno poudarjamo, da je število mikro podjetij v zgornji tabeli precenjeno - tako je v spodnji tabeli še alternativni izračun, kjer tokrat dobimo bistveno manjšo oceno. Razlika se ponovno kaže samo v mikro podjetjih, kjer se ocena zniža od 2,700 na 500. Razpon je širok (1210-3516), vendar bi podrobna analiza lahko natančneje ocenila število takšnih podjetij.

Tabela 2: Odstotek uporabe teledela med podjetji, ki imajo možnosti za teledelo

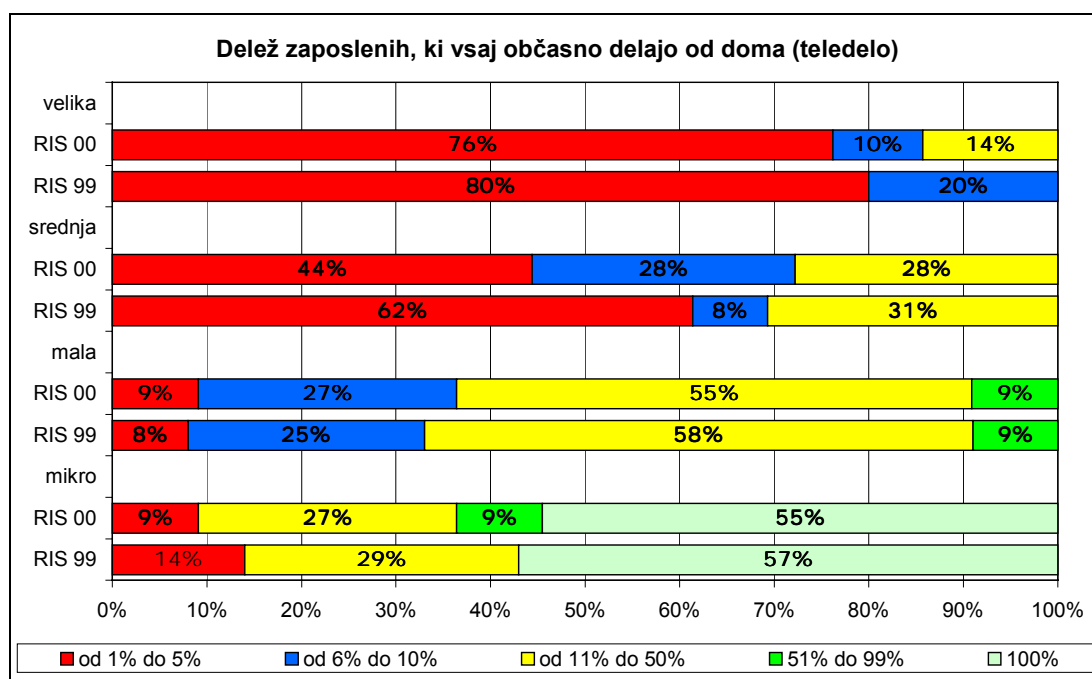
Ali uporabljate takšno metodo dela...s tem je mišljeno, da ima kdo od zaposlenih elektronsko povezavo s podjetjem in dela od doma vsaj nekaj ur mesečno.	veliko		srednje		malo		mikro		skupaj	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
uporabljamo	65	46	121	45	183	44	139	29	508	39
načrtujemo	17	12	36	14	67	16	70	14	191	15
razmišljamo o uporabi	31	22	24	9	50	12	93	19	198	15
nas ne zanima	27	19	85	32	116	28	186	38	414	32
skupaj	140	100	267	100	416	100	487	100	1310	100

2.3. Število teledelavcev

➤ Podjetja, ki teledelo zaposlenim že omogočajo so odgovarjala tudi na vprašanje, koliko zaposlenih ima to možnost. Pri tem je bil teledelavec opredeljen:

1. kot oseba, ki dela od doma,
2. je pri tem elektronsko povezana s podjetjem,
3. na ta način dela vsaj nekaj ur mesečno.

Delež zaposlenih, ki imajo možnost teledela, je po pričakovanjih višji v podjetjih z manjšim številom zaposlenih. Tako lahko ugotovimo, da več kot polovica mikro podjetij teledelo omogoča vsem zaposlenim, mala podjetja največkrat omogočajo teledelo za od 11% do 50% zaposlenih, srednja in velika podjetja pa največkrat za 5% ali manj zaposlenih. Zaradi majhnega števila proučevanih podatkov so rezultati zgolj ilustrativni.

Graf 3: Teledelavci v podjetjih, ki omogočajo teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57), (RIS 00: n=21,18,11,11), (RIS 99: n=20,13,12,7)

V spodnji tabeli je kljub majhnosti podana ocena absolutnega števila tretjine slovenskih podjetij, ki svojim zaposlenim omogočajo delo od doma.

Podatki so uteženi na celotno populacijo - če število podjetij, ki zaposlenim omogočajo delo od doma pomnožimo s tri dobimo oceno absolutnega števila podjetij, ki zaposlenim omogočajo teledelo. Podobno velja za vsoto teledelavcev v podjetjih. Če vsoto teledelavcev v vzorcu iz spodnje tabele pomnožimo s tri, dobimo oceno skupnega števila teledelavcev v posamezni velikostni skupini podjetij.

Velika podjetja omogočajo teledelo v povprečju približno desetim zaposlenim, vendar polovica podjetij omogoča teledelo dvema zaposlenima ali manj, srednja in mala podjetja omogočajo teledelo v povprečju trem, mikro podjetja pa štirim zaposlenim.

Ocenjujemo tudi, da je v velikih podjetjih skupno 1,896 teledelavcev ($632 \times 3 = 1896$), v srednjih podjetjih je skupno 1,092 teledelavcev, mala podjetja imajo skupno 1,494, mikro podjetja pa 9,630 teledelavcev. Pri tem smo upoštevali, da je na to vprašanje odgovarjala le tretjina podjetij v vzorcu. V slovenskih podjetjih je torej 14,109 (4703×3) teledelavcev.

Ker je pri tej uteži bila populacijska ocena zaposlenih v podjetjih okoli 650,000 (kar je precenjeno, saj večina podatkov govori o okoli 450,000 zaposlenih v slovenskih podjetjih), je tako ocenjeni delež teledelavcev okoli 2%. Posebej za mikro podjetja so ocene težavne in nenatančne, zato velja upoštevati določeno precenjenost teh podjetij. Ocena je torej bolj verjetno pod 2% zaposlenih.

Tabela 3: Število teledelavcev med zaposlenimi v podjetjih s teledelavci

Koliko zaposlenih dela vsaj občasno na tak način?							
	N	Povprečje	Mediana	Standardni odklon	Minimum	Maksimum	Vsota
	podjetja						zaposleni
velika	65	9.8	2	25.8	1	120	632
srednja	121	3.2	3	2.6	1	10	364
mala	183	2.7	2	2.7	1	10	498
mikro	770	4.2	2	3.7	1	12	3210
SKUPAJ	1139	4.2	2	7.1	1	120	4703

Pa še povprečni delež teledelavcev v tistih slovenskih podjetjih, ki omogočajo teledelo:

Tabela 4: Povprečno število teledelavcev v podjetjih s teledelavci

Delež teledelavcev med redno zaposlenimi						
	N	Povprečje	Mediana	Standardni odklon	Minimum	Maksimum
	podjetja	%	%	%	%	%
velika	65	4.3	1	6.7	0	24
srednja	121	10.1	7	12.0	1	50
mala	183	20.6	13	18.1	5	67
mikro	770	72.3	100	33.8	4	100
SKUPAJ	1139	52.9	50	39.9	0	100

Zaradi precenjenosti mikro podjetij v zgornji tabeli smo naredili še alternativni izračun, kjer je utež mikro podjetij manjša. Število teledelavcev se zato primerno zmanjša na dobrih 6,000 (2026×3), kar v tem primeru pomeni v celoti 460,000 zaposlenih v podjetjih oz. 1,3%. Tudi v tem primeru bi podrobnejša analiza lahko podala natančnejšo oceno.

Tabela 5: Število teledelavcev med zaposlenimi v podjetjih s teledelavci (alternativni izračun)

Koliko zaposlenih dela vsaj občasno na tak način?	Podjetja	Povp.	Mediana	SD	Min.	Max	Zaposleni
velika	65	9,8	2,4	25,8	1	120	632
srednja	109	3,1	2,5	2,7	1	10	339
mala	183	2,7	2,0	2,7	1	10	498
mikro	128	4,4	2,0	3,9	1	12	557
Skupaj (alternativna utež)	484	4,2	2,0	10,1	1	120	2026

Povprečni delež teledelavcev med zaposlenimi v tistih podjetjih, ki omogočajo teledelo znaša 29%. Seveda je to povprečje deležev podjetij, delež vseh teledelavcev z vsemi zaposlenimi v podjetjih, kjer omogočajo teledelo pa je manjši, saj je v velikih podjetjih največ 24% teledelavcev, v mikro pa so običajno vsi zaposleni v takšnih podjetjih tudi teledelavci.

Tabela 6: Delež teledelavcev med zaposlenimi v podjetjih s teledelavci

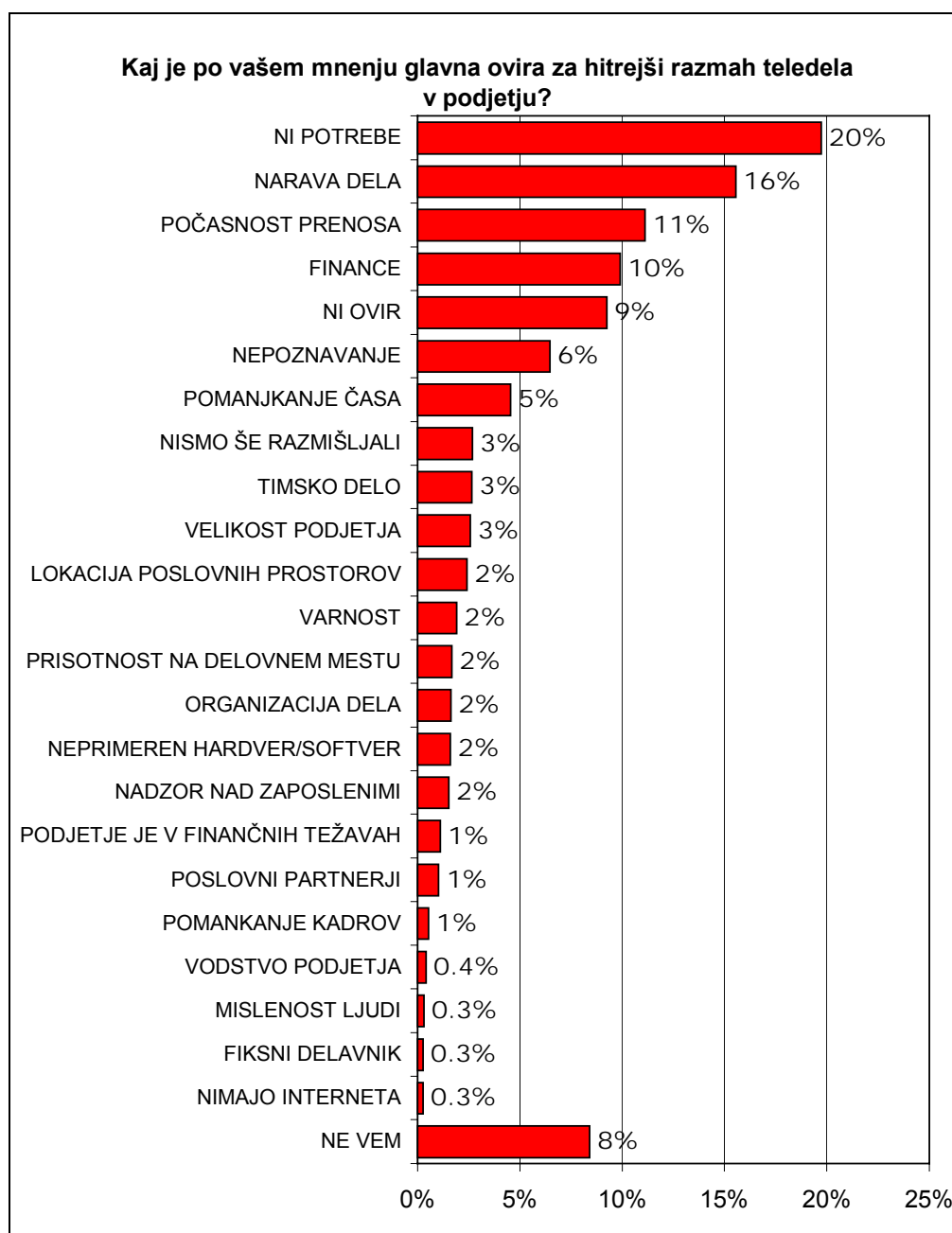
Delež teledelavcev med redno zaposlenimi?	Podjetja	Povp.	Mediana	SD	Min.	Max
Velika	65	4,3	1,1	6,7	0	24
Srednja	115	9,6	6,3	11,9	0	50
Mala	183	20,6	12,5	18,1	5	67
Mikro	128	72,3	100,0	34,0	4	100
Skupaj (alternativna utež)	490	29,3	12,5	33,8	0	100

Dodajmo, da smo upoštevali le zaposlene, v bodoče pa bi veljalo vključiti tudi zunanje sodelavce.

2.4. Ovire za teledelo

➤ Anketirancem v podjetjih s tehničnimi možnostmi za teledelo je bilo postavljeno vprašanje, kaj se jim zdi glavna ovira za hitrejši razmah teledela v podjetju.

Anketirani v podjetjih, ki imajo tehnične možnosti za teledelo najpogosteje menijo, da ni pravih potreb oziroma to zavira sama narava dela. Približno desetina podjetij pa kot glavno oviro navaja še počasnost prenosa podatkov ter pomanjkanje finančnih sredstev.

Graf 4: Ovire za teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57) (n=287)

V spodnjih dveh tabelah so prikazane ovire za hitrejšo uvajanje teledela v podjetje, ki so jih navajali anketirani iz posameznih velikostnih skupin podjetij v lanskem in letošnjem letu. Prva tabela prikazuje velika in srednja podjetja, druga pa mala in mikro podjetja. Odgovori so rangirani glede na pogostost pojavljanja posameznega odgovora v velikostni skupini podjetij.

V velikih podjetjih je tako letos v primerjavi z lanskim letom največ anketiranih kot glavno oviro (rang 1) navedlo finančne ovire, drugi odgovor za oviro teledela v podjetju pa, da za teledelo v podjetju ni potreb. Na tretje mesto se je v lanskem letu uvrstil neprimeren software/hardware oziroma nepoznavanje teledela, letos pa sta si tretje mesto delila odgovora 'ni ovir' in 'narava dela'.

Srednja podjetja so lani kot najpogostejši oviri navedla naravo dela oziroma, da ovir za hitrejšo uvajanje teledela v podjetju ni, letos pa je največ anketiranih kot glavno oviro navedlo naravo dela, na drugem mestu so se pojavile finančne ovire, na tretjem pa, da za teledelo v podjetju ni potreb.

Tabela 7: Ovire za teledelo – velika in srednja podjetja (RIS 00: velika=58, srednja=88), (RIS 99: velika=97, srednja=75)

VELIKOST PODJETJA					
Glavna ovira za razmah teledela v vašem podjetju	velika		Glavna ovira za razmah teledela v vašem podjetju	srednja	
	RANG			RANG	
	RIS 99	RIS 00		RIS 99	RIS 00
FINANCE	1	1	NARAVA DELA	1,5	1
NI POTREBE	2	2	NI OVIR	1,5	7,5
NEPRIMEREN HARDVER/SOFTVER	3,5	7,5	NI POTREBE	3	3
NEPOZNAVANJE	3,5	9,5	FINANCE	4	2
NI OVIR	5	3,5	NEPRIMEREN HARDVER/SOFTVER	5,5	16
NARAVA DELA	6,5	3,5	ORGANIZACIJA DELA	5,5	16
ORGANIZACIJA DELA	6,5	5,5	NEPOZNAVANJE	7	7,5
POČASNOST PRENOSA	8,5	5,5	NE VEM	9,5	5
NE VEM	8,5	7,5	PRISOTNOST NA DELOVNEM MESTU	9,5	7,5
PRISOTNOST NA DELOVNEM MESTU	10	-	POMANIKANJE ČASA	9,5	12
VARNOST	11	9,5	VELIKOST PODJETJA	9,5	-
VELIKOST PODJETJA	12	-	POČASNOST PRENOSA	-	4
MISLENOST LJUDI	-	12	NADZOR NAD ZAPOSLENIMI	-	7,5
VODSTVO PODJETJA	-	12	VODSTVO PODJETJA	-	8
NADZOR NAD ZAPOSLENIMI	-	12	VARNOST	-	12
STRUKTURA ZAPOSLENIH	-	14	MISLENOST LJUDI	-	12
TIMSKO DELO	-	14	LOKACIJA POSLOVNIH PROSTOROV	-	16
			NISMO ŠE RAZMIŠLJALI	-	16
			PODJETJE JE V FINANČNIH TEŽAVAH	-	16

V malih podjetjih sta se kot najpogostejši oviri za hitrejše uvajanje teledela v podjetje pojavljala odgovora narava dela in da za teledelo ni ovir, letos pa je največ anketiranih kot glavno oviro za teledelo navedlo, da za takšno delo v podjetju ni potreb, na drugem mestu je narava dela, na tretjem pa finančne ovire. Lansko leto je tretje mesto zasedel odgovor, da za teledelo v podjetju ni potreb.

Največ mikro podjetij je tako lani kot letos menilo, da za teledelo v podjetju ni pravih potreb. Druga najpogostejša odgovora v lanskem letu sta bila 'narava dela' oziroma 'ni ovir', v letošnjem letu pa 'narava dela' in 'počasnost prenosa'.

Tabela 8: Ovire za teledelo – mala in mikro podjetja (RIS 00: mala=57, mikro=73), (RIS 99: mala=84, mikro=57)

Glavna ovira za razmah teledela v vašem podjetju	VELIKOST PODJETJA				
	mala		mikro		
	RANG		RANG		
	RIS 99	RIS 00		RIS 99	RIS 00
NARAVA DELA	1.5	2	NI POTREBE	1	1
NI OVIR	1.5	4	NARAVA DELA	2.5	2
NI POTREBE	3	1	NI OVIR	2.5	4.5
NEPRIMEREN HARDVER/SOFTVER	4	13.9	VELIKOST PODJETJA	4	10.5
VELIKOST PODJETJA	5.5	9.5	NEPOZNAVANJE	5.5	6
FIKSI DELAVNIK	5.5	13.9	NEPRIMEREN HARDVER/SOFTVER	5.5	16
FINANCE	7	3	POČASNOST PRENOSA	7.5	3
NEPOZNAVANJE	8.5	6	FINANCE	7.5	7
ORGANIZACIJA DELA	8.5	13.9	NE VEM	10	4.5
POMANKANJE ČASA	10	13.9	POMANKANJE ČASA	10	8
POČASNOST PRENOSA	11.5	5	ORGANIZACIJA DELA	10	16
VARNOST	11.5	9.5	VARNOST	12	16
NE VEM	-	9.5	LOKACIJA POSLOVNIH PROSTOROV	-	10.5
NISMO SE RAZMIŠLJALI	-	9.5	NISMO SE RAZMIŠLJALI	-	10.5
POMANKANJE KADROV	-	9.5	TIMSKO DELO	-	10.5
TIMSKO DELO	-	9.5	NADZOR NAD ZAPOSLENIMI	-	16
LOKACIJA POSLOVNIH PROSTOROV	-	13.9	PODIJETJE JE V FINANČNIH TEŽAVAH	-	16
NIMAJO INTERNETA	-	13.9	POSLOVNI PARTNERJI	-	16
PRISOTNOST NA DELOVNEM MESTU	-	13.9	PRISOTNOST NA DELOVNEM MESTU	-	16

Zaključimo lahko naslednje. Velikim podjetjem se zdijo glavna ovira za razmah teledela finance oziroma menijo, da za to ni potreb. Precej manj velikih podjetij kot lani pa meni, da je ena od glavnih ovir teledela neprimeren hardware ali software.

Srednja podjetja kot glavno oviro teledela največkrat navajajo naravo dela, precej manj kot lani pa jih letos meni, da za razmah teledela ni ovir.

Tudi malim in mikro podjetjem se zdi narava njihovega dela največja ovira za razmah teledela v podjetju, vendar precej malih in mikro podjetij tudi meni, da za razmah teledela v podjetjih v bistvu ni ovir oziroma za teledelo ni pravih potreb.

II. INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA PRI DELU

1. Uvod

V pričujoči analizi želimo prikazati stanje teledela in uporabe informacijske tehnologije pri delu med delovno aktivnim prebivalstvom. Nakazati želimo tudi potencial, ki ga ima teledelo v prihodnjem razvoju zaposlovanja. Seveda smo pri analizi teledela naleteli na težave, saj različni viri navajajo različne definicije teledela in teledelavca.

Eurostat (1999) je predlagal niz definicijskih indikatorjev, ki omogočajo univerzalno meritev. Na podlagi teh predlaganih indikatorjev in v dogovoru z Zavodom za zaposlovanje, Uradom za statistiko ter Pospeševalnim centrom za malo gospodarstvo (PCGM) je bil tudi sestavljen vprašalnik *RIS 2001 Teledelo*.

Tabela 9: Priporočeni indikatorji za merjenje teledela (Eurostat, 1999)

Dimenzija oziroma indikator	Priporočilo Eurostata
Zaposlitveni status	Zaposleni in samozaposleni, katerih rezultat dela je v računalniški obliki.
Lokacija dela	Delo, ki se opravlja na prostoru zunaj pisarne, ki jo zagotavlja delodajalec. Zajema tudi delo, ki se ne odvija doma, delo v drugih stavbah (telecentrih), ki pa ga lahko tudi zagotovi delodajalec.
Porabljen čas za teledelo	Ljudje, ki le občasno delajo zunaj pisarne naj bodo izključeni. Minimalno sprejemljiv čas naj bo 0,5 dneva na teden. Zgornja meja porabljenega časa za delo doma ali drugje naj ne obstaja.
Uporaba tehnologije	Pri delu mora biti vključena uporaba informacijskih in komunikacijskih tehnologij (običajno je to računalnik s telekomunikacijskimi pripomočki).

Vir: Eurostat: Employment statistics, Labour Force Survey, Document for item 2.4 agenda, January 2001.

Seveda pa je moral vprašalnih za merjenje teledela omogočiti tudi konstrukcijo vseh ostalih opredelitev teledela. Vprašalnik je zato za vsako lokacijo dela (doma, služba, potovanje) podrobno spraševal o obsegu (urah) dela na tej lokaciji in o uporabi informacijskih in telekomunikacijskih tehnologij.

2. Metodologija

Poročilo je izdelano na podlagi rezultatov telefonske ankete v juniju 2001, v katero so bili vključeni respondenti v starostnem segmentu od 10 do 75 let. Anketiranje je potekalo v telefonskem studiu CATI CENTRA v Ljubljani. Vzorec telefonskih števil je bil izbran sistematično (enostavni slučajni vzorec) iz tekočega stanja Telefonskega imenika Slovenije. Pri izboru osebe v gospodinjstvu je bila uporabljena metoda zadnjega rojstnega dne. Vzorec je velikosti $n = 906$.

Zbiranje podatkov: Uporabljeno je bilo računalniško podprto telefonsko anketiranje (CATI). Pri doseganju končnega anketiranca je bilo izvedenih do 20 klicev, čemur je bila posvečena posebna pozornost. Stopnja anketiranja je bila zato skoraj 70%. Intervjuje so opravili posebej usposobljeni anketarji. Uporabljen je bil polni računalniško podprt sistem anketiranja (AutoCati), kar zagotavlja optimalno klicanje telefonskih števil, nadzor poteka intervjuja in preverjanje konsistentnosti odgovorov.

Problem telefonske populacije: Kljub podrobnemu uteževanju ne gre pozabiti, da imamo opravka s telefonsko populacijo. Izkušnje kažejo, da lahko uteževanje odstrani približno polovico napake, ki nastaja, ker izpuščamo populacijo brez telefona. Seveda je po drugi strani pri 90% telefonskem pokritju že dosežena stopnja, ko so telefonski vzorci dovolj kvalitetni, da jih priporočajo tudi strožji mednarodni standardi. Spremenljivke, ki bi se glede na dosegljivost po telefonu bistveno drugače obnašale so namreč vse bolj redke. Pri ugotavljanju deleža uporabnikov v celotni populaciji pa lahko ocene korigiramo z rezultati raziskave Slovensko javno mnenje.

Uteževanje: Pri uteževanju je bil na osnovi populacijskih podatkov o starosti, izobrazbi, spolu, regiji, naselju in statusu opravljen postopek prilagajanja kontrolnim spremenljivkam – *raking*. Poleg navedenih spremenljivk (*margin*) je bila upoštevana tudi interakcija spola in starosti ter izobrazbe in zaposlitvenega statusa. V vseh navedenih kontrolnih spremenljivkah se torej vzorec ujema s slovensko populacijo. Uteži, ki so bile prevelike, smo prisekali.

Ker gre pri podrobnejših analizah pogosto za majhno število enot **velja dosledno upoštevati naslednje omejitve:**

- - nesprejemljivo nenatančna ocena, navedena zgolj v ilustracijo (manj kot 10 enot)
- (()) - zelo nenatančna ocena (med 10 in 20 enot)
- () - nenatančna ocena (med 20 in 30 enot)

Zaradi kompleksnosti takega opravila zgornje oznake v poročilu niso bile eksplicitno dodane, vendar je povsod razvidna odgovarjajoča velikost ocenjevane skupine, iz česar je mogoče za pomembnejše ugotovitve oceniti tudi natančnost ocene.

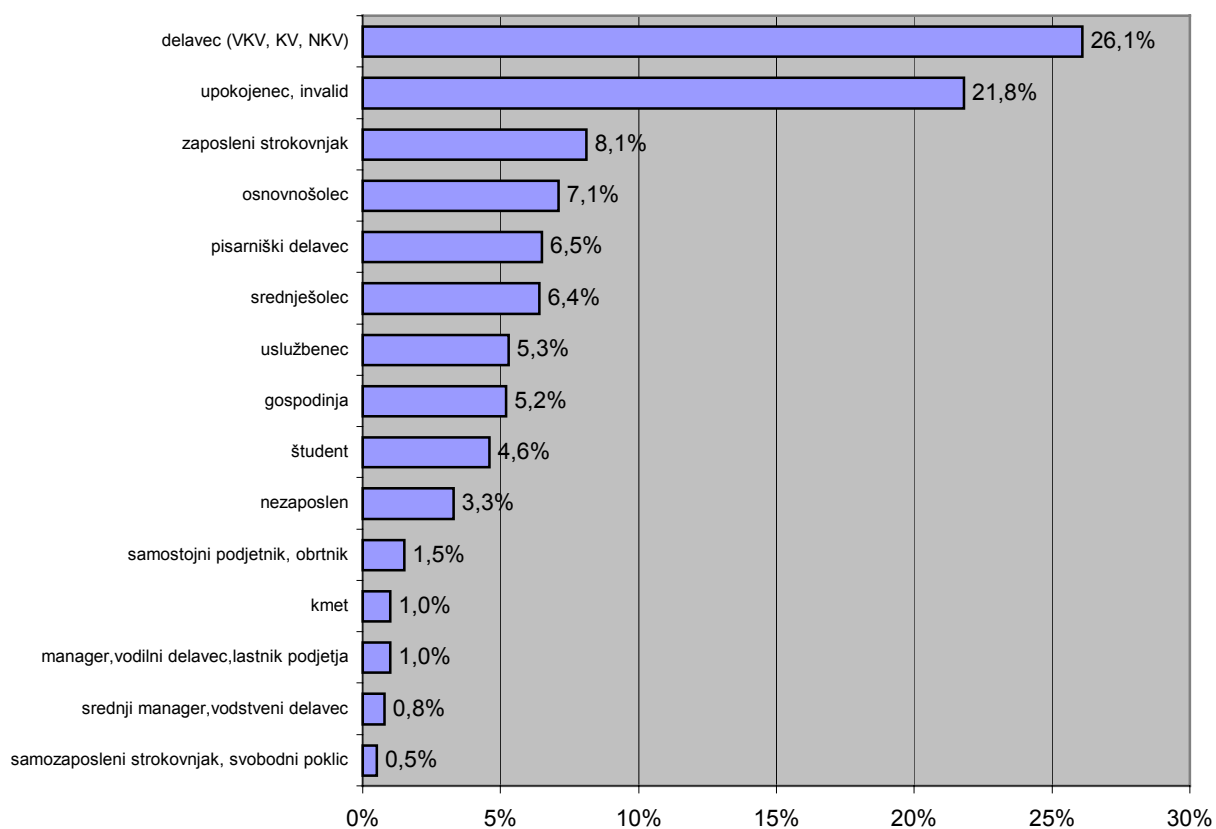
Majhne celice torej služijo zgolj kot ilustracija, nikakor pa ne kot osnova za posplošeno trditev. Podrobnosti o interpretacijah pri majhnem številu podatkov so na predstavitveni strani <http://www.ris.org/topwww/metodologija.html>, kjer je podrobneje obravnavana tudi metodologija telefonskih anket RIS.

3. Zaposlitveni status in sektor zaposlitve

V prvem delu prikazujemo osnovne zaposlitvene značilnosti posameznikov. Zanima nas zaposlitvena struktura Slovencev in pri tem tudi sektor zaposlitve.

3.1. Zaposlitveni status

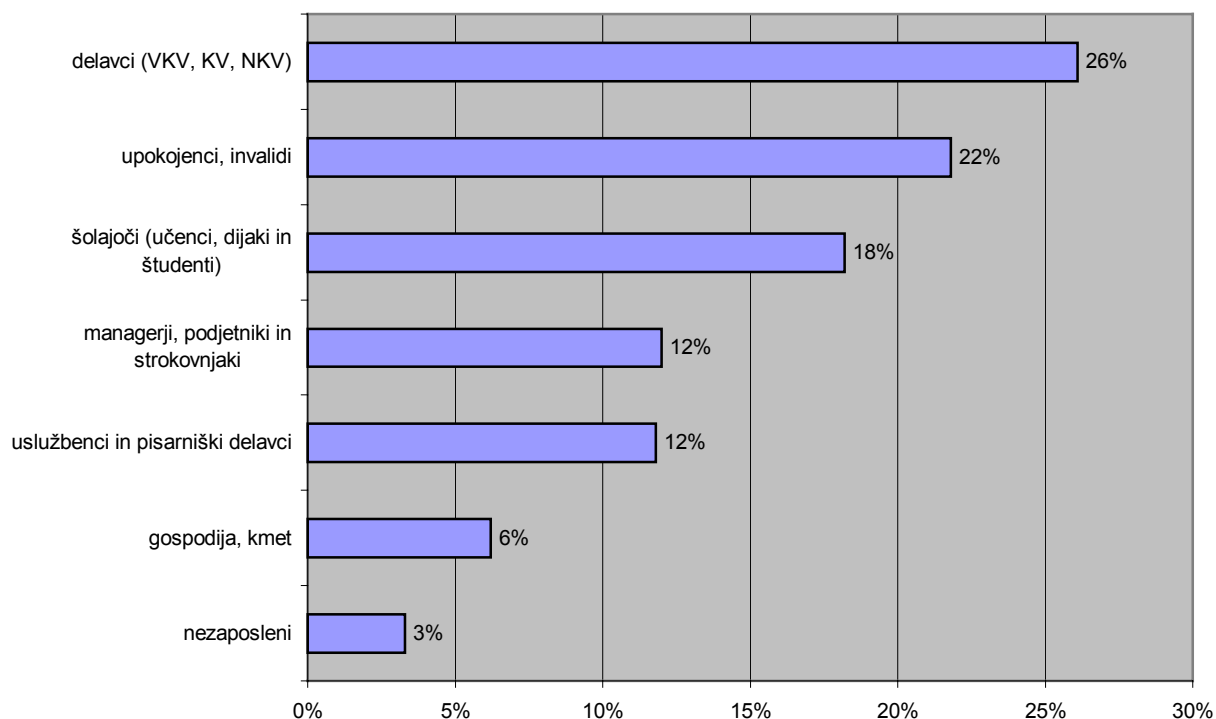
Respondentom je bilo zastavljeno vprašanje o njihovem zaposlitvenem statusu. Rezultate si poglejmo na grafu 5.

Graf 5: Zaposlitveni status - vsi respondenti stari med 10 in 75 let (n=901)

Razberemo lahko, da je med respondenti četrtina delavcev (VKV, KV, NKV)¹ in nekaj več kot 20% upokoјencev oziroma invalidov. Nekaj več kot 8% je zaposlenih strokovnjakov.

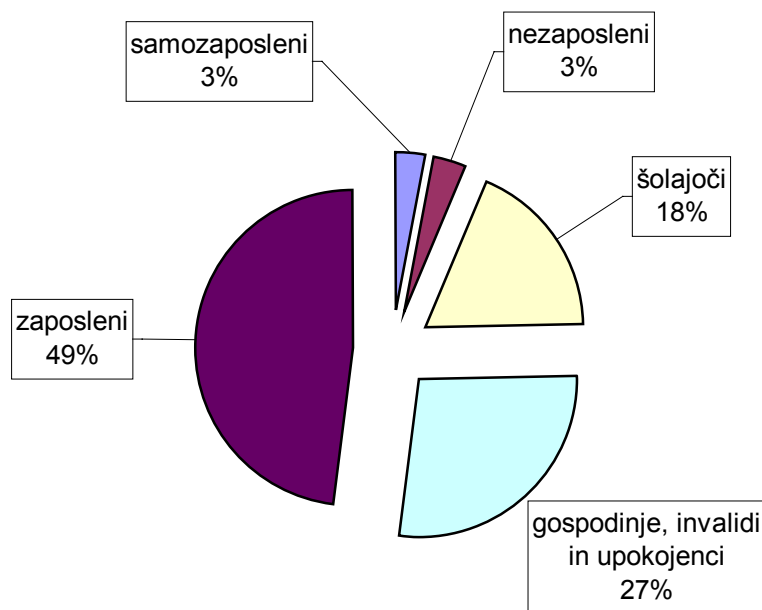
Osnovnošolcev, srednješolcev ter pisarniških delavcev, uslužbencev in gospodinj je med 5% in 7%. Študentov le nekaj več ko 4%, 3% pa je nezaposlenih. Drugih poklicnih statusov kot so samostojni podjetnik, obrtnik, kmet, manager, srednji manager in samozaposlen strokovnjak je pod 1,5%.

Graf 6: Zaposlitveni status - vsi respondenti stari med 10 in 75 let v združenih razredih (n=901)

Zaradi nekoliko nejasnega prikaza smo nekatere zgoraj prikazane poklicne statuse združili v skupne razrede. Na ta način smo nekoliko olajšali interpretiranje, toda tudi izgubili nekaj informacij. Razredi so združeni na podlagi podobnosti poklicnega statusa. Razvidno je, da je managerjev (visoki, srednji vodstveni delavci) in strokovnjakov skupaj 12%. Uslužbencev in pisarniških delavcev je 12%, gospodinj in kmetov pa 6%. Odstotek delavcev (VKV, KV, NKV) je ostal nespremenjen (26%), nezaposlenih pa je 3%.

¹ VKV, KV in NKV so oznake za visokokvalificirane, kvalificirane in nekvalificirane delavce.

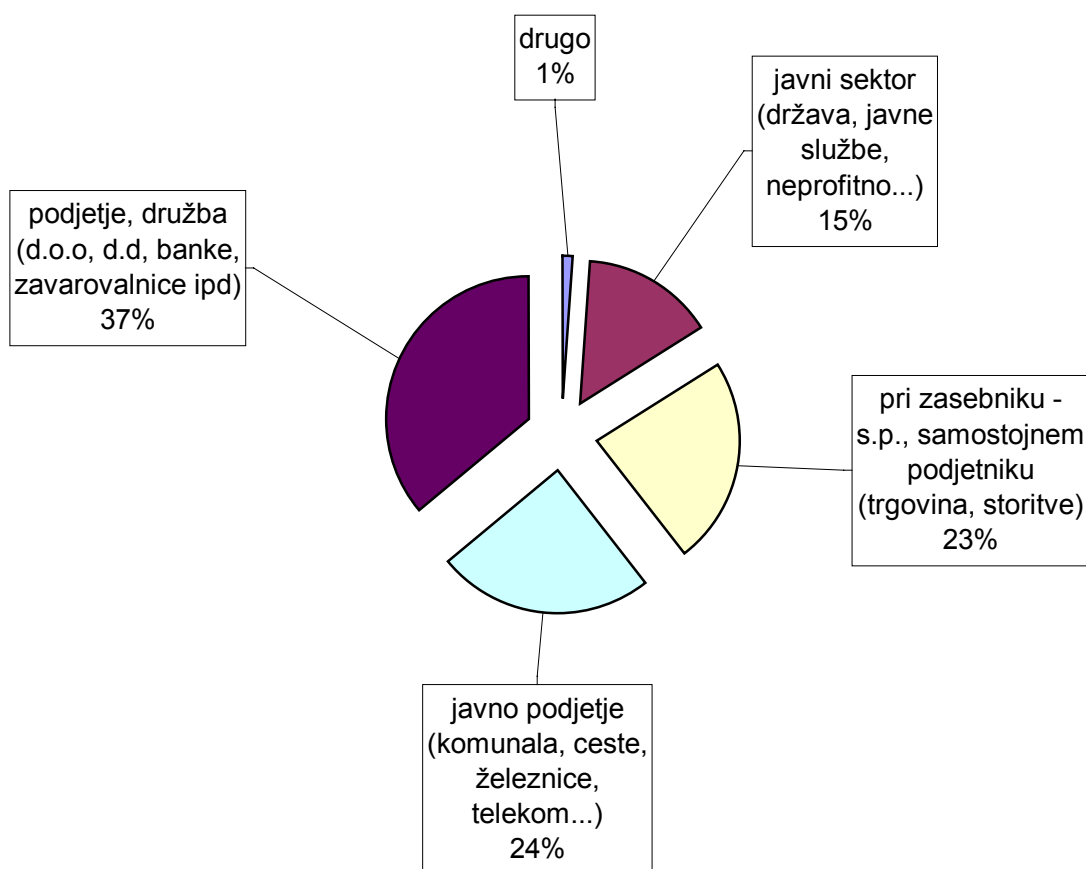
Graf 7: Respondenti glede na splošen zaposlitveni status (n=901)

Na grafu smo prikazali še porazdelitev po najsplošnejših zaposlitvenih statusih. Vidimo, da je skoraj polovica respondentov zaposlenih, nekaj manj kot tretjina (27%) jih je v skupini upokojencev, gospodinj in invalidov. Šolajočih je 18% in po 3% samozaposlenih ter nezaposlenih.

V nadaljevanju smo pogledali, kakšna je struktura po sektorjih zaposlitve. Pred tem pa je treba obrazložiti numerus, ki je bil v prejšnjem prikazu 901, v nadaljevanju pa se bo gibal okoli 150 in manj. To razliko v številu respondentov pripisujemo strukturi poteka ankete, ki zaradi obsežnosti vprašalnika ni vsem respondentom zastavila vseh oziroma enakih vprašanj. Anketa je torej vsebovala filtre, ki so usmerili le osmino respondentov na sklope vprašanj o zaposlitvi. Zaradi velikosti vzorca 1000 so tako pri sklopih vprašanj z manj kot 30% deležem respondentov ocene nenatančne. Ker gre za manj kot 300 oseb, predstavljajo odstotki pod 5% manj kot 15 elementov v celici, kar pomeni ilustrativen izračun, saj je koeficient variacije večji od 0,33 ($CV > 0,33$).

3.2. Sektor zaposlitve

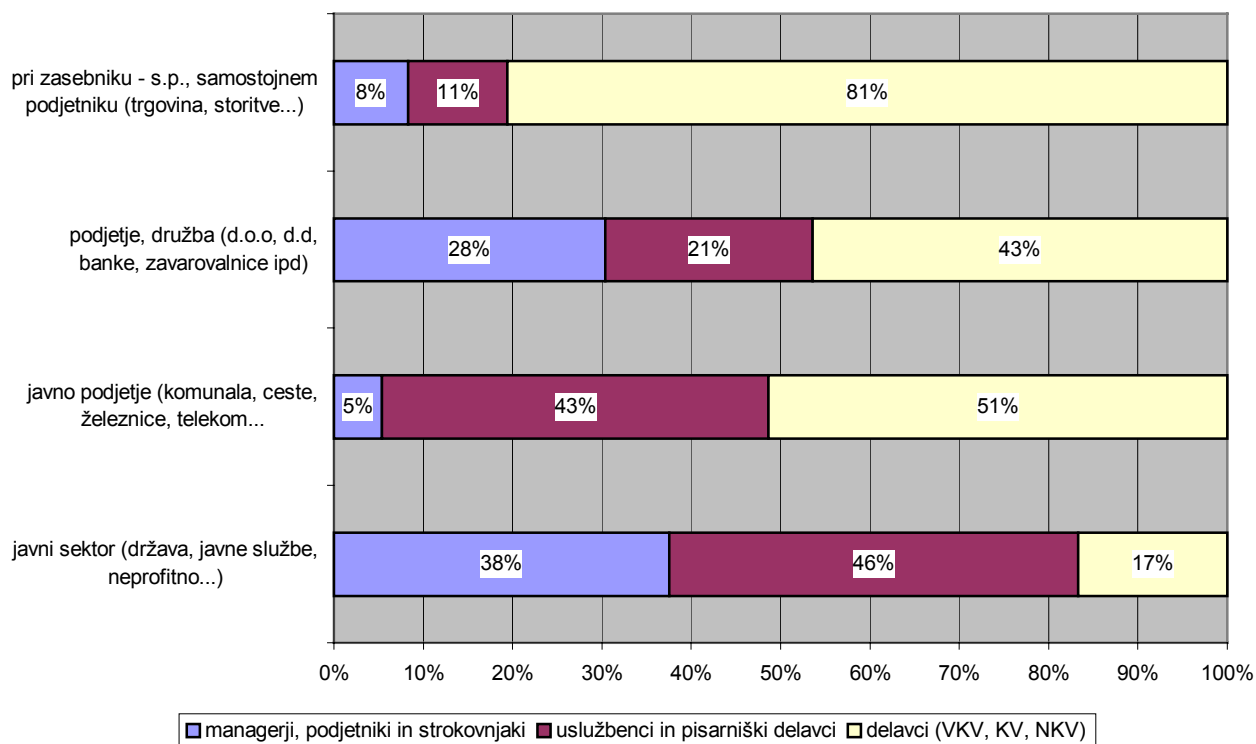
Poglejmo si še razvrstitev zaposlenih respondentov po sektorjih. Zaposlenih, ki so odgovorili na to vprašanje, je približno polovica. Na to vprašanje niso odgovarjali samozaposleni (samostojni podjetniki, samozaposleni strokovnjaki in kmetje) ter seveda tisti, ki nimajo statusa zaposlenega. To so osnovnošolci, dijaki, študenti, nezaposleni, upokojenci, invalidi in gospodinje.

Graf 8: Sektor zaposlitve respondentov (n=154)

V javnem sektorju je zaposlenih 15%, v javnem podjetju pa 24% respondentov. V podjetjih oziroma v družbah je zaposlenih največ, to je 36% respondentov. Pri zasebniku pa je zaposlenih 23% respondentov.

Analizirali smo tudi strukturo zaposlitvenih statusov glede na sektor zaposlitve. Rezultate si poglejmo v naslednjem prikazu.

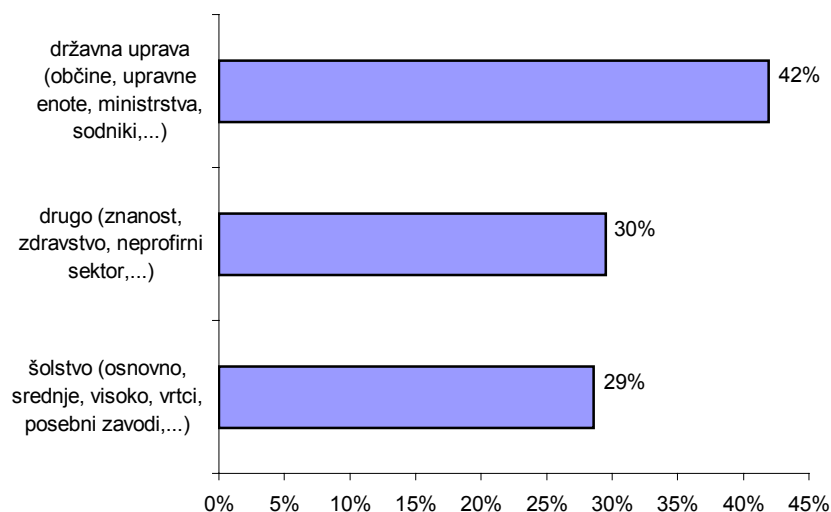

Graf 9: Zaposlitveni status glede na sektor zaposlitve (n=155)

Razberemo lahko, da je pri zasebnikih zaposlenih večina delavcev (VKV, KV, NKV) (prek 80%), medtem ko v javnem sektorju jasno vidimo visoke deleže managerjev, strokovnjakov (združeni razred) (38%) in uslužbencev, pisarniških delavcev (združen razred) (46%). V javnih podjetjih je zaposlenih največ delavcev (VKV, KV, NKV) (51%) in uslužbencev, pisarniških delavcev (43%). Struktura poklicnih statusov v podjetjih oziroma v družbah pa se razlikuje od tiste v javnih podjetjih. Kar 43% je delavcev (VKV, KV, NKV), nekaj manj kot 30% managerjev oziroma vodilnih delavcev, ostali pa so uslužbenci in pisarniški delavci (21%).

3.2.1 Javni sektor

V naslednjem prikazu so predstavljeni respondenti, ki so zaposleni v javnem sektorju. Med vsemi zaposlenimi je 15% respondentov, zaposlenih v javnem sektorju. Povprašali smo jih, kje v javnem sektorju so zaposleni.

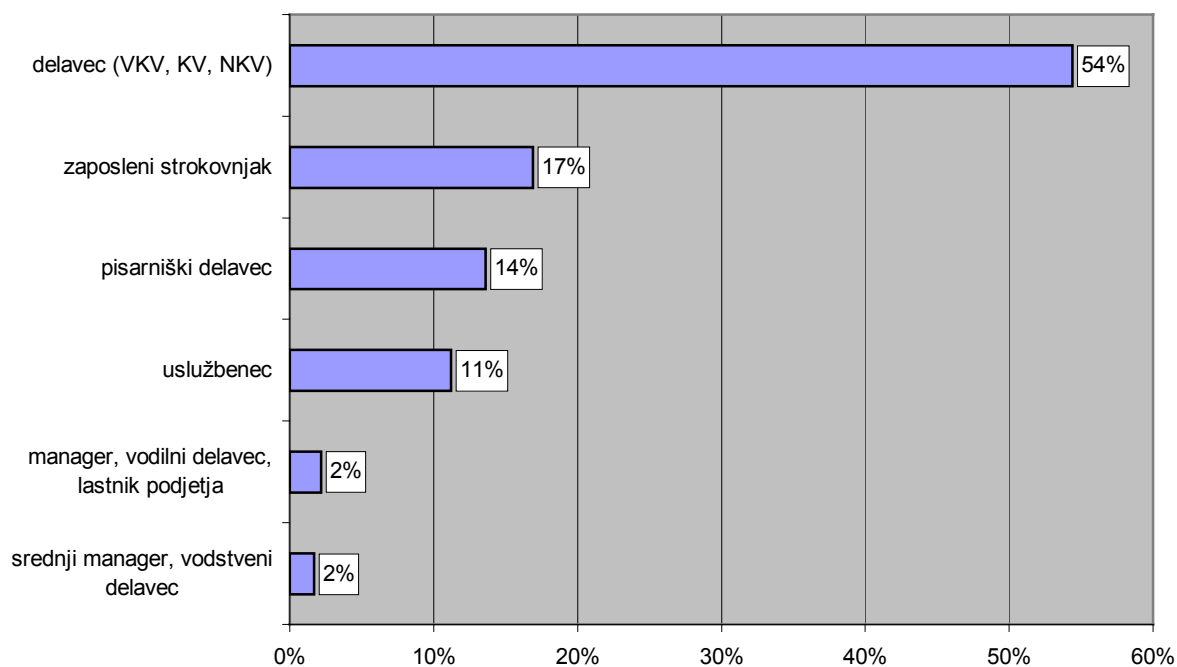

Graf 10: Zaposlitve v javnem sektorju (n=23)

V javnem sektorju je največ respondentov (42%) zaposlenih v državni upravi, kamor spadajo občine, upravne enote, ministrstva, sodišča. Slaba tretjina je zaposlenih v šolstvu oziroma v izobraževalnih in zdravstvenih institucijah.

3.2.2 Zasebni sektorji

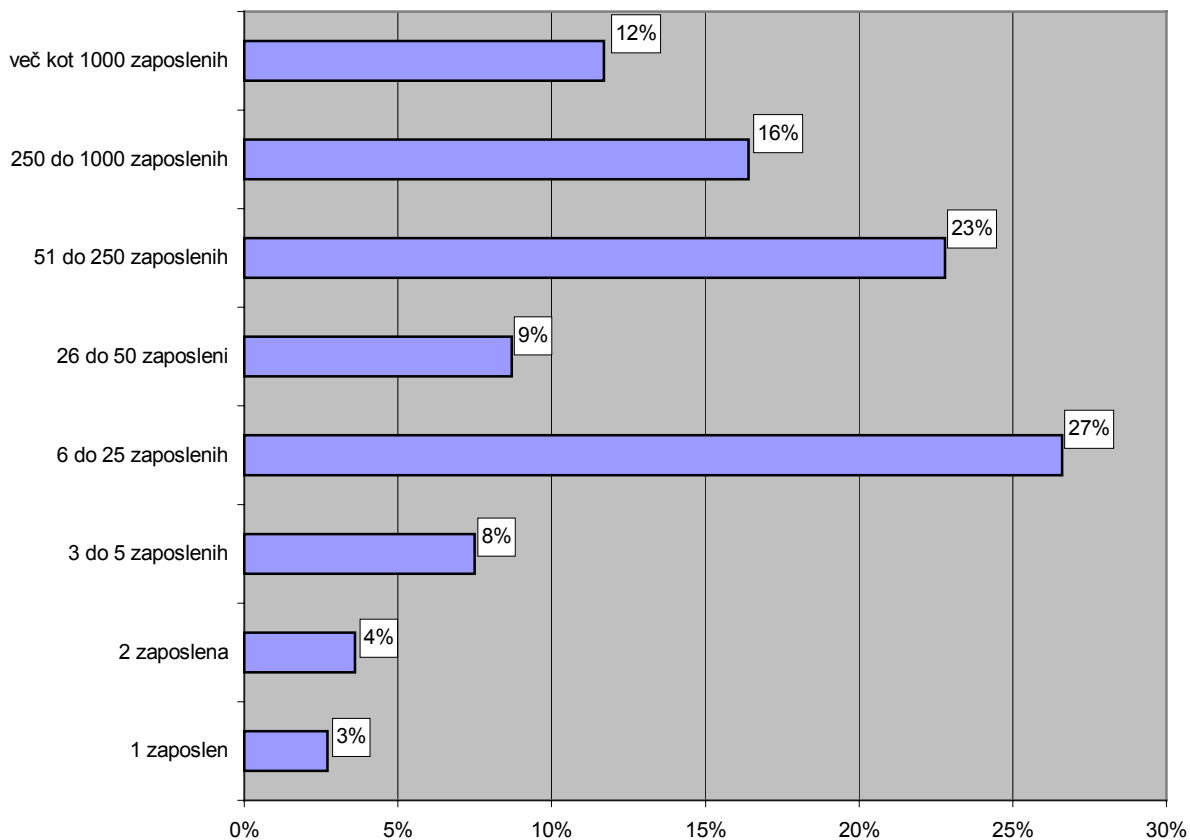
Gre za 85% zaposlenih, ki niso zaposleni v javnem sektorju. Zaposleni so v javnem ali komercialnem podjetju oziroma družbi ali pri zasebniku ter drugo (teh je 1%). Poglejmo najprej poklicni status respondentov.

Graf 11: Redno zaposleni respondenti v drugih (ne javnih) sektorjih (n=124)

V zgornjem prikazu poklicni statusi niso združeni v splošnejše razrede, ampak smo obdržali osnovno klasifikacijo. V javnih podjetjih, v podjetjih, pri zasebnikih in drugje je največji delež delavcev (VKV, KV, NKV), več kot polovica. Zaposlenih strokovnjakov je 17%, 14% je pisarniških delavcev ter 11% uslužbencev. Manj so zastopani managerji, vodilni delavci (2,2%) in srednji managerji, vodstveni delavci (1,7%).

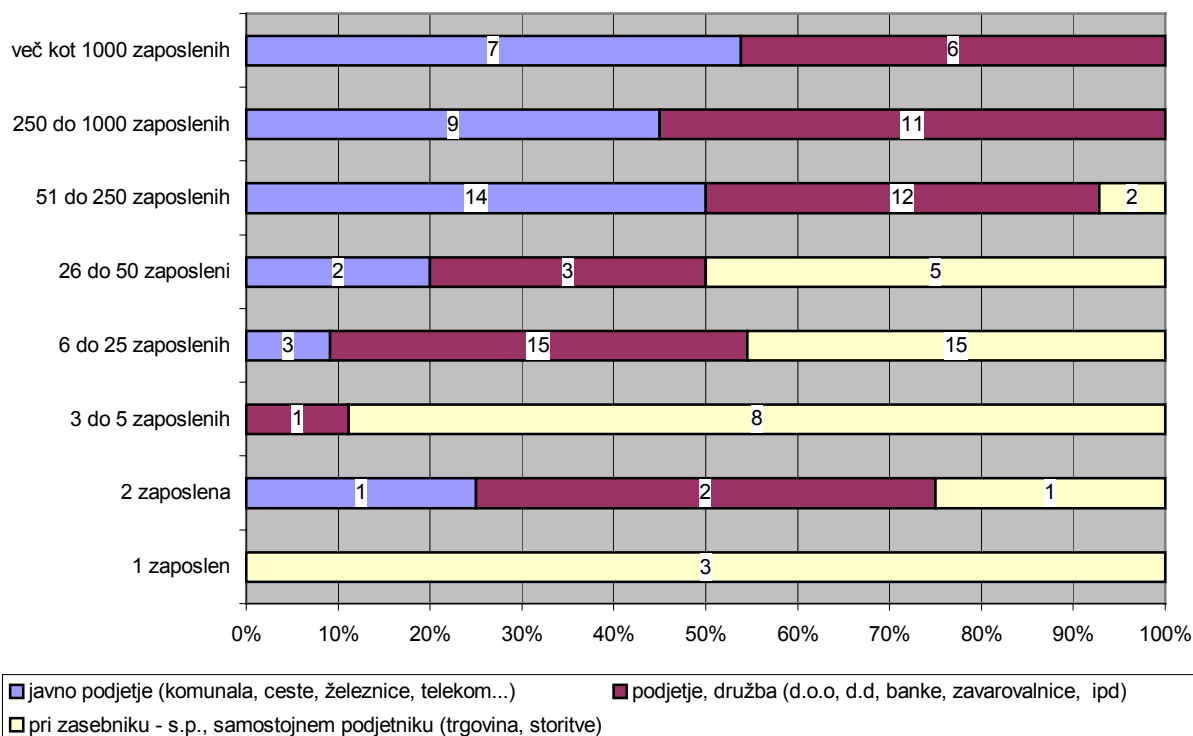
V naslednjem prikazu si pogledjmo še število zaposlenih na mestu zaposlitve.

Graf 12: Število zaposlenih respondentov v podjetju, pri zasebniku ali v organizaciji (n=124)

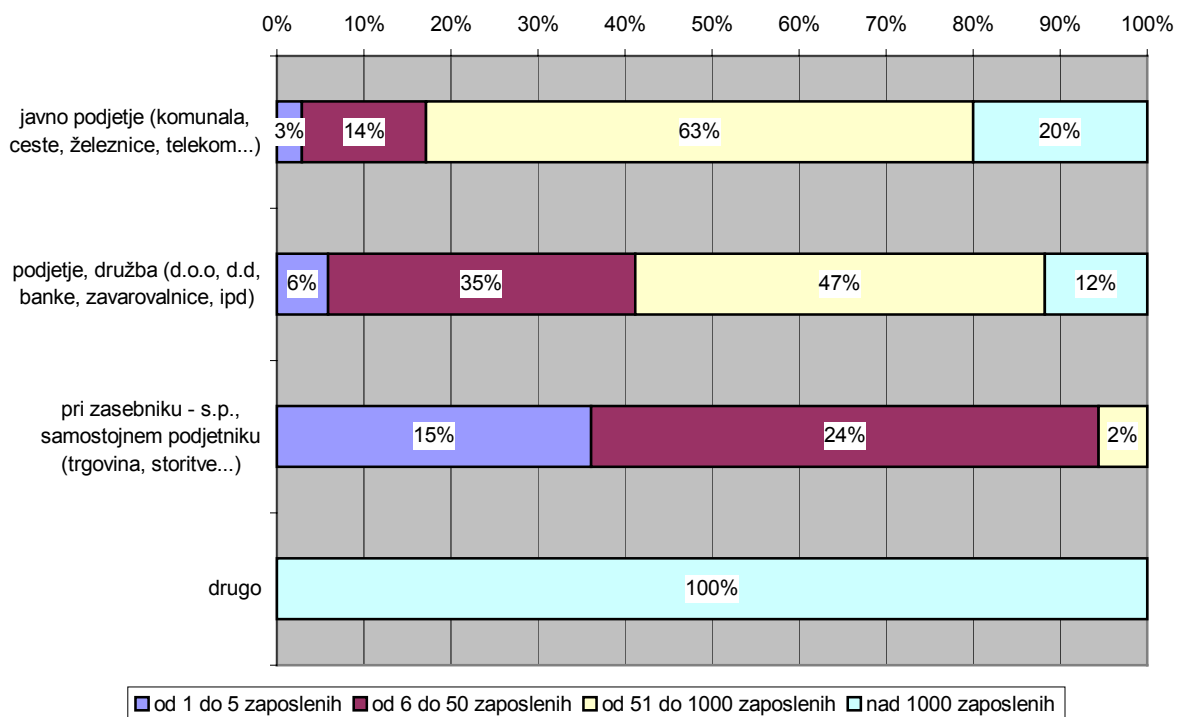
Razberemo lahko, da obstajata dve skupini zaposlenih. Prva skupina so zaposleni, ki delajo v organizacijah z do 50 zaposlenih. V drugi skupini so zaposleni pri delodajalcu, ki ima več kot 50 zaposlenih, 12% pa je zaposlenih v organizacijah z več kot 1000 zaposlenimi.

Poglejmo si število zaposlenih še po sektorjih, v katerih so respondenti zaposleni.

Graf 13: Število zaposlenih glede na sektor zaposlitve (n=122)

Iz slike razberemo, da so delodajalci, ki zaposlujejo do 50 zaposlenih večinoma zasebniki. Z večanjem števila zaposlenih pa se spreminja tudi tip delodajalca. Vidimo, da nima noben zasebnik zaposlenih več kot 250 delavcev in le dva imata zaposlenih med 51 in 250 delavcev. Velja tudi obratno, javna podjetja nimajo manj kot pet zaposlenih z izjemo enega javnega podjetja, ki ima 2 zaposlena.

Graf 10: Sektor zaposlitve glede na število zaposlenih (n=124)

V grafu smo zaradi večje jasnosti združili število zaposlenih v pet razredov. Analizirali smo število zaposlenih glede na sektor zaposlitve. Iz grafa razberemo, da je med vsemi respondenti, ki so zaposleni v javnih podjetjih 20% zaposlenih v javnem podjetju, ki ima 1000 in več zaposlenih. Med tistimi, ki so zaposleni v podjetjih, jih je 12% zaposlenih v podjetjih z več kot 1000 zaposlenimi. Med tistimi respondenti, ki delajo v javnem podjetju jih je največ (kar 63%) zaposlenih v organizacijah, kjer je zaposlenih med 51 in 1000. Respondentov, ki so zaposleni v podjetjih ali družbah, kjer imajo od 51 do 1000 zaposlenih je 47%. Na drugi strani pa so respondenti, ki so zaposleni pri zasebniku, kjer je večinoma do 50 zaposlenih.

Povzemimo osnovne ugotovitve v tem poglavju:

- V Sloveniji je managerjev (visoki, srednji managerji, vodstveni delavci) in strokovnjakov skupaj 12% med vso populacijo. Uslužbencev in pisarniških delavcev je tudi 12%, gospodinj in kmetov pa okoli 6%. Delavcev (VKV, KV, NKV) je največ, 26%, nezaposlenih je 3%.
- V javnem sektorju je zaposlenih 15% respondentov, v javnih podjetjih pa 24%. V podjetjih oziroma v družbah je največ zaposlenih, 37% respondentov. Pri zasebniku je zaposlenih 23% respondentov.

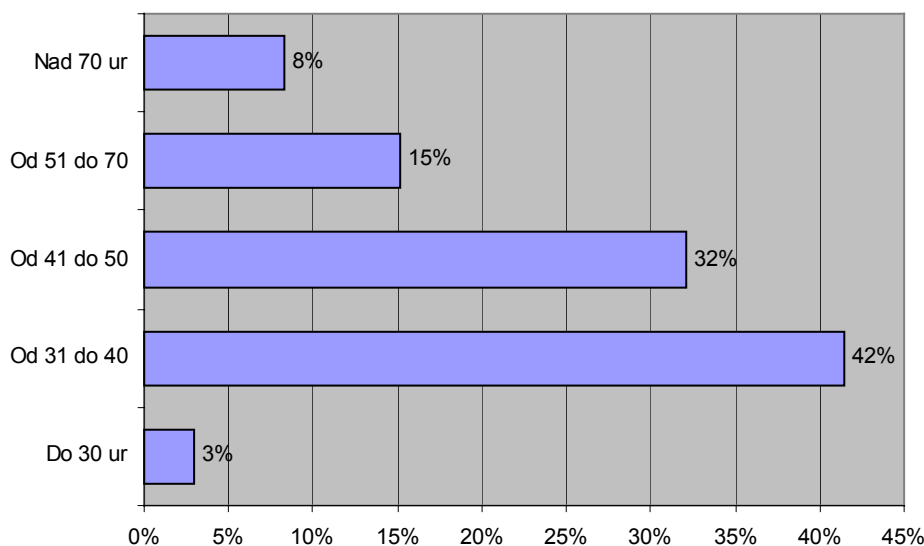
- V javnem sektorju je nekaj več kot 40% respondentov zaposlenih v državni upravi, približno četrtnina v šolstvu in ostali drugje. Med respondenti, ki niso zaposleni v javnem sektorju - torej v vseh drugih sektorjih - jih je polovica delavcev (VKV, KV, NKV).
- Zaposlenih strokovnjakov je nekaj več kot 16%, 13% je pisarniških delavcev ter 11% uslužbencev. Zelo malo je managerjev in srednjih managerjev.
- Pri številu zaposlenih smo ugotavljali, da sta vidni dve skupini, in sicer ena, kjer je v podjetju ali v organizaciji do 50 zaposlenih in druga, kjer je v podjetju oziroma organizaciji nad 50 zaposlenih. V prvi skupini smo opazili predvsem zasebnike, v drugi skupini pa javna podjetja ter v manjši meri podjetja in družbe.

4. Delovne ure

Zelo pomemben za našo analizo - kar se bo izkazalo kasneje - je čas, ki ga respondenti porabijo v tipičnem delovnem tednu za svoje delo. Posebej je treba opozoriti, da je tipičen delovni teden lahko zelo relativen za nekatere poklice, ki so sezonske narave. Pri tem imamo v mislih turistične delavce in pa npr. avtoprevoznike, pri katerih je tedenski delovni urnik izredno intenziven. Seveda tudi ne moremo enačiti delovnega časa redno zaposlenih z delovnim časom respondentov, ki niso redno zaposleni, a kljub temu opravljajo neko honorarno delo. V ta namen bomo v nadaljevanju ločili ti dve skupini respondentov in ju analizirali posebej. Dodati velja tudi opozorilo o subjektivnosti ocene, ki jo daje respondent.

4.1. Zaposleni

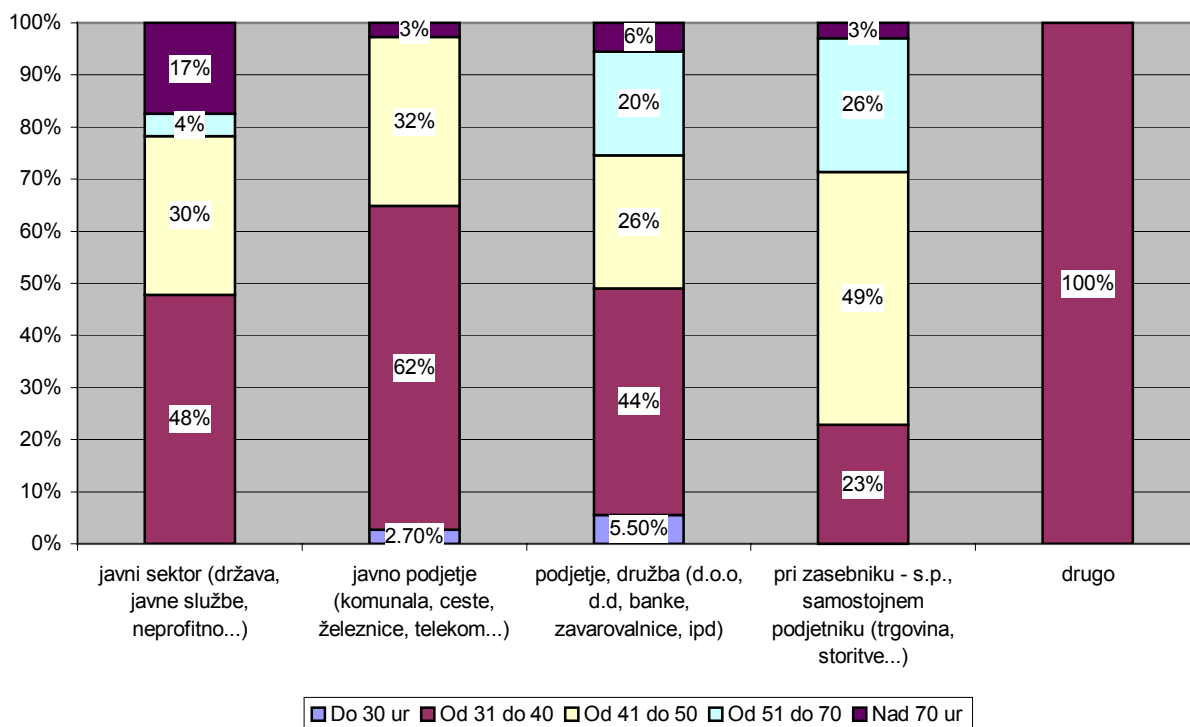
Poglejmo najprej tedenski delovni čas respondentov, ki so redno zaposleni.

Graf 11: Število delovnih ur tedensko

Večina respondentov dela od 30 do 50 ur tedensko. Le 3% redno zaposlenih respondentov dela manj kot 30 ur na teden. Razmeroma velik delež jih dela 51 do 70 ur na teden (15%), 8% pa jih dela celo več kot 70 ur tedensko.

Zanimalo nas je tudi, kakšna je struktura po sektorjih. Poglejmo si to v naslednjem prikazu.

Graf 12: Število delovnih ur tedensko glede na sektor zaposlitve (n=152)

Največji delež z nad 70 urami tedensko je v javnem sektorju (17%). Poleg tega je razvidno, da imajo respondenti, ki delajo pri zasebnikih, višje deleže v razredih z več delovnimi urami. Četrtnina dela med 50 in 70 urami na teden, nekaj manj kot polovica pa med 40 in 50 urami na teden. V podjetjih in družbah je takih četrtnina, 43% pa jih dela med 30 in 40 ur na teden. Zanimiv podatek je, da 62% respondentov v javnih podjetjih dela med 30 in 40 ur na teden in podobno tudi skoraj polovica zaposlenih v javnem sektorju.

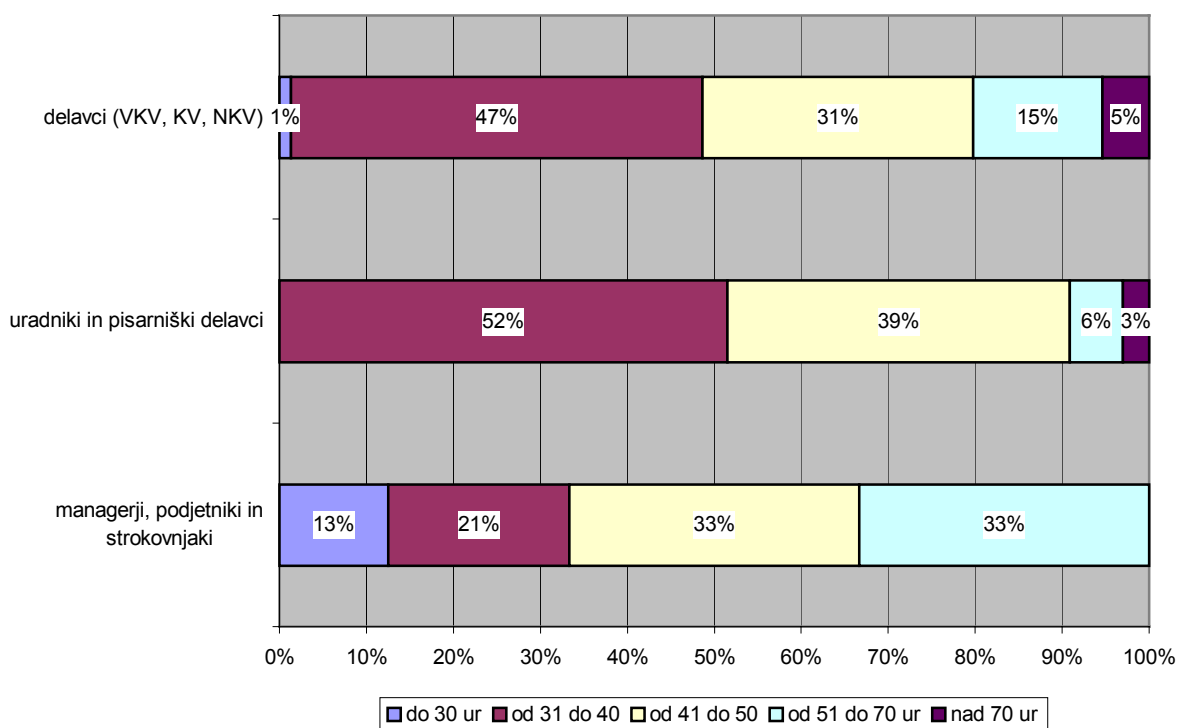
Posebej smo pogledali, kdo so respondenti, ki delajo več kot 70 ur tedensko. Takih je bilo 10, od tega 5 v javnem sektorju. V javnem sektorju so ti respondenti v dveh primerih zaposlena strokovnjaka, v dveh uslužbenca in en delavec. V javnem podjetju je respondent, ki dela več kot 70 ur tedensko delavec (VKV, KV, NKV). V podjetju ali organizaciji so respondenti, ki delajo preko 70 ur tedensko v dveh primerih delavca (VKV, KV, NKV) in v enem pisarniški delavec. Pri zasebniku en delavec dela več kot 70 ur tedensko. Polovica respondentov, ki delajo preko 70 ur tedensko, je delavcev (VKV, KV, NKV). Sem vsekakor sodijo šoferji ter natakarji, pri katerih je tipičen deloven teden lahko zelo intenziven.

Ugotovitve lahko izostrimo tudi v naslednji tabeli, ki prikazuje povprečna števila tedenskih delovnih ur po sektorjih.

Tabela 10: Povprečno število tedenskih delovnih ur po sektorjih

Sektor zaposlitve:	Povprečje	N	Standardni odklon
javni sektor (država, javne službe, neprofitno...)	51,92	23	21,62
javno podjetje (komunala, ceste, železnice, telekom...)	43,32	38	11,44
podjetje, družba (d.o.o, d.d, banke, zavarovalnice ipd)	47,33	56	16,60
pri zasebniku - s.p., samostojnem podjetniku (trgovina, storitve...)	51,58	36	11,19
Drugo	40,00	2	0
Skupaj	47,96	154	15,44

Izračunali smo tudi splošno povprečje kot lastnost respondentov in ne kot lastnost sektorjev. Ugotovili smo, da je poprečno število tedenskih ur 46. Pri najnižji navedbi min=5 in najvišji max=98 tedenskih ur, je standardni odklon 11,97. Torej lahko v grobem zaključimo, da je povprečni delovni čas zaposlenih v tipičnem delovnem tednu v Sloveniji 46 ur ali 9 ur dnevno (5 delovnih dni v tednu), kar pa zaradi specifičnosti vprašanja presega siceršnji povprečni delovni čas.

Graf 13: Število ur tedensko glede na zaposlitveni status (n=131)

Preverili smo tudi število tedenskih delovnih ur po zaposlitvenem statusu, kar prikazuje zgornji graf. Ker so ponekod podskupine majhne, so zaključki bolj ilustrativni.

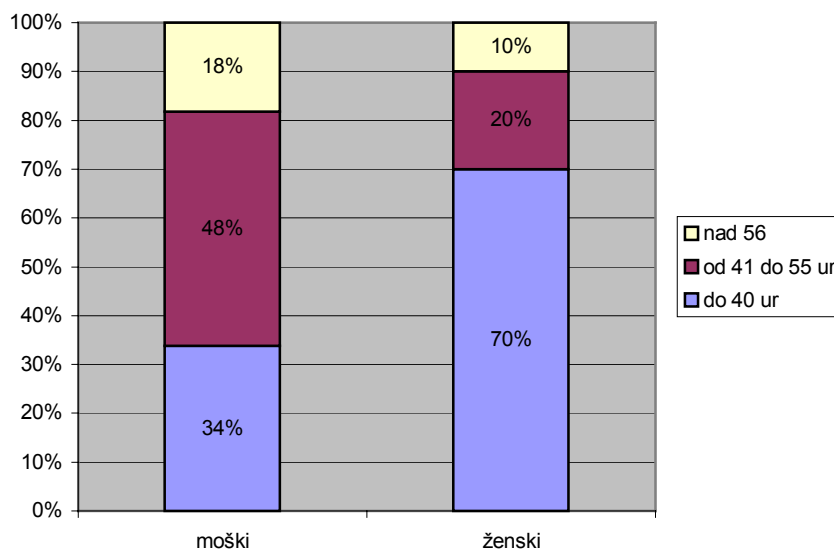
Okoli polovice delavcev (VKV, KV, NKV) in uslužbencev dela med 31 in 40 ur tedensko. Po drugi strani pa 66% managerjev oziroma vodilnih delavcev dela več kot 40 ur na teden. V grobem lahko zaključimo, da managerji delajo precej več ur kot delavci (VKV, KV, NKV).

Tabela 11: Povprečja tedenskih delovnih ur po poklicnem statusu

poklicni status	Povprečje	N	Std. Odklon
managerji, podjetniki in strokovnjaki	49.16	38	18.14
uslužbenci in pisarniški delavci	43.93	41	6.62
delavci (VKV, KV, NKV)	45.87	74	9.95
Skupaj	46.18	153	11.97

Primerjava povprečij števil delovnih ur po poklicnem statusu kaže, da v povprečnem delovnem tednu največ ur delajo managerji in strokovnjaki. To je v povprečju 49 ur tedensko. Uslužbenci in pisarniški delavci v povprečju delajo 43,9 ur na teden, delavci pa v povprečju 45,9 ur tedensko.

Oglejmo si, ali prihaja do kakšnih razlik v delovnem času glede na spol zaposlenega.

Graf 14: Število delovnih ur tedensko glede na spol (n=127)

Ženske v grobem delajo manj kot moški. Iz grafa razberemo, da 70% žensk dela do 40 ur tedensko, medtem ko je takih moških le okoli 30%. Skoraj polovica moških dela med 41 in 55 urami na teden, medtem ko je takih žensk le 20%. Nad 56 ur tedensko pa dela 18% moških in 10% žensk.

4.2. Samozaposleni

Posebej smo analizirali delovne ure v tipičnem delovnem tednu samozaposlenih respondentov. Na vprašanje o delovnih urah v tipičnem delovnem tednu je odgovarjalo 11 samozaposlenih respondentov. V povprečju samozaposleni v tipičnem delovnem tednu delajo 66 ur. Pri najnižji navedbi min=10 ur in najvišji max = 100 ur je standardni odklon 27,5.

Med samozaposlenimi je četrtnina takih, ki delajo po 50 ur v tipičnem delovnem tednu. Nekaj več kot tretjina pa jih dela med 60 in 70 ur na teden. Nad 80 pa do 100 ur v tipičnem delovnem tednu dela 40% (4 samozaposleni) samozaposlenih respondentov. Med temi sta 2 kmeta in 2 samostojna obrtnika oziroma podjetnika. Med tistimi, ki v tipičnem delovnem tedni delajo med 60 in 70 ur pa so tudi samostojni podjetniki in en samozaposlen strokovnjak.

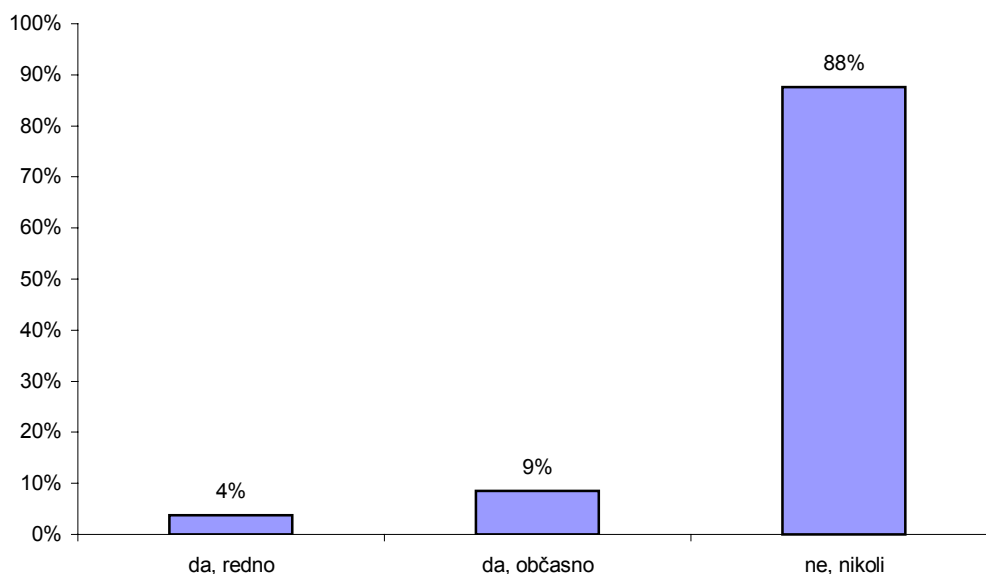
Tabela 12: Samozaposleni glede na delovne ure v tipičnem delovnem tednu (n=11)

Zaposlitveni status:	do 60 ur	60 do 70 ur	nad 70 ur	skupaj
samostojni podjetnik, obrtnik	1	2	2	5
samozaposleni strokovnjak, svobodni poklic	1	1		2
kmet	1	1	2	4

Ocene so zgolj ilustrativne zaradi majhnih podskupin. Kljub temu pa visoko povprečje za 11 enot kaže na večjo intenzivnost dela samozaposlenih.

4.3. Honorarno delo

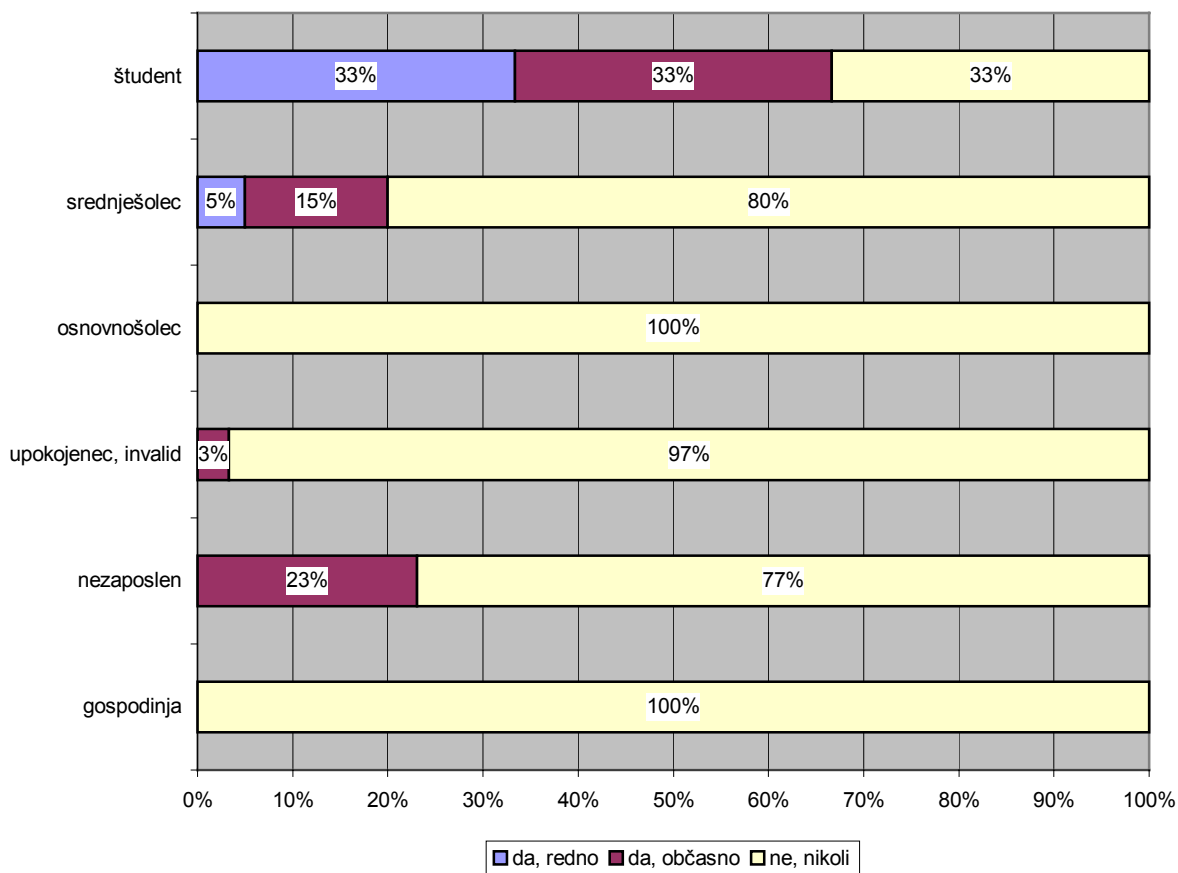
V nadaljevanju bomo obravnavali respondente, ki niso zaposleni in delajo honorarno. To so: dijaki, študenti, osnovnošolci, brezposelni, upokojenci, invalidi ter gospodinje. Tu nas zaposleni ne zanimajo.

Graf 15: Honorarno delo (n=137)

Na vprašanje, ali respondenti z navedenimi statusi delajo honorarno, smo ugotovili, da jih 4% dela honorarno redno in 9% občasno. Skupaj smo našli 17 respondentov, ki delajo honorarno vsaj občasno.

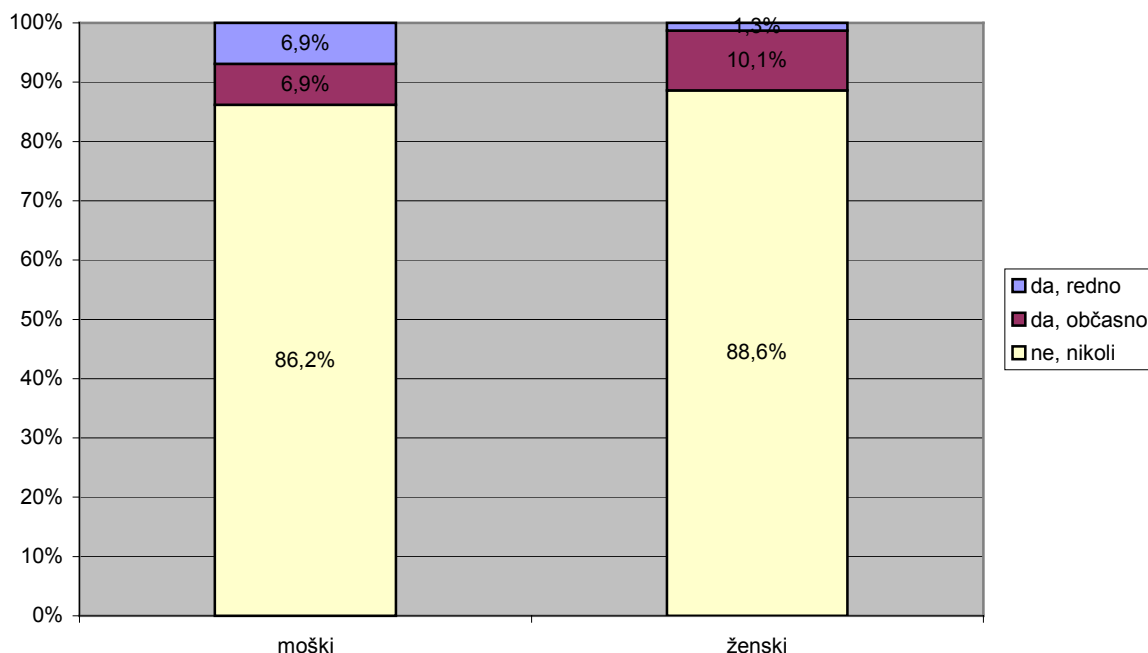
Povprašali smo tudi po številu tedenskih ur honorarnega dela. Izračunali smo povprečno število delovnih ur med 16 respondenti (en respondent ni navedel števila ur), ki so odgovorili, da honorarno delajo redno ali občasno. Povprečno število ur je tako 22,71 pri standardnem odklonu 14,93. To pomeni, da obstaja znotraj te skupine velika razpršenost, saj je bila najnižja navedba 2 uri na teden in najvišja 55 ur na teden. Poleg tega je 8 respondentov navedlo, da honorarno dela do 20 ur tedensko, 5 respondentov dela med 20 in 30 ur tedensko, 2 med 30 in 40 in eden 55 ur tedensko.

Graf 16: Honorarno delo po poklicnem statusu (n=137)

Graf prikazuje, da so pri honorarnem delu najbolj dejavni študentje, saj jih dve tretjini dela, od tega ena tretjina redno. Srednješolcev, ki delajo honorarno je 20%, med temi jih 5% dela redno in 15% občasno. Med nezaposlenimi pa je 23% takih, ki občasno opravljajo kakšno honorarno delo. Takih je še 3% upokojencev. Osnovnošolci in gospodinje ne opravljajo honorarnega dela.

Zanimalo nas je tudi, ali prihaja do kakšnih statistično značilnih razlik med spoloma. To vprašanje smo zato analizirali še glede na spol respondenta.

Graf 17: Honorarno delo glede na spol (n=137)

Iz grafa lahko razberemo, da večji delež moških dela redno honorarno delo, medtem ko je takih žensk le 1,3% oziroma ena ženska. Večji delež pa je žensk, ki le občasno honorarno delajo. V celoti gledano več moških dela honorarno v primerjavi z ženskami. Skupaj približno 14% moških dela v navedenih skupinah honorarno, medtem ko je takih žensk dobrih 11%.

Povzemimo osnovne ugotovitve v tem poglavju:

- Večina respondentov dela v tednu med 30 in 50 ur. Vsi zaposleni skupaj delajo v povprečju 46 ur.
- Razdelava delovnih ur po sektorjih je pokazala, da več ur porabijo za delo v javnem sektorju in pri zasebnikih, medtem ko v javnih podjetjih respondenti potrošijo manj ur.
- Analiza števila tedenskih delovnih ur po zaposlitvenem statusu kaže, da managerji oziroma vodstveni delavci delajo v večji meri nad 40 ur tedensko, delavci (VKV, KV, NKV) in uslužbenca pa v večji meri manj kot 40 ur tedensko.
- Opazili smo tudi razlike po spolu. Skupaj 70% žensk dela do 40 ur tedensko, medtem ko je takih moških le nekaj več kot 30%. Skoraj polovica moških dela med 41 in 55 urami na teden, medtem ko je takih žensk le 20%.
- Izkazalo se je, da 13% respondentov, ki niso zaposleni, dela honorarno vsaj občasno in v povprečju porabijo za tovrstno delo 22 ur tedensko. Vsaj občasno dela 66% študentov, 20% srednješolcev, 3% upokojujencev in 23% nezaposlenih. Osnovnošolci in gospodinje honorarno ne delajo.
- Pri analizi honorarnega dela glede na spol smo ugotovili, da prihaja do manjših razlik pri pogostosti honorarnega dela.

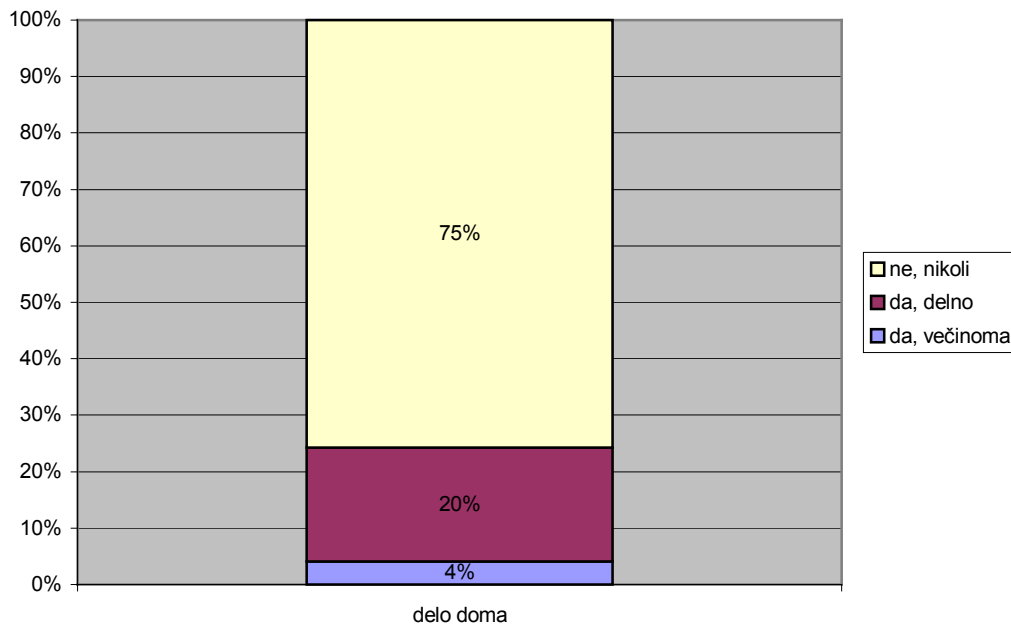
5. Lokacija dela

Respondentom smo zastavili tudi vprašanja, ki so se nanašala na lokacijo dela. Zanimalo nas je predvsem, kje respondenti opravljajo svoje delo.

5.1. Delo doma

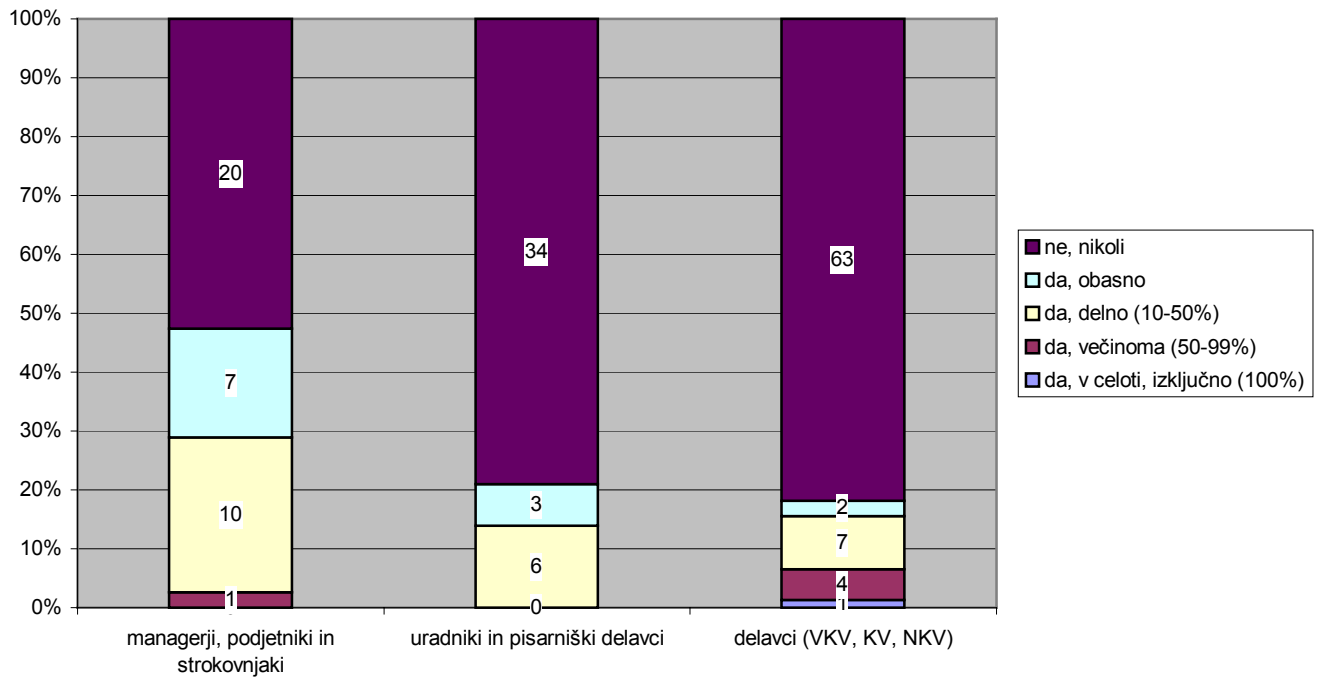
Predstavimo odgovore na vprašanje, ali respondent opravlja svoje delo doma. Ponovno obravnavamo zaposlene in honorarne delavce posebej.

5.1.1 Zaposleni

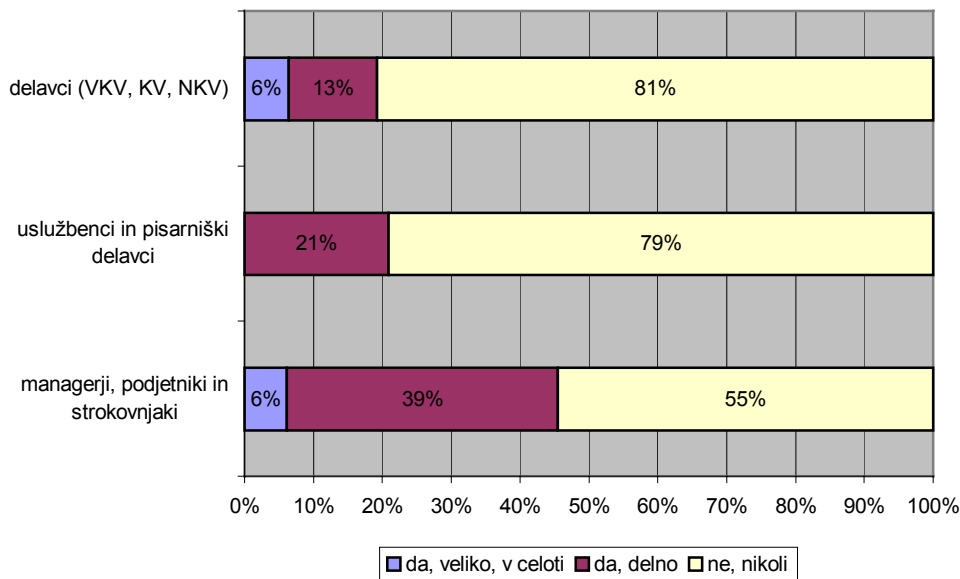
Graf 18: Delo doma med zaposlenimi respondenti (n=154)

V veliki meri oziroma v celoti opravlja svoje delo na domu 4% zaposlenih. Delno dela na domu 20% zaposlenih. Tri četrtine pa svojega dela nikoli ne opravljajo na domu.

Graf 14: Delo doma glede na poklicni status (n=158)

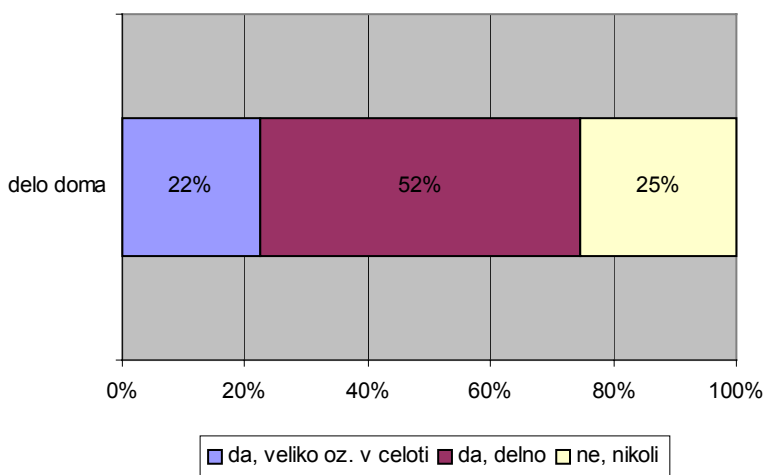
Iz grafa je moč razbrati, da managerji, podjetniki in strokovnjaki v nekaj manj kot polovici primerov vsaj občasno delajo tudi doma. Nihče iz te skupine pa ne dela v celoti ali pretežno doma. Do polovice svojega dela opravlja doma 10 respondentov iz te skupine. Pri uslužbencih oziroma pisarniških delavcih je drugače. Skoraj 80% respondentov nikoli ne dela doma in 6 respondentov (okoli 10%) opravi največ polovico dela doma. Delavci (VKV, KV, NKV) v še manjši meri delajo doma. Nekaj več kot 80% delavcev (VKV, KV, NKV) nikoli ne dela doma in 7 (9%) jih dela delno.

Graf 20: Delo doma po zaposlitvenem statusu, zaposleni respondenti (n=154)

V grafu predstavljamo že zgoraj predstavljene rezultate, le v združenih razredih. Jasno je razvidno, da v največji meri delajo doma managerji. Uslužbenci ter tudi delavci pa manj, pri tem da delavci nekoliko bolj intenzivno (6% v celoti ali veliko).

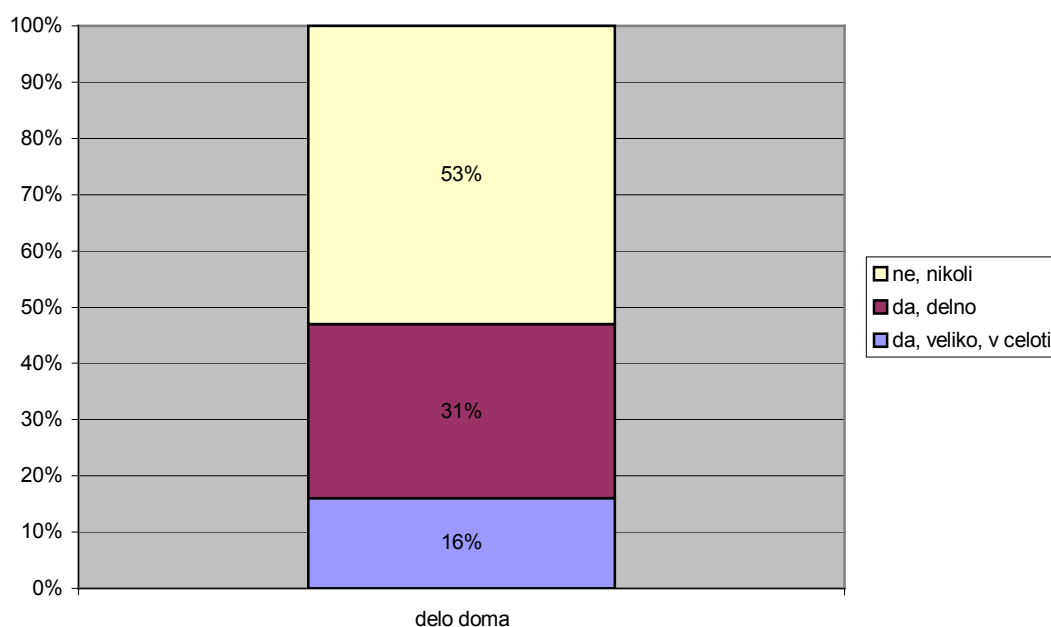
5.1.2 Samozaposleni

Graf 21: Delo doma, samozaposleni (n=9)

Med samozaposlenimi jih skupaj 74% tistih, ki vsaj delno delajo doma, medtem ko je 22% takih, ki to počnejo večinoma oziroma v celoti. Četrtna samozaposlenih nikoli ne dela doma. Treba je opozoriti, da so rezultati ilustrativni, saj analiziramo le 9 samozaposlenih delavcev.

5.1.3 Honorarno delo

Graf 22: Delo doma, honorarni delavci (n=17)

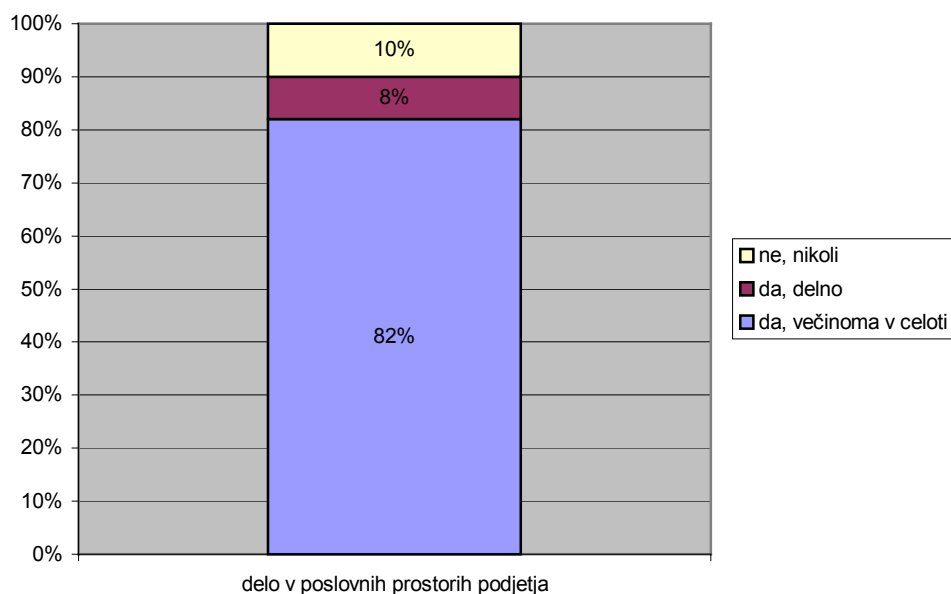
Več kot polovica respondentov, ki delajo honorarno, nikoli ne opravlja tega dela doma. Nekaj več kot tretjina delno opravlja svoje delo na domu. V celoti ali pa večino honorarnega dela opravlja na domu 16% respondentov. Honorarni delavci torej v primerjavi z zaposlenimi v večji meri delajo doma, saj jih nekaj manj kot polovica dela doma vsaj delno. Med zaposlenimi je takih 24%.

5.2. Delo v poslovnih prostorih podjetja oziroma organizacije

Respondenti so odgovarjali na vprašanje, ali svoje delo opravljajo v poslovnih prostorih podjetja oziroma organizacije.

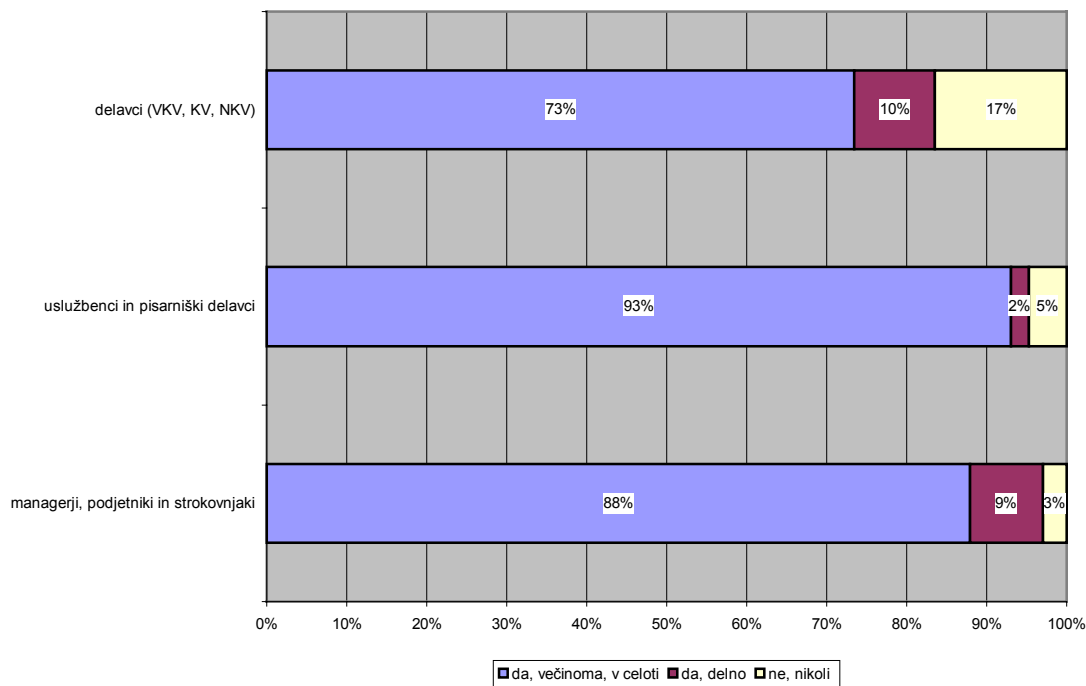
5.2.1 Zaposleni

Iz grafa 23 lahko razberemo, da velika večina (82%) zaposlenih svoje delo opravlja na delovnem mestu v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije. Delno opravlja svoje delo na lokaciji podjetja 8% zaposlenih in nikoli 10% zaposlenih.

Graf 23: Delo v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije, zaposleni (n=154)

Poglejmo še porazdelitev glede na zaposlitveni status respondenta.

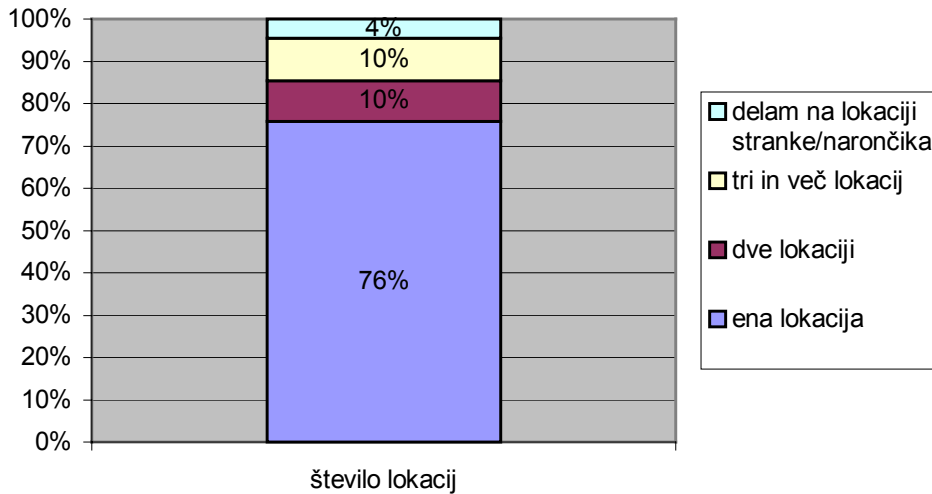

Graf 24: Delo v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije po zaposlitvenem statusu, zaposleni (n=154)

Največji delež uslužbencev in pisarniških delavcev (93%) opravlja svoje delo v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije. Le 2% je takih, ki to počnejo delno. Nikoli pa ne dela v poslovnih prostorih podjetja 5% uslužbencev in pisarniških delavcev. Med delavci je v primerjavi z respondenti z drugačnim zaposlitvenim statusom največji delež takih, ki delno (10%) in tudi nikoli (17%) ne delajo v prostorih podjetja. Velika večina (88%) managerjev dela v celoti ali večinoma v prostorih podjetja, le 3% nikoli.

5.2.2 Delo na več lokacijah

Seveda pa so zgornje ugotovitve odvisne tudi od dejstva, da lahko zaposleni opravljajo svoje delo na več lokacijah.

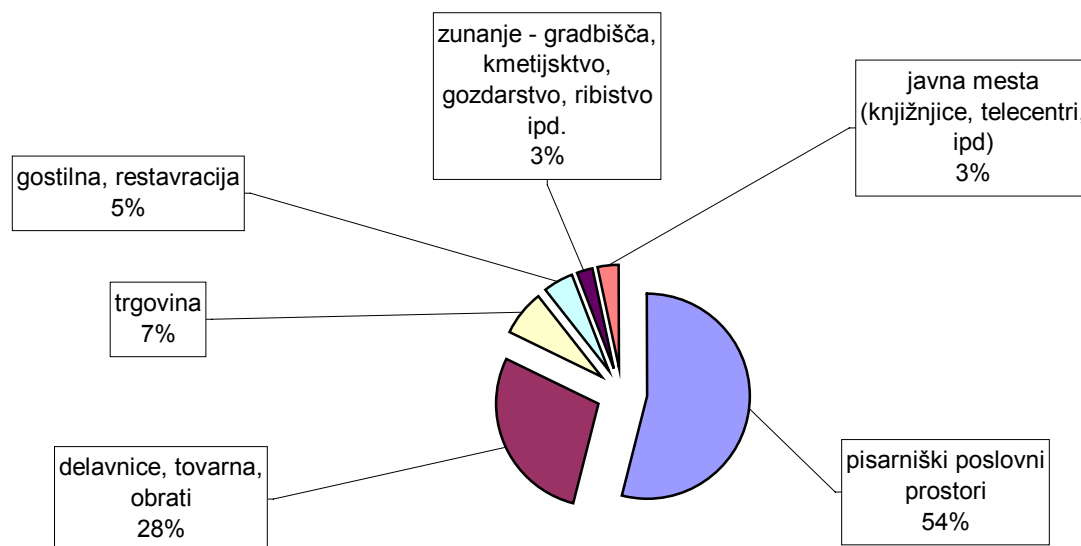

Graf 25: Lokacije dela (n=156)

Graf 25 kaže, da tri četrtine zaposlenih opravlja svoje delo le na eni lokaciji, kar tudi potrjuje našo prejšnjo ugotovitev o skupini delavcev, ki svoje delo opravljajo na fiksni lokaciji. Desetina zaposlenih svoje delo opravlja na dveh in prav tako desetina na treh in več lokacijah. Le 4% respondentov dela na lokaciji stranke oziroma naročnika.

5.2.3 Glavna lokacija dela

V nadaljevanju je bilo respondentom zastavljeno navodilo, naj podajo glavno lokacijo svojega dela. Poglejmo rezultate na grafu 26.

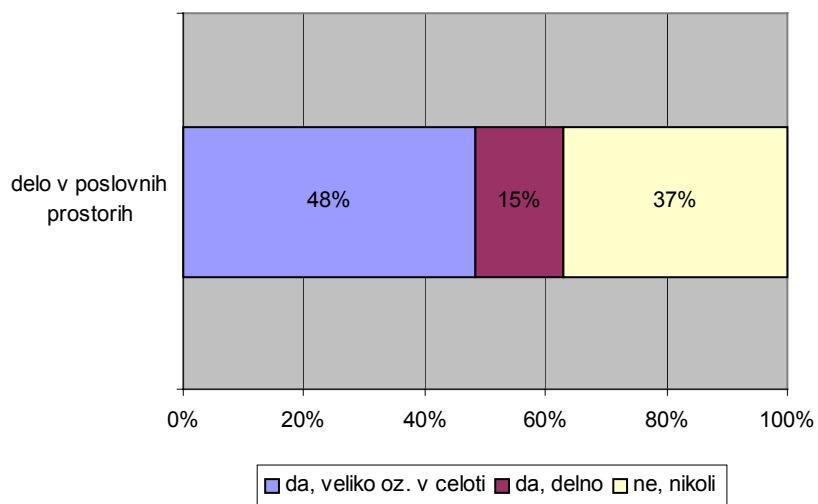

Graf 26: Glavna lokacija dela (n=152)

Več kot polovica zaposlenih opravlja svoje delo v pisarnah, nekaj manj kot 30% pa v delavnicah, tovarnah oziroma obratih.

5.2.4 Samozaposleni

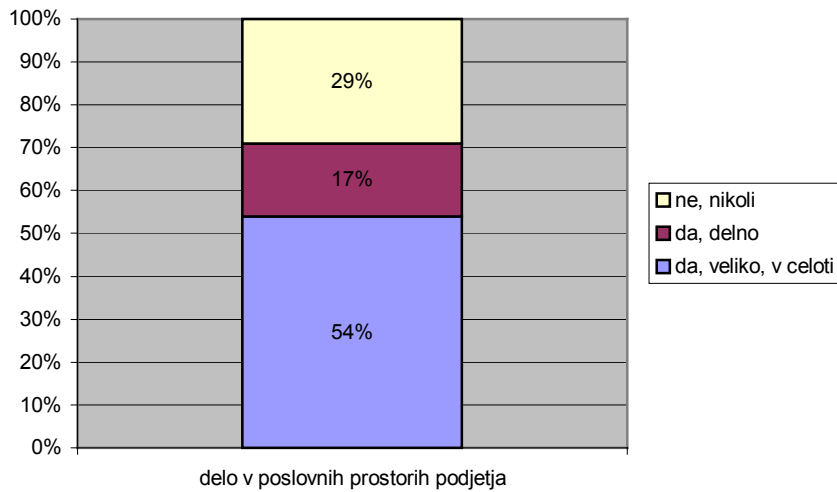
Skoraj polovica samozaposlenih v celoti delo opravlja v prostorih podjetja. Več kot tretjina pa je takih, ki ne delajo v prostorih podjetja.

Graf 27: Delo v poslovnih prostorih podjetja, samozaposleni (n=9)

5.2.5 Honorarno delo

Več kot polovica honorarnih delavcev dela v celoti v prostorih podjetja oziroma organizacije. Delno jih v poslovnih prostorih podjetja dela 17% in 29% nikoli. V primerjavi z zaposlenimi respondenti honorarni delavci manj delajo v poslovnih prostorih podjetja. Kar 82% zaposlenih v celoti dela v poslovnih prostorih podjetja, 8% delno in 10% nikoli.

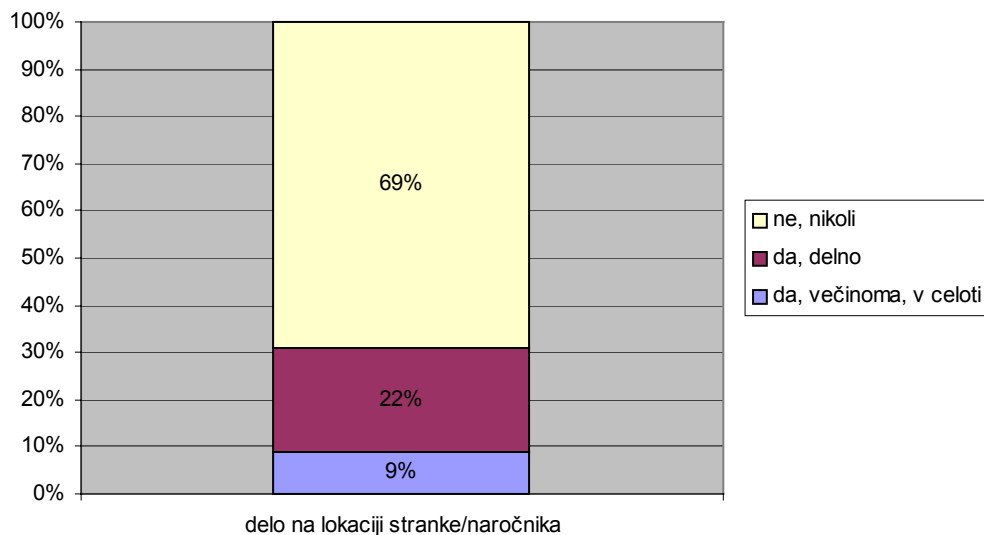

Graf 28: Delo v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije, honorarni delavci (n=17)

5.3. Delo na lokaciji stranke oziroma naročnika

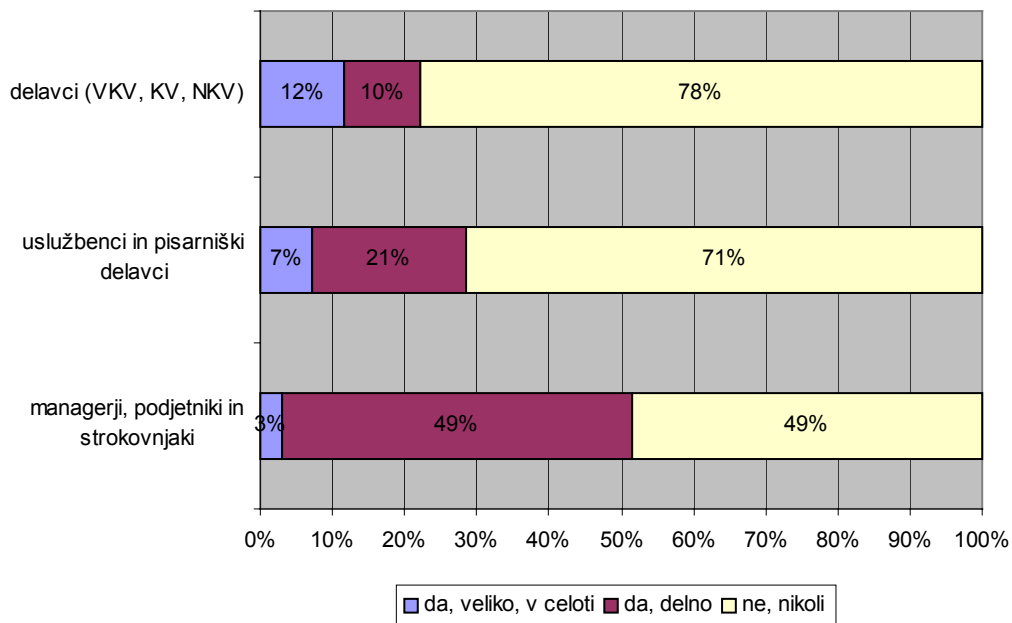
Zastavljeno je bilo tudi vprašanje, ki se nanaša na opravljanje dela na lokaciji stranke oziroma naročnika.

5.3.1 Zaposleni

Graf 29: Delo na lokaciji stranke ali naročnika, zaposleni (n=154)

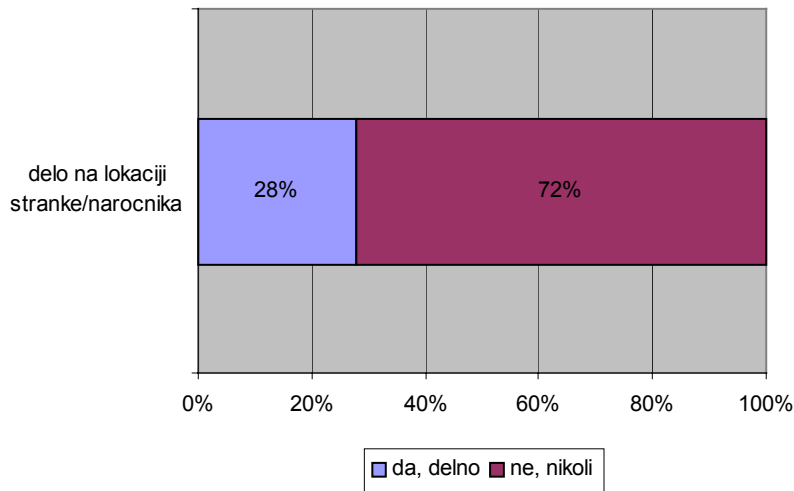
Zaposlenih respondentov, ki delajo v celoti ali večinoma na lokaciji stranke je 9%. Delno opravlja svoje delo na lokaciji stranke 22% in 69% tega ne počne nikoli.

Graf 30: Delo na lokaciji stranke ali naročnika po zaposlitvenem statusu, zaposleni (n=154)

Pregled dela na lokaciji stranke po zaposlitvenem statusu pokaže, da v celoti to počne 12% delavcev, delno pa tudi 49% managerjev. Večina delavcev (78%) nikoli ne opravlja svojega dela na lokaciji stranke oziroma naročnika. Managerjev, ki nikoli ne delajo na lokaciji stranke oziroma naročnika pa je 49%.

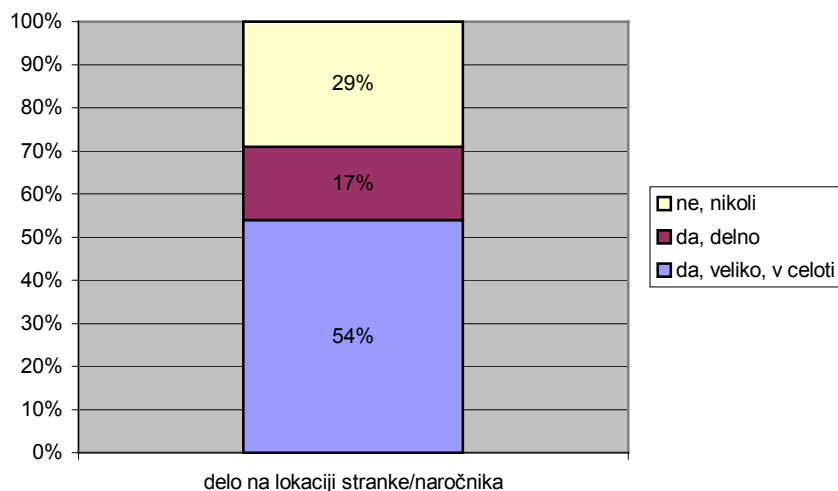
5.3.2 Samozaposleni

Graf 31: Delo na lokaciji stranke ali naročnika, samozaposleni (n=9)

Noben samozaposlen respondent ne opravlja svojega dela izključno na lokaciji stranke. Večina (72%) tega ne počne nikoli, le slaba tretjina delno opravlja svoje delo na lokaciji naročnika. Med temi, ki delno svoje delo opravljajo na lokaciji naročnika je en samozaposlen strokovnjak in en samostojni podjetnik.

5.3.3 Honorarno delo

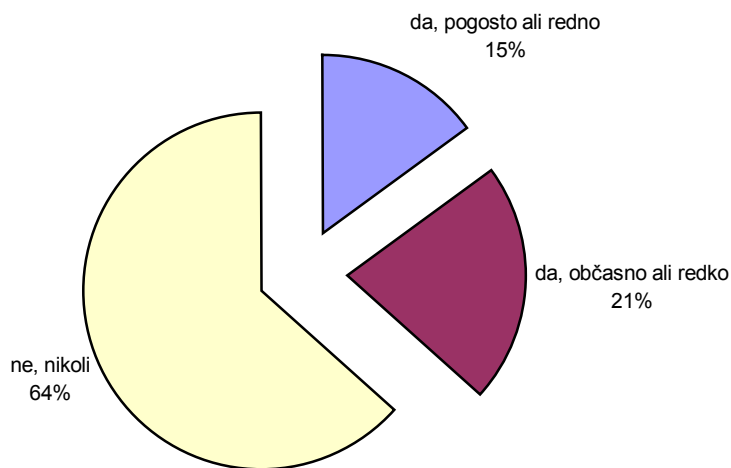

Graf 32: Delo na lokaciji stranke ali naročnika, honorarni delavci (n=17)

V primerjavi z zaposlenimi na lokaciji naročnika oziroma stranke dela večji delež honorarnih delavcev. To je nekaj več kot polovica (54%). Zaposlenih, ki delajo veliko ali v celoti na lokaciji stranke oziroma naročnika je 9%, takšnih ki delno opravljajo delo na takšen način, pa je 22%. Nekaj manj kot tretjina honorarnih delavcev je takih, ki nikoli ne delajo na lokaciji stranke. Delno pa delo opravlja na lokaciji naročnika 17% honorarnih delavcev.

5.4. Potovanje v okviru dela

Zaposleni respondenti so odgovarjali tudi na vprašanje, ali potujejo v okviru dela.

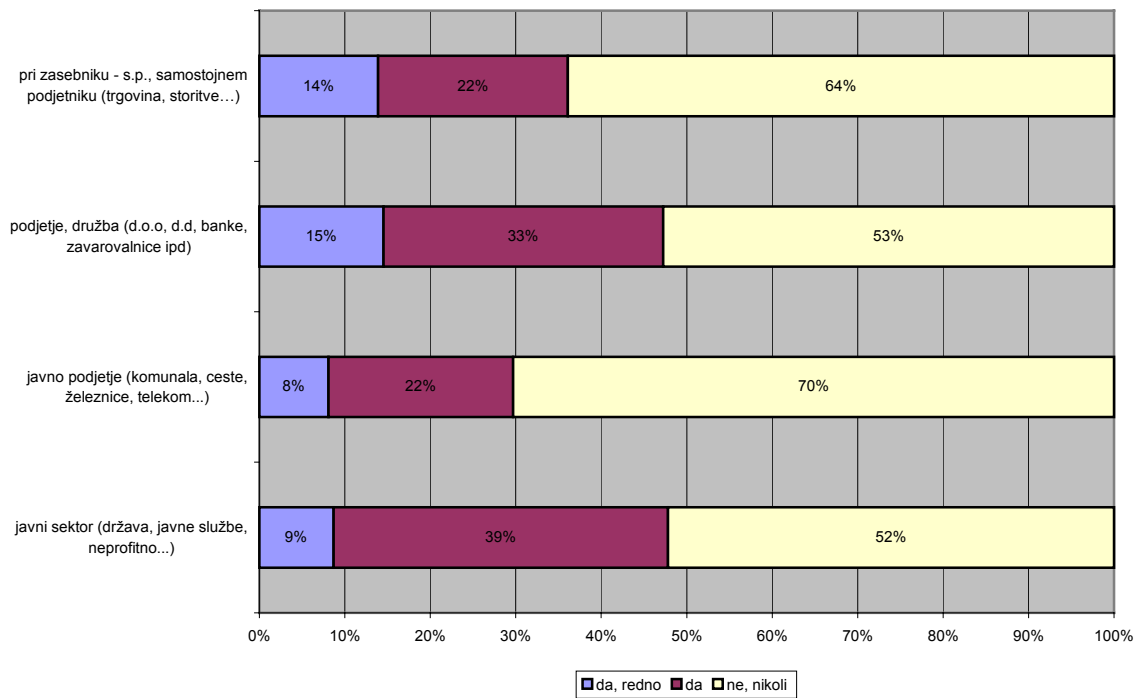

Graf 33: Potovanje v okviru dela (izključen je prevoz v službo) (n=156)

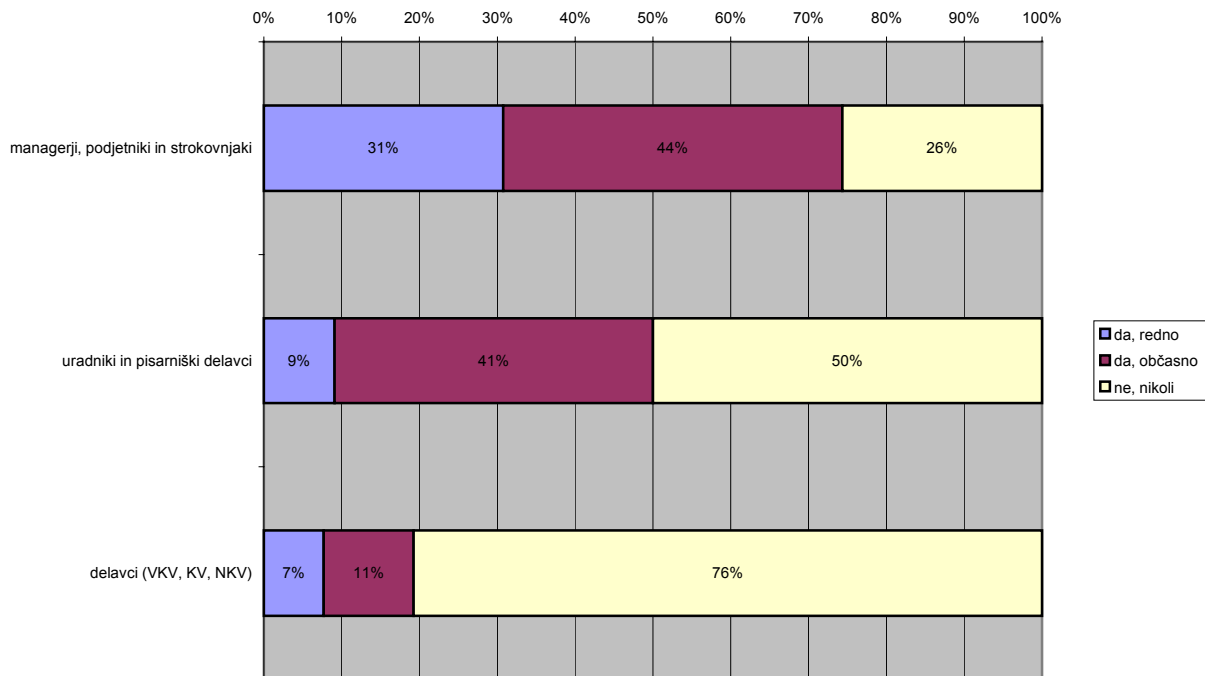
V okviru dela vsaj občasno potuje 36% zaposlenih. Od tega 15% potuje v okviru dela redno ali pogosto, 21% pa samo občasno.

5.4.1 Značilnosti (potovanja v okviru dela) po podskupinah

Največji delež respondentov službeno potuje v javnem sektorju in v podjetjih - skoraj polovica. V podjetjih 15% respondentov redno službeno potuje. Tako je tudi pri približno 30% zaposlenih v javnih podjetjih in 36% zaposlenih pri zasebnikih.

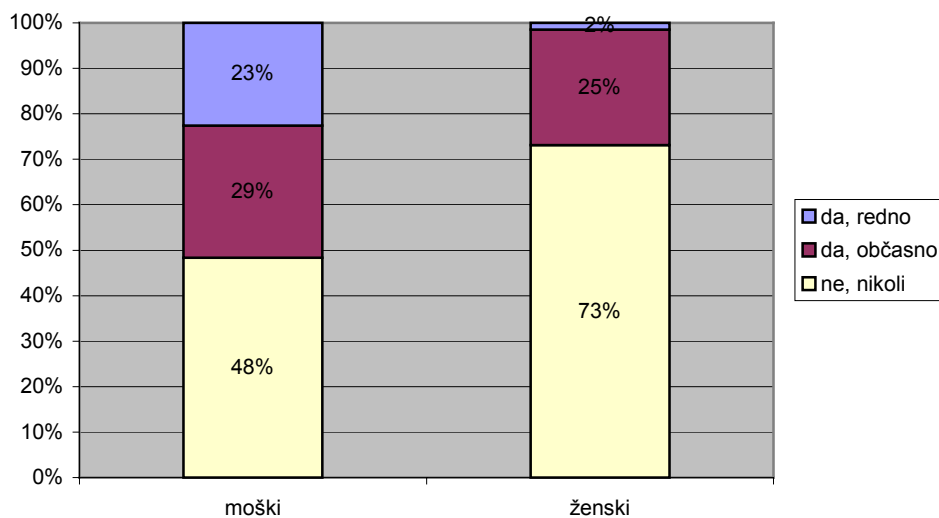

Graf 34: Potovanja v okviru dela glede na sektor zaposlitve (n=153)

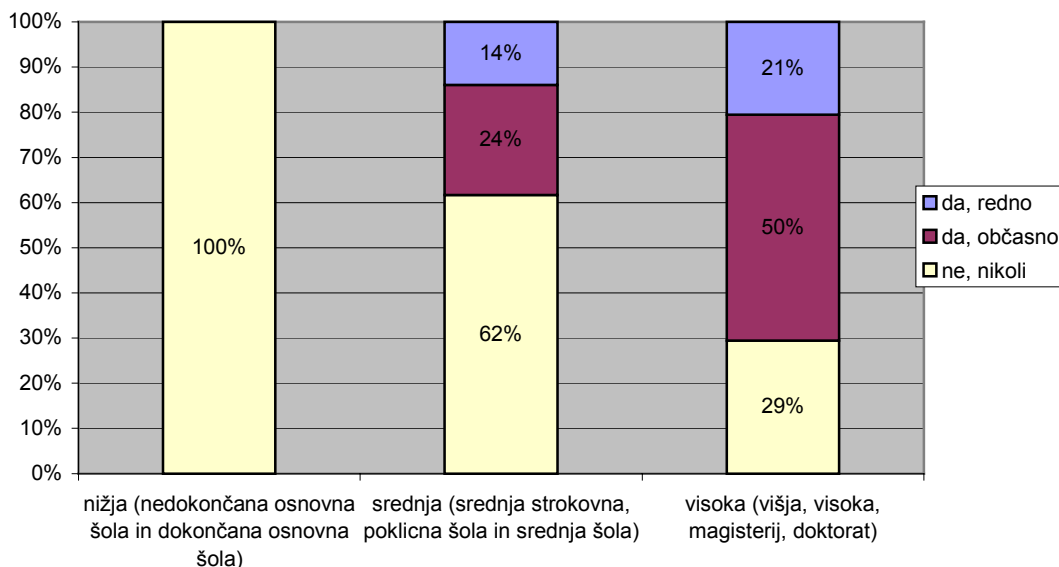
Graf 35: Potovanja v okviru dela glede na zaposlitveni status (n=156)

Službeno najpogosteje potujejo managerji in strokovnjaki - kar 31% jih to počne redno, 44% občasno in vsaj občasno več kot 70% managerjev in strokovnjakov. Službena potovanja pri uslužbencih oziroma pisarniških delavcih so manj pogosta. Le 9% jih potuje redno in 41% občasno - skupaj polovica uslužbencev. Delavci službeno potujejo le v 24%, med temi 7% redno.

Graf 36: Potovanja v okviru dela glede na spol (n=156)

Iz grafa 36 lahko jasno razberemo, da službeno potuje polovica moških in le nekaj več kot četrtina žensk. Redno je na službenem potovanju le 2% žensk, medtem ko je takih moških 23%.

Graf 37: Potovanja v okviru dela glede na izobrazbo (n=156)

Višja kot je respondentova izobrazba, več in bolj redno je na službenem potovanju. Kar 71% respondentov z visoko izobrazbo je na službenih potovanjih vsaj občasno. Takih, ki vsaj občasno potujejo in imajo dokončano srednjo ali poklicno šolo je 38%. Noben respondent z nižjo izobrazbo ne potuje v okviru službe.

5.5. Čas, porabljen za službena potovanja

Ocenili smo, da 39% zaposlenih respondentov vsaj občasno službeno potuje. V nadaljevanju pa nas zanima, koliko ur mesečno porabijo za službena potovanja. Skupaj 53 respondentov, ki so odgovorili, porabi na potovanjih v povprečju 25 ur (std. odklon = 26,87).

Tabela 13: Povprečni delež delovnega časa, ki se preživi na potovanjih; po poklicnem statusu

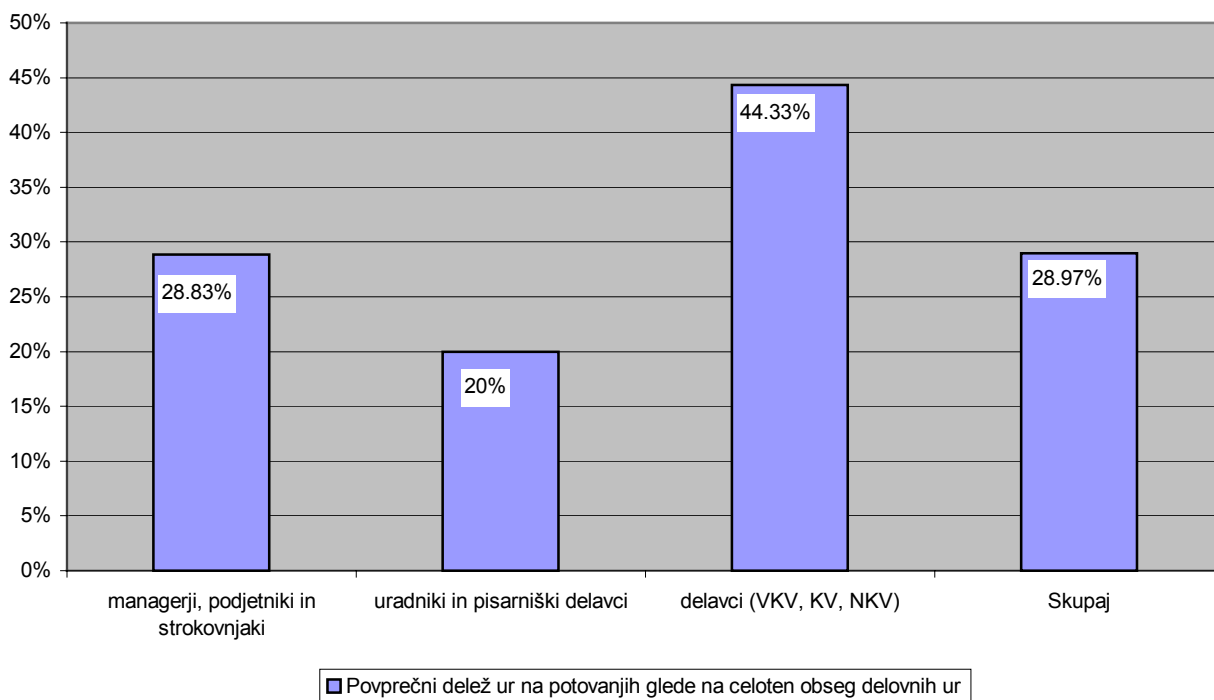
Poklicni status:	Povprečni delež	N	Std. Odklon
managerji, podjetniki in strokovnjaki	17.64	23	14.44
uslužbenci in pisarniški delavci	20.42	13	26.02
delavci (VKV, KV, NKV)	51.20	12	36.01
Skupaj	26.51	48	27.69

Managerji v povprečju 17% delovnega časa tedensko preživijo na službenem potovanju uslužbenci okoli 20%. Delavci v povprečju porabijo 51% na teden za službeno potovanje. Seveda so to le tisti, ki so izjavili, da potujejo v okviru dela. Pri izstopajočih primerih predvidevamo, da imamo opravka z avtoprevozniki, taxisti, delavci na vlakih ali drugimi, ki svoje delo ne opravljajo na fiksnem delovnem mestu.

Tabela 14: Povprečni delež delovnega časa, ki se preživi na potovanjih; po sektorju zaposlitve

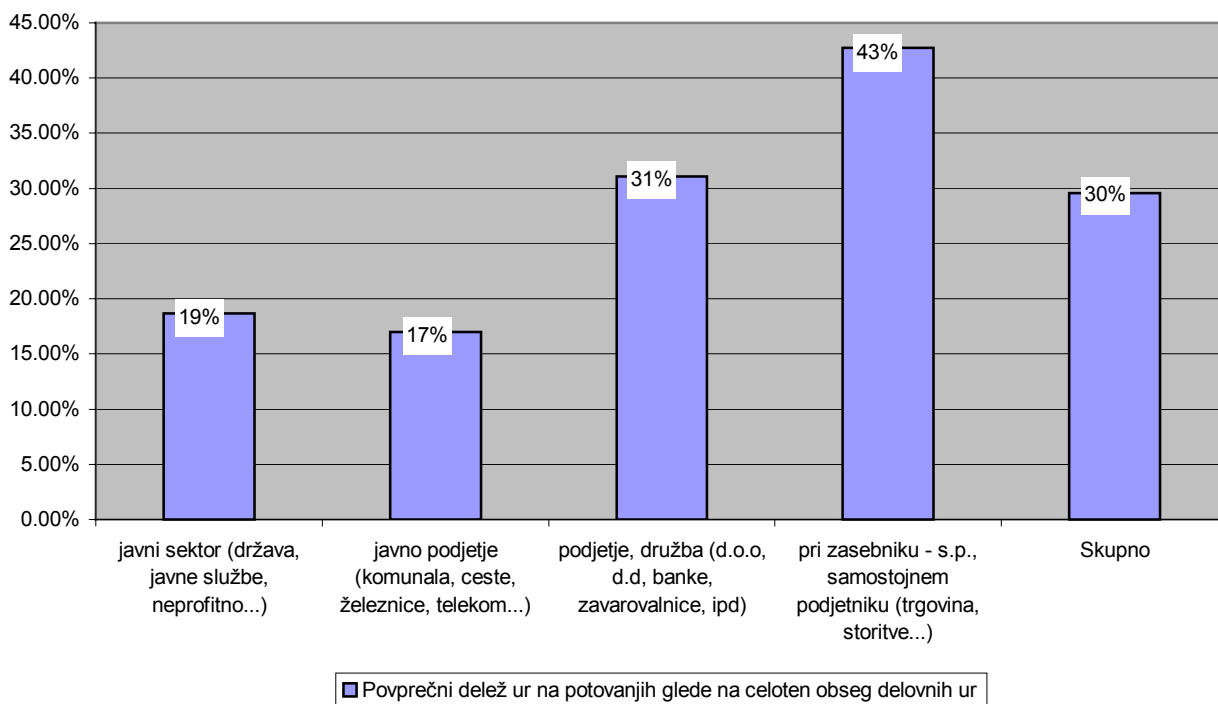
Zaposlitveni sektor:	Povprečni delež	N	Std. Odklon
javni sektor (država, javne službe, neprofitno...)	20.27	7	27.87
javno podjetje (komunala, ceste, železnice, telekom...)	34.84	8	39.42
podjetje, družba (d.o.o, d.d, banke, zavarovalnice, ipd)	20.90	19	18.69
pri zasebniku - s.p., samostojnem podjetniku (trgovina, storitve...)	38.40	10	34.26
Skupaj	27.24	44	28.64

Na službenih potovanjih največ časa porabijo zaposleni pri zasebniku (38,4%) in v javnih podjetjih (34,8%), čeprav jih v teh sektorjih potuje občutno manj kot v javnem sektorju in v podjetjih. Povprečni delež tedenskega časa, porabljenega za službena potovanja v javnem sektorju in v podjetjih je okoli 20%.

Graf 38: Povprečni delež delovnih ur, porabljenih na potovanjih po poklicnem statusu in skupaj (n=37)

Iz grafa 38 lahko razberemo, da managerji potrošijo v povprečju 29% delovnega časa na službenih potovanjih, uslužbenci in pisarniški delavci pa 20%. Že prej smo opazili, da kljub zelo majhnemu številu delavcev, ki službeno potujejo, dobivamo visok povprečni čas in visok delež delovnega časa, porabljenega na službenem potovanju. Predvidevamo, da so med respondenti delavci (NKV, KV, VKV) tudi npr. avtoprevozniki in drugi delavci, ki večino časa dejansko preživijo na službenih potovanjih.

Graf 39: Povprečni delež delovnih ur, porabljenih na potovanjih, po sektorju zaposlitve in skupaj (n=34)

Na podlagi zgornjega grafa lahko potrdimo, da je bilo v vzorcu nekaj respondentov, ki so npr. avtoprevozniki in so pri zasebnikih precej dvignili povprečje, saj je znano, da je pri zasebnikih sicer malo respondentov, ki službeno potujejo.

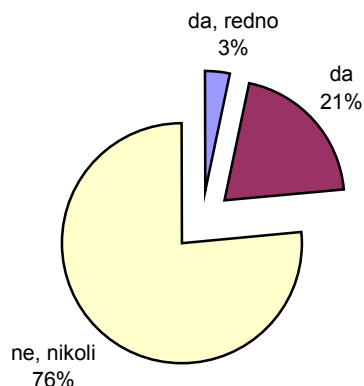
V javnem sektorju je v povprečju 19% ur porabljenih na službenih potovanjih, v javnem podjetju 17%, v podjetju oziroma v družbi 31% in pri zasebniku 43%.

5.5.1 Čas, porabljen za službena potovanja med samozaposlenimi

Med 9-imi samozaposlenimi, ki so odgovarjali na vprašanje o potovanju v okviru dela, štirje ne potujejo, štirje potujejo redno in eden vsaj občasno. Samozaposleni, ki potujejo, porabijo na potovanjih v povprečju 14% svojega delovnega časa; najmanj 1% in največ 20% pri standardnem odklonu 9,2%.

Med temi, ki potujejo, so trije samostojni podjetniki oziroma obrtniki, en samozaposlen strokovnjak in en kmet. Samostojni podjetniki v povprečju porabijo 20% svojega delovnega časa na potovanjih v okviru dela.

5.5.2 Čas, porabljen za službena potovanja med honorarnimi delavci

Graf 40: Potovanje v okviru dela (izključen je prevoz v službo) samo honorarni delavci (n=17)

V okviru dela vsaj občasno potuje 24% honorarno zaposlenih. Med temi jih 3% potuje v okviru dela redno ali pogosto, 21% pa samo občasno. Med temi, ki potujejo v okviru dela, so srednješolci in študenti. V povprečju pa honorarni delavci na potovanjih v okviru dela porabijo 12% delovnega časa. Pri tem je standardni odklon 7,4%. Najnižja navedba je bila 2% in najvišja 20%.

Povzemimo osnovne ugotovitve v tem poglavju:

- Ugotavljali smo, da večina zaposlenih opravlja svoje delo na fiksni lokaciji podjetja ali organizacije (82%). Na samo eni lokaciji dela 76% zaposlenih.
- V pisarniških poslovnih prostorih dela 54% zaposlenih, medtem ko jih v delavnicah oziroma tovarnah dela 28%.
- Opazili smo tudi dve manjši skupini respondentov. Eno skupino smo poimenovali 'terenski delavci'. Ti delavci delajo večinoma na lokacijah strank oziroma naročnikov. Ugotovili smo tudi, da je terenskih delavcev najmanj, 4%. Zadnja skupina pa so zaposleni, ki opravljajo svoje delo doma. Zaposlenih, ki vsaj nekaj dela opravijo doma, je 24%, večino dela na domu pa opravi 4%. Zadnji dve skupini sta za našo raziskavo še posebej zanimivi, saj se v njih skrivajo potencialni ali dejanski teledelavci.
- Ugotovili smo, da 36% zaposlenih potuje v okviru dela in da jih 15% potuje pogosto. Zelo malo ali sploh nič ne potujejo v okviru službe zaposleni z nizko izobrazbo ter delavci (VKV, KV, NKV). Toda tisti delavci, ki potujejo, v povprečju porabijo na potovanju 51 ur, kar je 44% delovnega časa teh delavcev. Managerji, strokovnjaki in uslužbenci, pisarniški delavci v povprečju porabijo 20 ur na teden za službena potovanja. Pri managerjih je to 28% delovnega časa, pri uslužbencih pa 20% delovnega časa.

V nadaljevanju je prikazana še pregledna tabela (tabela 15), ki daje izčrpen pregled o lokaciji dela in obsegu dela. Iz tabele lahko razberemo, kako je razporejeno delo posameznih zaposlitvenih skupin.

V tabeli lahko npr. razberemo, da je med zaposlenimi 7 takih, ki delajo večinoma ali v celoti doma. To predstavlja 5% med vsemi zaposlenimi respondenti, ki so odgovarjali na vprašanje. Večinoma ali v celoti pa dela doma 8% zaposlenih (oziroma 2 osebi), ki delajo v javnem sektorju.

V poslovnih prostorih podjetja ali organizacije večinoma ali v celoti dela 54% honorarnih delavcev. Delno jih v prostorih podjetja ali organizacije dela 17% in nikoli 29%.

Tabela 15: Lokacija dela - pregledna tabela

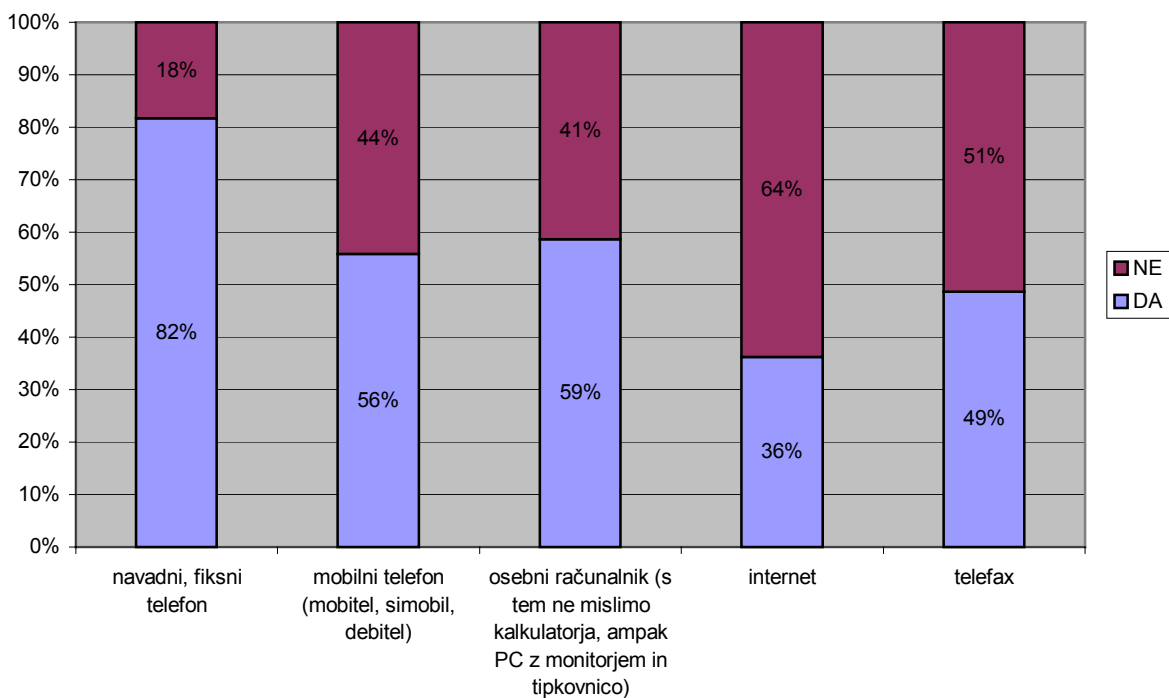
lokacija dela			zaposleni skupaj	Zaposleni glede na sektor				Zaposleni glede na zaposlitveni status			honorarni delavci	samozaposleni			
				javni sektor	javna podjetja	podjetja, družbe	zasebnik	managerji	uslužbenci	delavci (VKV, KV, NKV)		podjetnik	samozaposlen strokovnjak	kmet	skupaj samozaposleni
delo doma	da, večinoma ali v celoti	Število	7	2	1	3	1	2		5	3	-	-	2	2
		Delež %	5	8	3	5	3	6		6	16	-	-	50	20
	da, delno	Število	32	7	8	11	6	13	9	10	5	3	1	1	5
		Delež %	21	29	21	20	17	39	21	13	31	75	50	25	50
	ne, nikoli	Število	117	15	29	42	29	18	34	63	9	1	1	1	3
		Delež %	75	63	76	75	81	55	79	81	53	25	50	25	30
delo v prostorih podjetja ali organizacije	da, večinoma ali v celoti	Število	127	18	30	52	25	29	40	58	9	2	1	2	5
		Delež %	83	78	79	93	71	88	93	73	54	50	50	50	50
	da, delno	Število	11	3	3	4	1	3	1	8	3	1			1
		Delež %	7	13	8	7	3	9	2	10	17	25			10
	ne, nikoli	Število	16	2	5	-	9	1	2	13	5	1	1	2	4
		Delež %	10	9	13	-	26	3	5	17	29	25	50	50	40
delo na lokaciji stranke/naročnika	da, večinoma ali v celoti	Število	14	1	2	4	7	1	3	9	1	-	-	-	-
		Delež %	9	4	5	7	19	3	7	12	8	-	-	-	-
	da, delno	Število	34	4	3	18	9	16	9	8	4	1	1	-	2
		Delež %	22	17	8	32	25	49	21	10	26	25	100	-	22
	ne, nikoli	Število	106	18	32	34	20	16	30	60	11	3	-	4	7
		Delež %	69	78	87	61	56	49	71	78	67	75	-	100	78
službena potovanja	da, redno	Število	18	2	3	8	5	8	4	6	1	3	1		4
		Delež %	12	9	8	15	14	24	9	8	3	75	50		40
	de, občasno	Število	43	9	8	18	8	17	18	9	3	-	-	2	2
		Delež %	28	39	22	33	22	52	41	12	21	-	-	50	20
	ne, nikoli	Število	92	12	26	29	23	8	22	63	13	1	1	2	4
		Delež %	60	52	70	53	64	24	50	81	76	25	50	50	40

6. Uporaba informacijske tehnologije

Zanima nas uporaba različnih informacijskih tehnologij pri plačanem delu oziroma v okviru zaposlitve. V ta namen smo v anketi zastavili sklop vprašanj, ki sprašujejo po rabi specifičnih tehnologij. Te so: fiksni telefon, mobilni telefon, osebni računalnik oziroma PC, internet in telefax. Poglejmo si najprej, v kolikšni meri respondenti uporabljajo navedene tehnologije na svojem delovnem mestu oziroma v okviru zaposlitve.

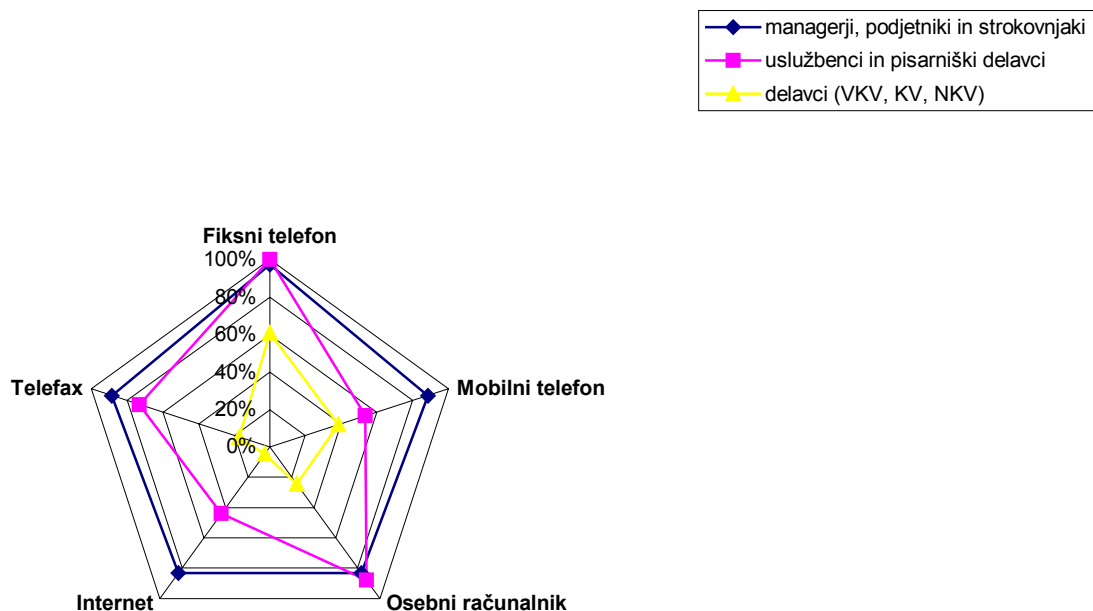
6.1. Uporaba informacijske tehnologije ne delovnem mestu

V tem delu smo analizirali odgovore respondentov, ki so redno zaposleni. Graf 41 prikazuje uporabo zgoraj navedenih informacijskih tehnologij glede na zaposlitveni status respondenta.

Graf 41: Uporaba informacijske tehnologije na delovnem mestu (n=155)

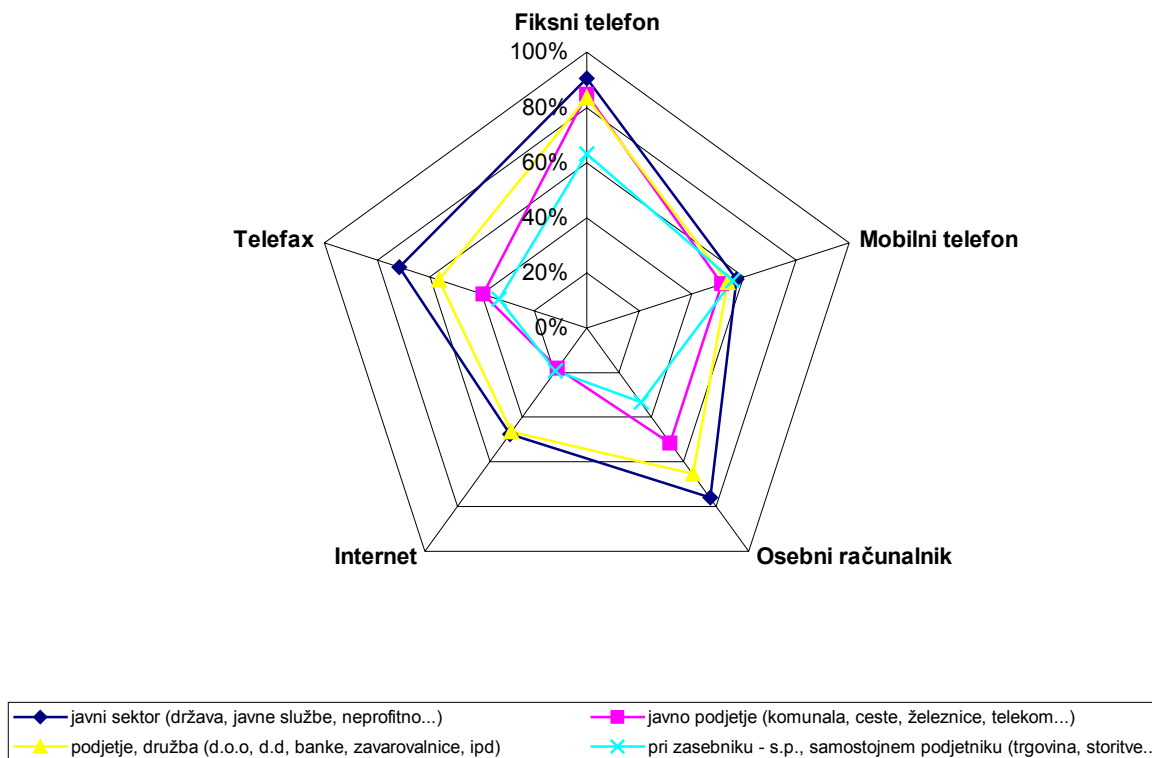
Med zaposlenimi jih 82% uporablja pri delu v službi fiksni telefon, 56% mobilni telefon, 59% osebni računalnik. Internet pri svojem delu uporablja 36% zaposlenih respondentov. Skoraj polovica jih uporablja telefax.

Graf 42: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po statusu zaposlitve (n=142)

Iz grafa lahko jasno razberemo, da delavci (VKV, KV, NKV) v zelo majhni meri uporabljajo informacijske tehnologije. Okoli 60% delavcev uporablja pri delu fiksni telefon, približno 40% mobilni telefon. Osebni računalnik pri svojem delu uporablja le nekaj manj kot 25% delavcev. Internet uporablja 5% delavcev in telefax 16%. Uporaba informacijskih tehnologij pri uslužbencih in pisarniških delavcih je drugačna. Vsi uslužbenci uporabljajo fiksni telefon, večina osebni računalnik (88%) in razmeroma visok delež tudi telefax (73%). Internet pri svojem delu uporablja 44% uslužbencev oziroma pisarniških delavcev, mobilni telefon pa nekaj več kot polovica (54%). Večina managerjev, vodstvenih delavcev oziroma strokovnjakov je uporabnikov informacijskih tehnologij. Fiksni telefon uporablja 97%, mobilni telefon 89%, osebni računalnik 83%, prav tako tudi internet in telefax 89% zaposlenih s tem statusom zaposlitve.

Analizirali smo tudi rabo informacijskih tehnologij po sektorjih. Rezultati so prikazani na naslednjem grafu.

Graf 43: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po sektorju zaposlitve (n=138)

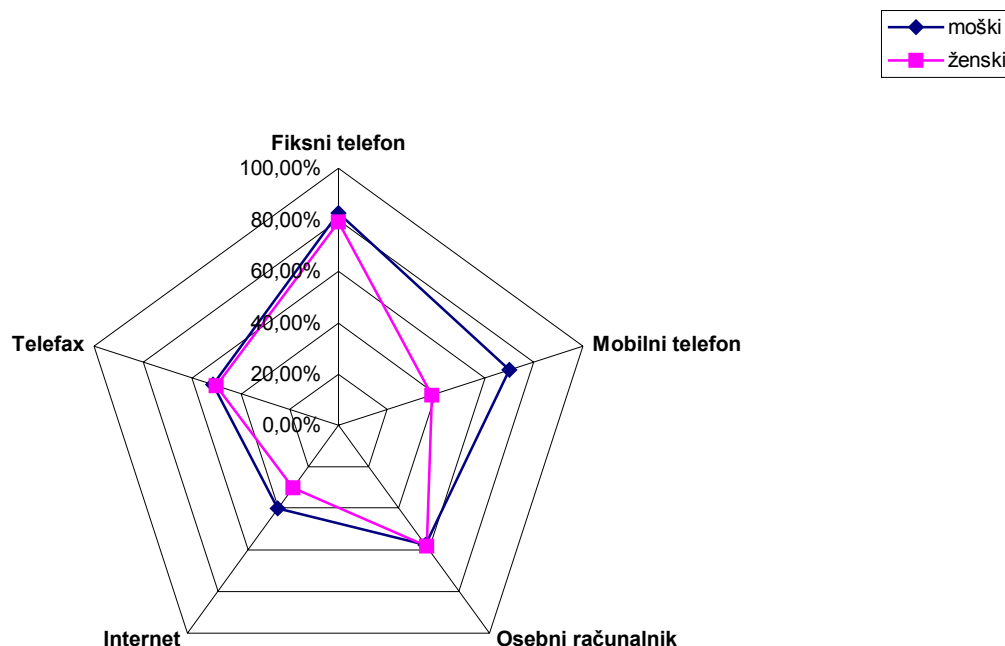
Če pogledamo uporabo fiksnega telefona po sektorjih, opazimo v javnem sektorju, javnih podjetjih in v podjetjih oziroma družbah nad 80% uporabe te tehnologije. Le pri zasebnikih pri delu uporablja fiksni telefon 63% zaposlenih. V vseh štirih sektorjih nekaj več kot polovica zaposlenih pri delu uporablja mobilni telefon.

Raba osebnega računalnika je najvišja v javnem sektorju, kjer ga uporablja 76% zaposlenih. Osebni računalnik uporablja 65% zaposlenih v podjetjih oziroma družbah, 51% v javnih podjetjih in 33% pri zasebnikih. Internet pri delu uporablja nekaj manj kot polovica zaposlenih (48% in 46%) v javnem sektorju in v podjetjih oziroma družbah. V javnih podjetjih in pri zasebniku uporablja internet manj kot 20% zaposlenih (18% in 19%). Telefax uporablja v javnem sektorju 71% zaposlenih, v podjetjih 56%, v javnih podjetjih 39% in pri zasebnikih 33% zaposlenih.

Iz navedenih rezultatov lahko izpostavimo ugotovitev, da je raba informacijskih tehnologij najobsežnejša v javnem sektorju, kateremu sledijo podjetja oziroma družbe. Najnižja stopnja uporabe informacijskih tehnologij pa je pri zasebnikih, kjer vse navedene tehnologije pri delu

uporablja manj kot polovica zaposlenih, sledijo pa javna podjetja, kjer je raba take tehnologije le malenkost višja.

Oglejmo si, kakšna je uporaba informacijskih tehnologij po spolu.

Graf 44: Uporaba informacijskih tehnologij pri delu zaposlenih po spolu zaposlenih respondentov (n=142)

V primeru uporabe fiksnega telefona, osebnega računalnika in telefaksa ne prihaja do razlik po spolu. Fiksni telefon pri delu uporablja 83% moških in 79% žensk. Osebni računalnik uporablja pri svojem delu 57% moških in 58% žensk. Telefax pri svojem delu uporablja 51% moških in 50% žensk.

Razlike pa smo opazili predvsem pri uporabi mobilnega telefona, saj mobilni telefon uporablja pri delu 70% moških in le 38% žensk. Ženske torej vidno manj uporabljajo mobilni telefon pri svoji zaposlitveni dejavnosti kot moški. Nekoliko manjšo razliko pa smo opazili tudi pri uporabi interneta. Internet pri svojem delu uporablja 40% moških, medtem ko internet pri zaposlitveni dejavnosti uporablja 30% žensk.

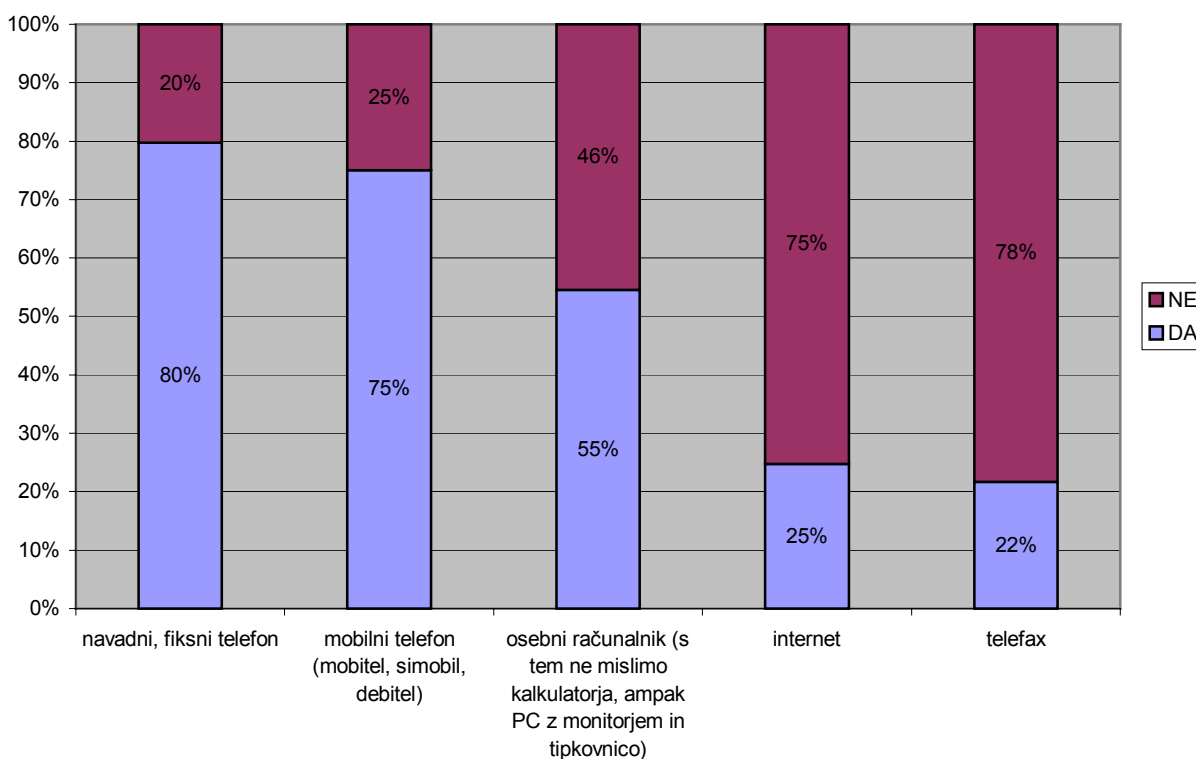
Po uporabi informacijske tehnologije pri delu v službi so bili vprašani tudi samozaposleni. Takih respondentov je bilo 6, zato navajamo rezultate zgolj ilustrativno. Fiksni telefon pri svojem delu v službi uporablja večina samozaposlenih, to je 5 od 6. V takem razmerju uporabljajo tudi mobilni telefon. Osebni računalnik uporabljajo 3 od 6 samozaposlenih in

telefax ravno tako. Tudi internet pri svojem delu v službi uporabljajo 3 od 6 samozaposlenih respondentov. Več podatkov o uporabi informacijske tehnologije samozaposlenih je v pregledni tabeli na koncu poglavja.

Tudi honorarni delavci so bili vprašani po uporabi informacijske tehnologije. Navajamo veljavne deleže, torej delež med respondenti, ki so na vprašanje odgovorili. Opozarjamo, da so rezultati zaradi nizkega števila enot ilustrativni. Fiksni telefon pri delu v službi uporablja 83% honorarnih delavcev, mobilni telefon pa 58%. Osebni računalnik pri delu v službi uporablja 67% honorarnih delavcev, internet pa 42%. Telefax uporablja le 25% honorarnih delavcev. Podatki so podani v pregledni tabeli na koncu poglavja (tabela 16).

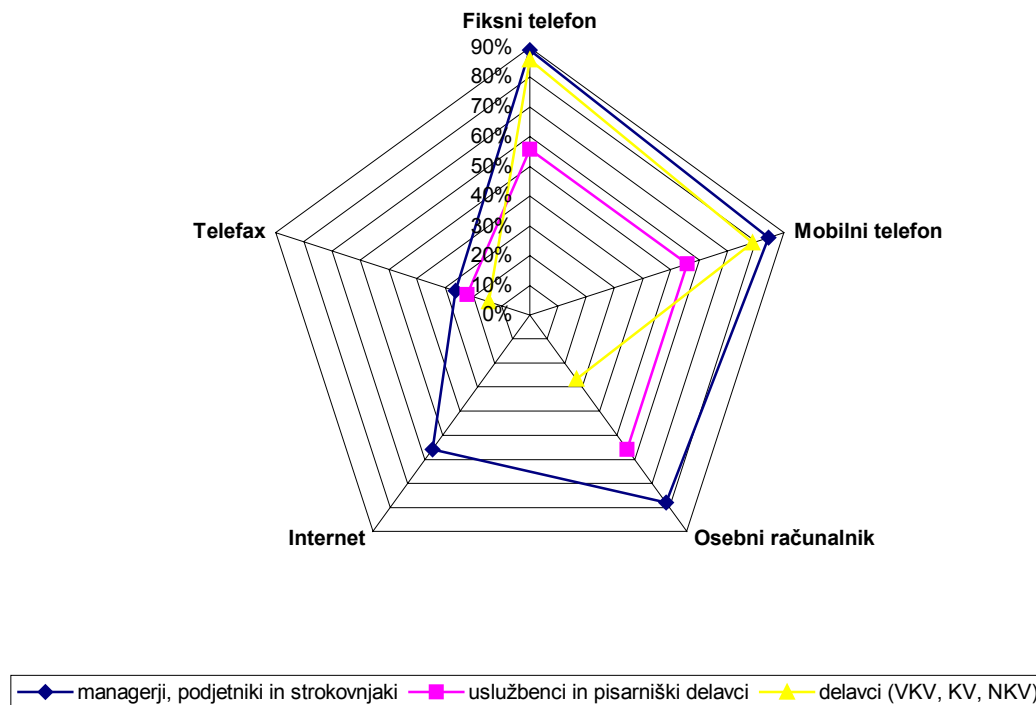
6.2. Uporaba informacijske tehnologije pri delu doma

V nadaljevanju si pogledjmo, katere tehnologije uporabljajo zaposleni respondenti, ki vsaj občasno delajo doma. Zanimajo nas le zaposleni, ki delajo doma in ne tudi tisti, ki delajo honorarno. Takih, ki so zaposleni in delajo doma je 42.

Graf 45: Uporaba informacijske tehnologije pri delu doma - samo zaposleni, ki delajo doma (n=42)

Večina tistih, ki delajo doma pri svojem delu uporablja fiksni telefon (80%) in mobilni telefon (75%). Več kot polovica (55%) pri svojem delu uporablja osebni računalnik, četrtnina pa internet. Seveda nas zanima poklicni status respondentov, ki uporabljajo informacijske tehnologije.

Graf 46: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po statusu zaposlitve (n=42)

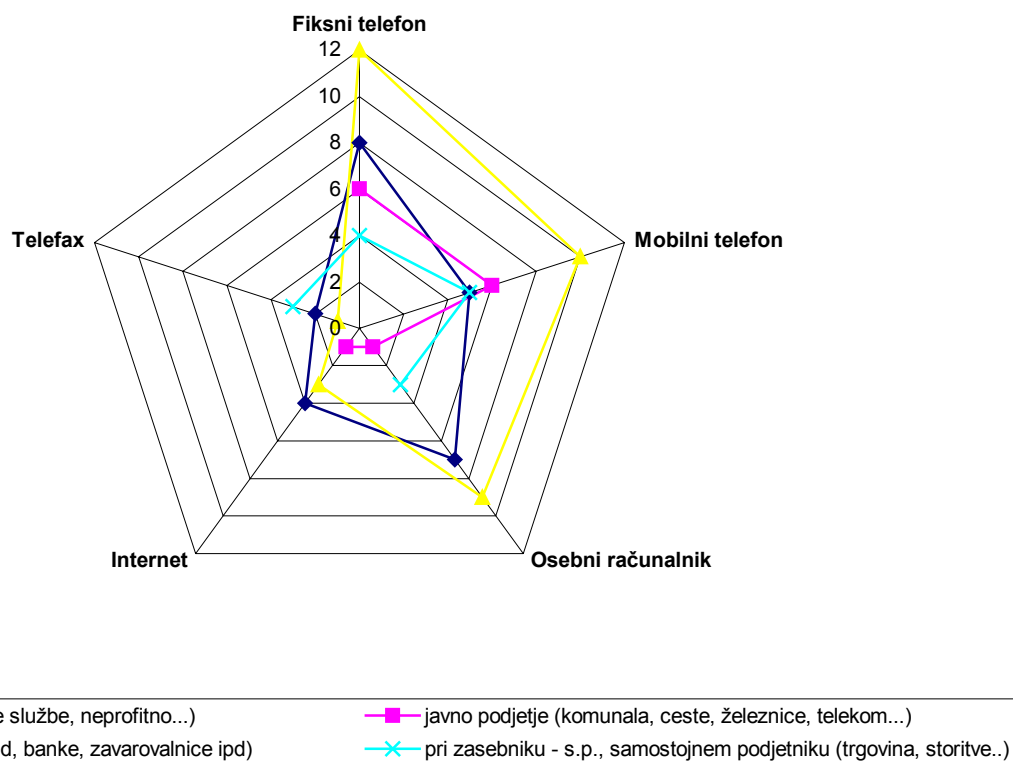
Fiksni telefon uporablja pri delu doma 88% managerjev oziroma strokovnjakov in 86% delavcev (VKV, KV, NKV) ter 56% uslužbencev oziroma pisarniških delavcev. Mobilni telefon uporablja pri delu na domu 84% managerjev, strokovnjakov in 79% delavcev (VKV, KV, NKV). Uslužbencev oziroma pisarniških delavcev, ki uporabljajo mobilni telefon je 55%.

Pri uporabi osebnega računalnika na domu pa je struktura nekoliko drugačna. V največji meri, to je 78%, uporabljajo na domu osebni računalnik managerji oziroma strokovnjaki. Nekaj več kot polovica (55%) uslužbencev uporablja osebni računalnik pri delu na domu. Računalnik pa uporablja še slaba tretjina (27%) delavcev (VKV, KV, NKV).

Internet pri delu doma uporablja 44% managerjev oziroma strokovnjakov in nihče drug. Tudi uporaba telefaksa je v splošnem nizka, saj ga pri delu doma uporablja 26% managerjev, 22% uslužbencev in 14% delavcev (VKV, KV, NKV).

Zaključimo lahko, da informacijsko tehnologijo v največji meri pri delu na domu uporabljajo managerji oziroma strokovnjaki. Najmanj pa, če ne upoštevamo v celoti rabe telefona, delavci (VKV, KV, NKV). Uslužbenci se uvrščajo nekje vmes.

Celotno rabo tehnologije smo preverili še po sektorjih.

Graf 47: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po sektorju zaposlitve (n=38)

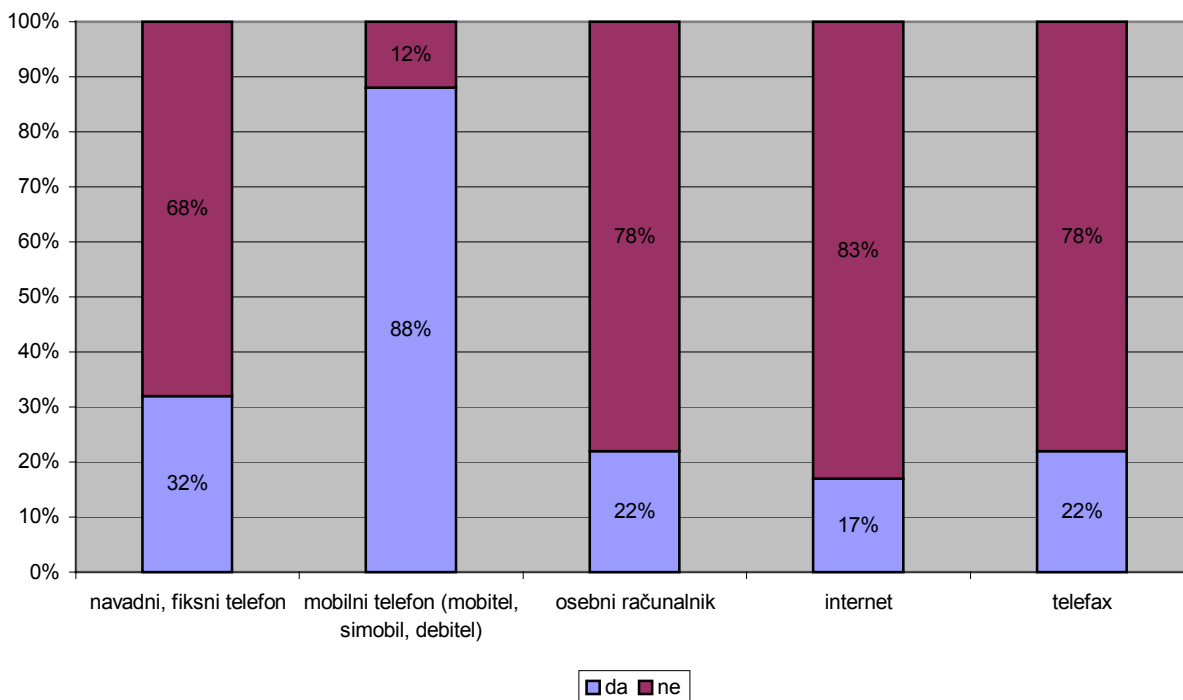
Posamezniki, zaposleni v podjetjih oziroma v družbah pri delu doma v največji meri uporabljajo fiksni, mobilni telefon in tudi osebni računalnik. Malo pa uporabljajo pri svojem delu internet. Pri delu doma internet in osebni računalnik najmanj uporabljajo zaposleni v javnih podjetjih, pri zasebnikih pa nihče od zaposlenih, ki delajo doma ne uporablja interneta. V javnem sektorju je uporaba interneta najvišja.

Pri delu uporablja fiksni telefon 7 od 8 (88%) samozaposlenih respondentov, ki delajo doma. Mobilni telefon pri delu doma uporablja 5 od 8 samozaposlenih (71%). Osebni računalnik, internet ter telefax uporabljajo 3 samozaposleni respondenti od 8, to je 38% samozaposlenih.

Vseh 8 honorarnih delavcev uporablja fiksni telefon. Mobilni telefon uporablja 6 od 8 honorarnih delavcev, to je 86%. Osebni računalnik in internet uporabljajo po trije (38%) honorarni delavci in telefax le eden (13%).

6.3. Uporaba informacijske tehnologije na potovanjih

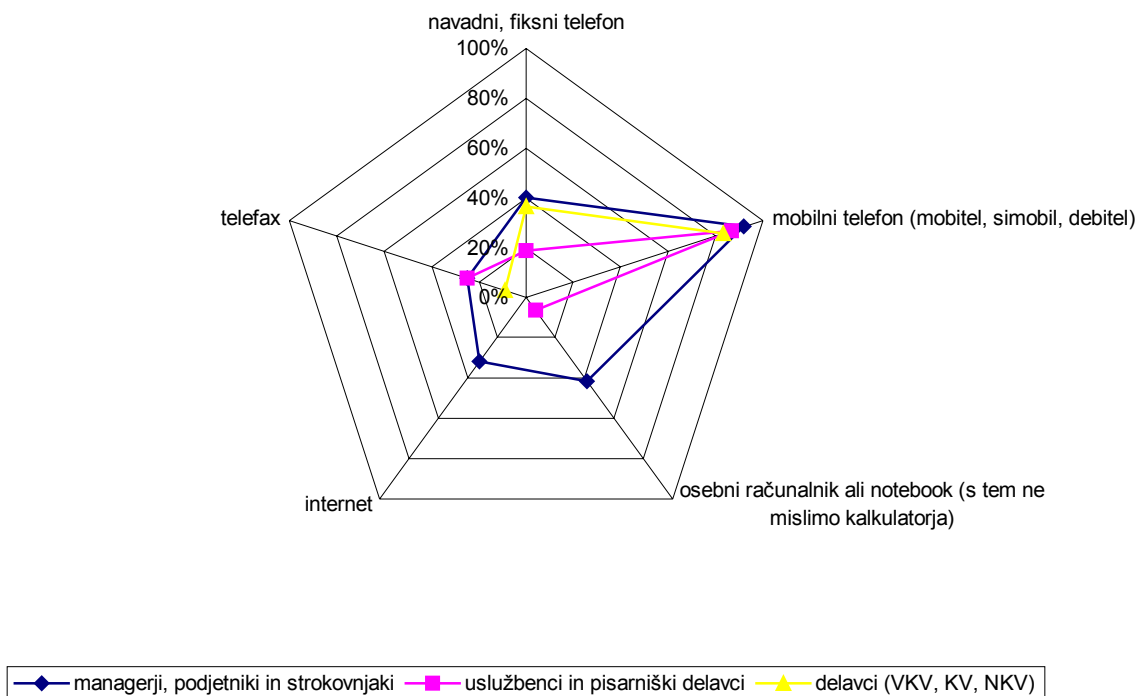
Respondente, ki so odgovorili, da v okviru zaposlitve tudi vsaj občasno potujejo smo vprašali po uporabi informacijske tehnologije na službenih potovanjih. Ugotovili smo že, da je med zaposlenimi respondenti 39% takih, ki potujejo.

Graf 48: Uporaba informacijskih tehnologij v okviru službenih potovanj (n=53)

Zaposleni respondenti, ki potujejo v okviru zaposlitve, v 88% uporabljajo mobilni telefon. Druge tehnologije na potovanjih se uporabljajo veliko manj. Nekaj več kot tretjina (32%) jih uporablja navadni fiksni telefon, 22% osebni računalnik, 22% telefax in 17% internet.

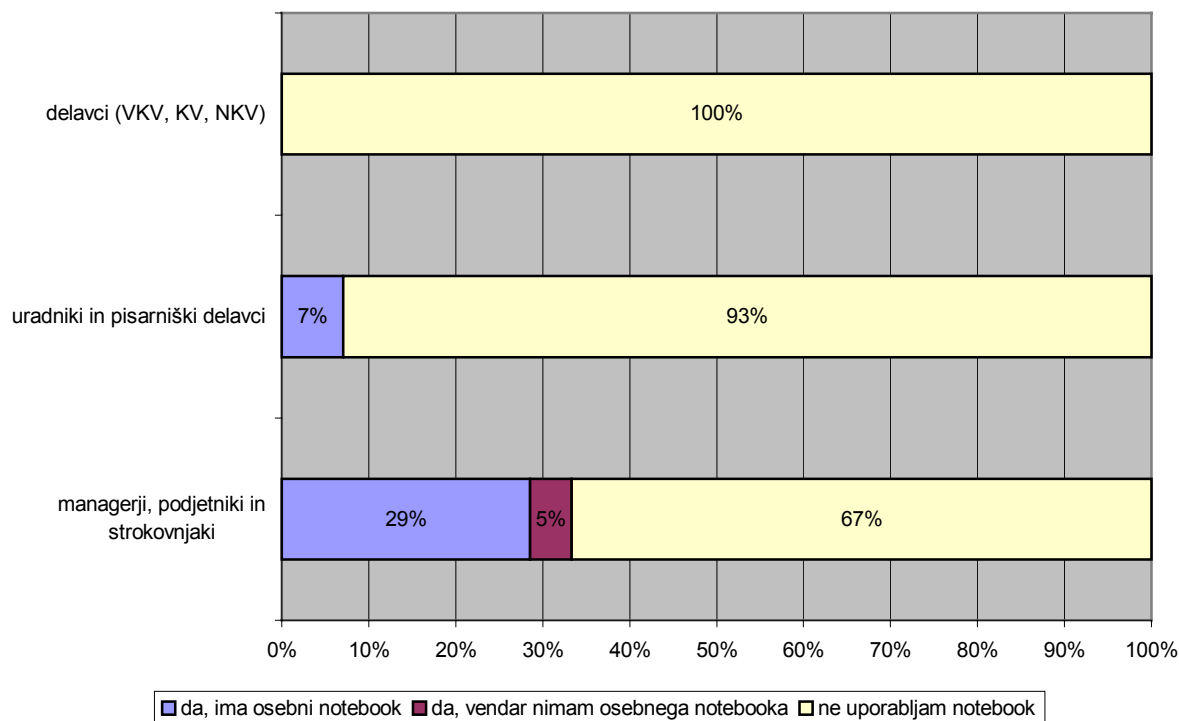
Oglejmo si uporabo informacijskih tehnologij še po zaposlitvenem statusu.

Graf 49: Uporaba informacijskih tehnologij na službenih potovanjih po zaposlitvenem statusu (n=52)

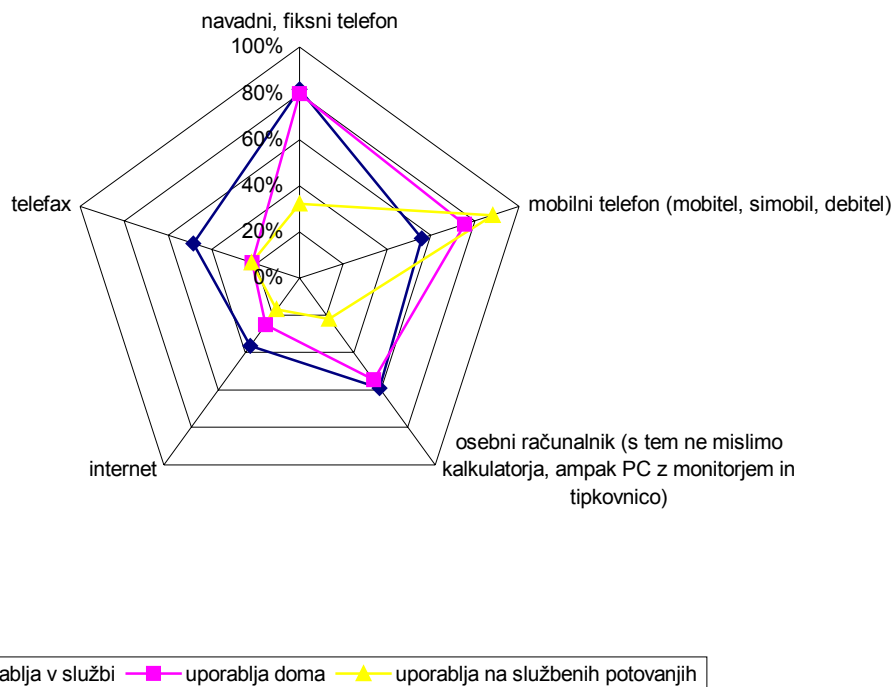
Na potovanjih 40% managerjev uporablja fiksni telefon, 92% mobilni telefon in 42% osebni računalnik. Med managerji, ki službeno potujejo je 32% takih, ki pri tem uporabljajo tudi internet. Zelo majhen delež pa je uslužbencev oziroma pisarniških delavcev, ki na potovanjih uporabljajo osebni računalnik (6%). Delavci (VKV, KV, NKV) in tudi uslužbenci interneta na službenih potovanjih skorajda ne uporabljajo. Razvidno je tudi, da je uporaba mobilnega telefona na potovanjih pri vseh statusih zelo visoka (managerji 92%, uslužbenci 87% in delavci 83%).

Med samozaposlenimi jih 6 službeno potuje in vsi pri tem uporabljajo mobilni telefon. Med honorarnimi delavci pa štirje službeno potujejo in pri tem trije uporabljajo mobilni telefon. Dva honorarna delavca uporabljata na službenih potovanjih osebni računalnik ter internet.

Graf 50: Uporaba prenosnega računalnika na službenih potovanjih po poklicnem statusu (n=39)

Graf prikazuje uporabo prenosnega računalnika med zaposlenimi respondenti, ki službeno potujejo. Tretjina managerjev (29%), ki službeno potujejo, uporablja osebni notebook. Med managerji jih 5% uporablja prenosni računalnik, ki ni njihov osebni. Med uslužbenci oziroma pisarniški delavci pa jih 7% uporablja svoj osebni notebook. Med delavci - kot smo že prej ugotavljali - ni nikogar, ki bi uporabljal osebni računalnik, kar velja tudi za prenosni računalnik.

Graf 51: Uporaba informacijske tehnologije glede na lokacijo uporabe te tehnologije (n=155)

Iz grafa lahko razberemo, da se mobilni telefon v največji meri uporablja na službenih potovanjih. Uporaba interneta in telefaksa pa je najbolj prisotna pri delu v službi. Na službenih potovanjih, v primerjavi z delom v službi ali doma, je zelo nizka uporaba fiksnega telefona in osebnega računalnika. Pri delu v službi je, v primerjavi z delom doma in delom na službenih potovanjih, nizka uporaba mobilnega telefona.

Tabela 16: Uporaba informacijske tehnologije - pregledna tabela

	uporaba informacijske tehnologije	zaposleni skupaj	zaposleni glede na sektor zaposlitve				zaposleni glede na zaposlitveni status			honorarni delavci	samozaposleni					
			javni sektor	javna podjetja	podjetja, družbe	zasebnik	managerji	uslužbenci	delavci (VKV, KV, NKV)		podjetnik	samozaposlen strokovnjak	kmet	skupaj		
na domu	fiksni telefon	število	30	8	6	12	4	13	5	12	8	3	1	3	7	
		Delež%	79	89	67	86	67	87	56	86	100	75	100	100	88	
	mobilni telefon	število	26	5	6	10	5	12	5	11	6	3	1	1	5	
		Delež%	72	63	67	77	83	80	56	79	86	100	100	33	71	
	osebni računalnik	število	20	7	1	9	3	12	5	4	3	2	1		3	
		Delež%	53	88	11	64	43	86	56	27	38	50	100		38	
	internet	število	8	4	1	3		8			3	2	1		3	
		Delež%	21	44	11	21		57			38	50	100		38	
	telefax	število	6	2		1	3	3	2	2	1	2	1		3	
		Delež%	16	22		8	50	20	22	14	13	50	100		38	
	v službi	fiksni telefon	število	112	19	28	46	17	31	41	39	10	3	1	1	5
			delež%	81	91	85	84	63	97	100	61	83	100	100	50	83
mobilni telefon		število	76	12	17	30	15	27	22	25	7	3	1	1	5	
		delež%	55	57	52	54	56	87	54	39	58	100	100	50	83	
osebni računalnik		število	80	16	17	36	9	28	36	16	8	2	1	1	4	
		delež%	58	76	52	66	33	88	88	25	67	50	100	50	57	
internet		število	49	10	6	26	5	28	18	3	5	2	1		3	
		delež%	36	48	18	46	19	88	44	5	42	50	100		43	
telefax		število	70	15	13	31	9	29	30	11	3	2	1		3	
		delež%	51	71	39	56	33	91	73	17	25	67	100		50	
na službenih potovanjih		fiksni telefon	število	17	4	3	4	6	10	3	4					
			delež%	35	44	33	19	60	46	19	36					
	mobilni telefon	število	42	7	8	19	8	19	13	10	3	3	1	2	6	
		delež%	88	78	100	91	80	91	87	83	75	100	100	100	100	
	osebni računalnik	število	12	4	2	4	2	10	1		2					
		delež%	24	44	22	18	20	48	6		40					
	internet	število	9	2	1	4	2	8			2					
		delež%	18	22	13	18	20	38			40					
	telefax	število	12	3	1	4	4	6	4	1						
		delež%	25	33	13	19	40	29	25	9						

Interpretirajmo nekatere rezultate iz pregledne tabele (tabela 16) o uporabi informacijske tehnologije. Pri delu na domu uporablja fiksni telefon 79% zaposlenih. Od tega uporablja fiksni telefon 89% zaposlenih v javnem sektorju, 67% v javnih podjetjih, 86% v podjetjih ali družbah ter 67% zaposlenih pri zasebnikih.

Tabela 17: Uporaba izbranih informacijskih tehnologij glede na lokacijo uporabe (pregledna tabela) (n=181)

Uporaba tehnologij med delovno aktivnimi (181)		doma	v službi	na službenih potovanjih	uporablja tehnologijo vsaj na dveh lokacijah
		fiksni telefon	število	44	127
	veljavni delež %	84	82	29	87
mobilni telefon	število	39	87	51	19
	veljavni delež %	73	56	88	85
internet	število	13	57	10	9
	veljavni delež %	25	36	17	41
uporabljajo vse tri	število	12	46	4	8
	veljavni delež %	23	30	7	37
uporablja vsaj eno	število	48	135	54	23
	veljavni delež %	92	87	94	100

V tabeli 17 smo analizirali uporabo fiksnega, mobilnega telefona ter uporabo interneta glede na lokacijo uporabe teh tehnologij pri plačanem delu med delovno aktivnimi. Med delovno aktivnimi, ki delajo doma jih 84% uporablja fiksni telefon, 73% mobilni telefon, 25% internet, vse tri tehnologije 23% in vsaj eno od teh treh 92%. Med delovno aktivnimi, ki uporabljajo tehnologijo na vsaj dveh lokacijah (doma in v službi ali v službi in na službenih potovanjih) je 37% takih, ki uporabljajo vse tri tehnologije in 100% takih, ki uporabljajo vsaj eno.

Povzemimo osnovne ugotovitve v tem poglavju:

- Med zaposlenimi jih pri delu v službi 82% uporablja fiksni telefon, 56% mobilni telefon in 59% osebni računalnik. Internet pri svojem delu uporablja 36% zaposlenih.
- Delavci (VKV, KV, NKV) zelo malo uporabljajo informacijske tehnologije, medtem ko so managerji oziroma strokovnjaki večinoma vsi uporabniki vseh kategorij informacijske tehnologije. Pokazalo se je tudi, da uslužbenci oziroma pisarniški delavci v veliki meri uporabljajo fiksni telefon (100%) in osebni računalnik (88%) ter telefax (73%) pri svojem delu (zaposlitvi).
- V vseh pogledih največji delež zaposlenih uporablja informacijsko tehnologijo v javnem sektorju (76% zaposlenih uporablja osebni računalnik), sledijo zaposleni v podjetjih oziroma družbah. Pri zaposlenih pri zasebnikih pa se je pokazala najnižja stopnja uporabe vseh informacijskih tehnologij.

- Pri ženskah je razmeroma močno nižja uporaba mobilnega telefona (ženske 38%, moški 70%) in pa nekoliko nižja uporaba interneta pri delu (ženske 30%, moški 40%). Uporaba drugih tehnoloških rešitev je razmeroma enakovredna.
- Večina zaposlenih pri delu doma uporablja fiksni telefon (80%) in pa mobilni telefon (75%). Osebni računalnik jih pri delu doma uporablja nekaj več kot polovica, medtem ko jih internet uporablja četrtina. Še nekaj manj kot četrtina pa jih pri svojem delu doma uporablja telefax. Internet pri delu uporablja 44% managerjev, ki delajo doma. Uslužbenci in delavci pri delu doma ne uporabljajo interneta.
- Na službenih potovanjih 88% zaposlenih uporablja mobilni telefon. Glede na poklicni status in uporabo mobilnega telefona ni opaznih razlik. Razlike so opazne pri uporabi osebnega računalnika in interneta. Managerji oziroma strokovnjaki v 42% uporabljajo na potovanjih osebni računalnik in 32% jih celo uporablja internet. Uslužbenci in tudi delavci (VKV, KV, NKV) na službenih potovanjih sploh ne uporabljajo interneta. Več kot tretjina managerjev na potovanjih uporablja prenosni računalnik.

V naslednjem poglavju bomo natančno razdelali pojma teledelo in teledelavec ter skušali ugotoviti, koliko je teledelavcev v Sloveniji. Ugotovitve bomo tudi primerjali s podatki EU.

7. Teledelo

Teledelo zajema dejavnosti, ki se izvajajo na krajevno (od sedeža organizacije) oddaljenem delovnem mestu. Sodobna informacijska in komunikacijska tehnologija v pogledu lokacije in časa dela nudi še večjo prilagodljivost. Teledelo je torej prilagodljiv način dela in pokriva široko področje delovnih aktivnosti, ki se izvajajo s pomočjo informacijske tehnologije na delovnem mestu, oddaljenem od delodajalca ali od klasičnega delovnega mesta v organizaciji.

Teledelo je posledica razvojne poti modernih družbenih procesov, ki so pod močnim vplivom vse večje informatizacije. Te značilnosti se kažejo tudi v procesih reorganizacije zaposlovanja in občega delovanja v organizacijah. Proces 'outsourcing' in 'insourcing' redefinirata delovne naloge (produkcijo storitev ali dobrin) in jih prenašata na nove notranje ali zunanje dobavitelje. Ker se take razvojne smernice kažejo tudi v Sloveniji, postaja teledelo kot način dela vse bolj aktualno za delodajalce kot tudi za delojemalce.

Evropski statistični urad - Eurostat - opozarja na vse večjo razširjenost teledela (predvsem v zadnjih petih letih) in tudi ponuja neko splošno definicijsko področje za obravnavo tega pojma. Teledelo se pojavi, ko plačani delavci oziroma zaposleni, od katerih se pričakuje, da bodo delali na fiksnih lokacijah, pričnejo opravljati svoje delo (del ali v celoti) izven prostorov, ki jih zagotavlja delodajalec. Ponavadi je to od doma in ob uporabi informacijsko komunikacijske tehnologije.

7.1. Definijska problematika

Opredelitev teledela v prvem odstavku je za našo raziskavo preveč ohlapna in nam ne ponuja neke bolj specifične opredelitve teledela oziroma teledelavca. Zanima nas, katere tehnologije sodijo v kontekst teledela. Ali pri tem že zadostuje mobilni telefon ali moramo govoriti o bolj kompleksnih tehnoloških rešitvah, kot je npr. osebni računalnik in uporaba interneta? Pomemben je tudi čas dela. Ni jasno, ali je teledelavec že posameznik, ki eno uro na teden dela od doma in pri tem uporablja samo telefon ali pa je pogoj opravljanje dela od doma v celoti. Pri analizi smo zato uporabili več definicij.

V nadaljevanju podajamo različne ocene o obsegu teledela. Pri tem je vsekakor treba upoštevati širši kontekst plačanega dela in ne samo ozko definirane delovne sile, utemeljene samo na redno zaposlenih. Dobljene ocene so razmeroma grobe, saj so narejene le na 181 respondentih, ki so bili delovno aktivni (to pomeni, da so zaposleni, samozaposleni ali pa delajo honorarno). Podrobna vprašanja o teledelu je namreč dobil le podzorec tretjine od skupno 907oseb, od tega je bila le dobra polovica delovno aktivnih. Glavni namen raziskave je bil namreč izdelati instrument, ki bo omogočal oceno vseh obstoječih opredelitev teledela. Na osnovi kombinacije podrobnih podatkov o obsegu in lokaciji dela je namreč mogoče - ob poznavanju uporabljene informacijske tehnologije - skonstruirati poljubno definicijo teledela.

7.2. Definicije ECaTT

Evropska komisija ponuja osnovne operacionalne kategorije (EC, 1999):

- **'home-based' oziroma domači teledelavci**, ki delajo doma vsaj en dan v tednu. V splošnih razmerah bi to pomenilo, da vsaj 8 ur tedensko opravljajo delo doma in pri tem obvezno uporabljajo neko informacijsko tehnologijo;
- **'self-employed' oziroma samozaposleni teledelavci**. Običajno delovno mesto je domača pisarna. Taki delavci so običajno lastniki ali partnerji ali pa sodelavci v nekih podjetjih. Samozaposlen teledelavec je oseba, ki pri delu doma uporablja informacijsko tehnologijo;
- **'mobilni teledelavci'**: delajo do 10 ur tedensko stran od doma oziroma stran od glavne lokacije delodajalca in morajo pri tem delu uporabljati informacijsko tehnologijo;
- **'supplementary' oziroma suplementarni teledelavci**. Kategorija se na videz prekriva s prvo. Razlikujemo torej začasne teledelavce, ki v povprečju delajo manj kot en poln delovni dan doma in pri tem uporabljajo informacijsko tehnologijo. To pomeni, da ti delovno aktivni porabijo manj kot 8 ur na teden.

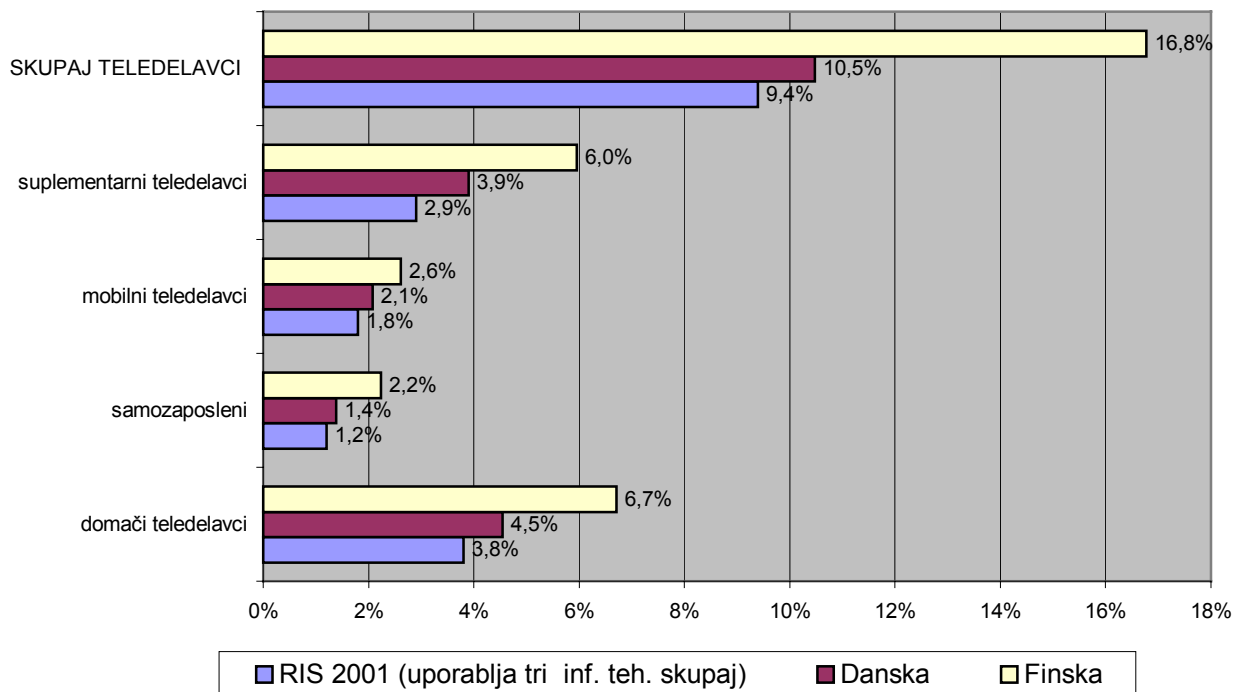
Zaradi problema odsotnosti eksplicitne navedbe tipov tehnologij smo analizo izvedli na podlagi dveh različnih pogojev uporabe informacijske tehnologije. Pri prvem pogoju smo upoštevali, da je teledelavec tisti, ki pri delu uporablja vsaj dve od navedenih tehnologij (v kombinaciji fiksni telefon in računalnik ali mobilni telefon in internet ali fiksni telefon in internet). Pri drugem pogoju smo vzeli uporabo tehnologije bolj restriktivno. Teledelavec v vsakem primeru uporablja fiksni telefon, mobilni telefon in internet.

Tabela 18: Analiza teledela po Eurostatovih operacionalnih definicijah in primerjava z EU

Teledelo v Evropi 1999 (ECaTT surveys) in RIS 2001 teledelo												
	1) domači teledelavci		2) samo zaposleni		3) mobilni teledelavci		4) skupaj stolpci 1-3		5) suplementarni teledelavci		SKUPAJ TELEDDELAVCI (skupaj stolpca 4 & 5)	
	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni
<i>Delovno aktivni RIS 2001</i>	181	100	181	100	181	100	181	100	181	100	181	100
RIS 2001 (uporablja tri inf. teh. skupaj)	7	3,8	2	1,2	3	1,8	12	6,6	5	2,9	17	9,4
RIS 2001 (uporablja dve inf. teh. v kombinaciji)	11	6,3	2	1,2	9	4,8	22	12,2	9	5,1	31	17,1
Danska	121	4.54	37	1.38	56	2.08	176	6.58	104	3.90	280	10.48
Finska	142	6.71	47	2.24	55	2.61	229	10.80	126	5.96	355	16.77
Francija	272	1.23	45	0.20	182	0.82	499	2.25	136	0.61	635	2.87
Nemčija	538	1.53	536	1.52	520	1.47	1,562	4.43	570	1.61	2.132	6.04
Irska	14	1.01	8	0.56	4	0.31	26	1.88	35	2.56	61	4.44
Italija	315	1.57	90	0.45	270	1.35	584	2.92	135	0.67	720	3.59
Nizozemska	285	3.96	166	2.31	308	4.29	593	8.25	451	6.27	1,044	14.53
Španija	162	1.28	32	0.26	65	0.51	259	2.04	97	0.77	357	2.81
Švedska	207	5.29	61	1.55	90	2.31	313	7.98	282	7.19	594	15.17
UK	630	2.37	234	0.88	550	2.07	1,273	4.78	754	2.83	2,027	7.62
SKUPAJ EU	2,946	1.96	1,386	0.92	2,305	1.54	6,049	4.03	2,960	1.97	9,009	6.00
RIS 2001 (delovno aktivni respondenti n= 181)												
The data and results have been taken from the ECaTT project (ECaTT: Benchmarking Progress on Electronic Commerce and New Methods of Work) which is led by empirica GmbH, Bonn (Germany). The project is co-funded by the ESPRIT-Programme and the ACTS-Programme of the European Commission. © empirica												

**absolutna števila pri državah EU so v tisočih

Rezultati kažejo, da je v Sloveniji pri drugem pogoju 3,8% domačih teledelavcev med delovno aktivnimi. Glede na celotno delovno aktivno populacijo v Sloveniji (1 mio) je posplošeno teledelavcev okoli 38,000. V primeru, da upoštevamo prvi pogoj pa ocenjujemo, da je v Sloveniji 63,000 domačih teledelavcev oziroma 6,3% med delovno aktivnimi. Samozaposlenih teledelavcev je ne glede na omejitve pri tehnologiji 1,2%, kar lahko posplošimo na 12,000 samozaposlenih teledelavcev v Sloveniji. Mobilnih teledelavcev je pri restriktivnejšem pogoju 1,8% in pri bolj ohlapnih omejitvah 4,8%. Začasnih teledelavcev (*supplementary teleworkers*) je v Sloveniji po ožji definiciji 2,9% in po ohlapnejši 5,1%. Posplošeno to pomeni, da je med delovno aktivnimi Slovenci 29,000 suplementarnih teledelavcev po ožji definiciji in 51,000 po ohlapnejši definiciji.

Graf 52: Analiza teledela po Eurostatovih operacionalnih definicijah ter primerjava z Dansko in Finsko

Slika prikazuje primerjavo ocen števila teledelavcev z Dansko in Finsko. Slovenija po naših izračunih zaostaja za razvitimi evropskimi državami, toda zaostanek ni tako velik. Seveda pa je pri slovenskih ocenah treba upoštevati tudi (ne)natančnost ocen. Ker gre za manj kot 200 oseb, predstavljajo odstotki pod 5% manj kot 10 elementov v celici, kar pomeni zgolj ilustrativen izračun, saj je koeficient variacije večji od 0,33 ($CV > 0,33$). Deleži, prikazani v zgornji tabeli in tudi v zgornjem grafu so nekoliko napihnjeni. Ta opomba velja tudi za prihodnje izračune.

7.3. Primerjava izbranih definicij

Uvajanje interneta v poslovanje kateregakoli tipa organizacije je pripeljala do premika opravljanja delovnih nalog izven organizacije. Oblikovali smo dodatne definicije, ki upoštevajo neposredno uporabo interneta in predstavijo delo na delavčev dom. Zadnji definiciji smo povzeli iz dveh nacionalnih kontekstov z namenom, da zajamemo širši definicijski okvir teledela.

- Definicija 1: Teledelo je vsako plačano delo, ki ga posameznik izvaja na domu vsaj eno uro na teden in pri tem uporablja internet.
- Definicija 2: Teledelo je vsako plačano delo, ki ga posameznik izvaja na domu vsaj pet ur na teden in pri tem uporablja internet.
- Definicija 3: Teledelo je vsako plačano delo, ki ga posameznik izvaja na domu vsaj deset ur na teden in pri tem uporablja internet.
- Definicija 4: Teledelo je vsako plačano delo, ki ga posameznik izvaja na domu vsaj dvajset ur na teden in pri tem uporablja internet.
- Danska definicija²: Teledelo je plačano delo, pri katerem se uporablja računalnik ali telefon in ne poteka na običajnem delovnem mestu.
- Japonska definicija³: Teledelo je nov način plačane delo, ki uporablja informacijsko – komunikacijsko tehnologijo za opravljanje dela na različnih lokacijah. Na teh lokacijah dela vsaj 1 dan na teden.

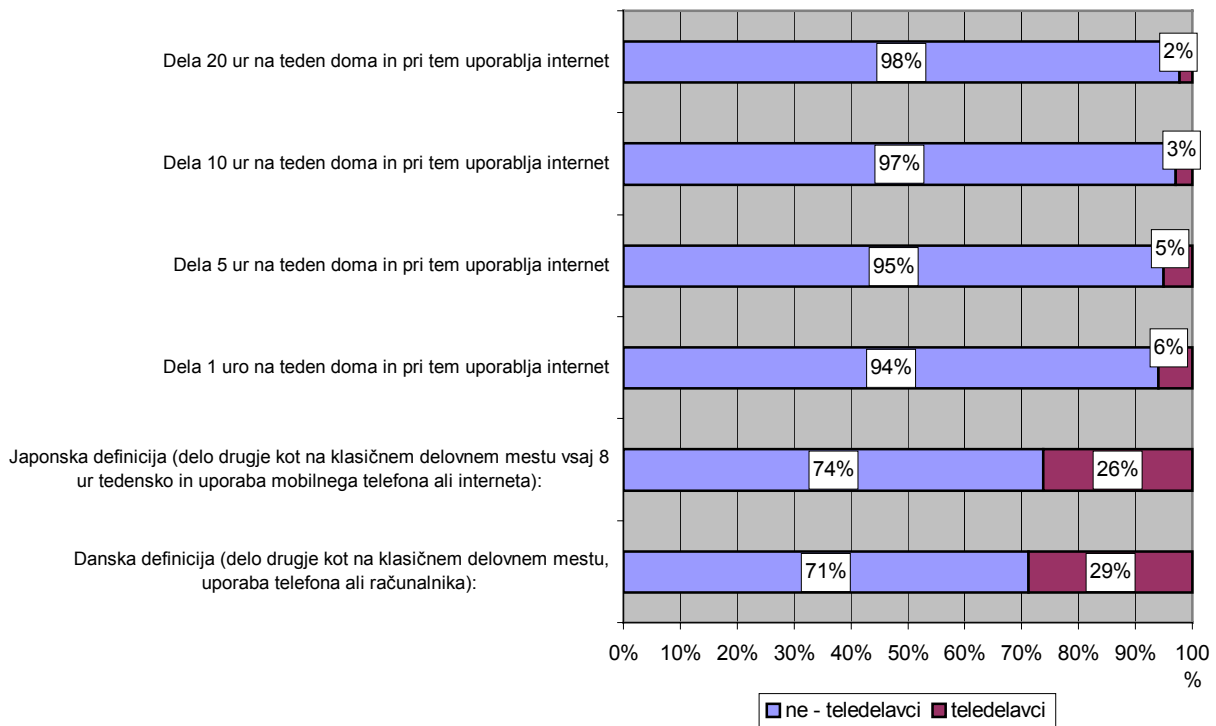
Zadnji dve definiciji sta torej širši definiciji, ki skušata zajeti vse, ki ne delajo na klasičnem delovnem mestu in pri svojem delu uporabljajo vsaj en pripomoček, ki ga je mogoče uvrstiti med informacijsko – komunikacijske tehnologije. Treba je še obrazložiti informacijsko – komunikacijsko tehnologijo, ki v definiciji ni eksplicitno navedena. Ta pojem zajema širok nabor tehnologije, med katere spadajo tudi tehnologije, po katerih je spraševal naš vprašalnik. Te so: fiksni telefon, mobilni telefon, osebni računalnik, uporaba interneta in telefax. Zaradi nedorečenosti pri japonski definiciji smo izbrali kot kriterij uporabo mobilnega telefona ali uporabo interneta.

² http://www.ecatt.com/ecatt/country/denmark/inhalt_dk.htm

³ <http://www.ecatt.com/ecatt/country/japan/inhalt.htm>

Tabela 19: Teledelo med delovno aktivnimi respondenti po definicijah

definicije teledela:		ne - teledelavci	teledelavci	zaposleni				honorani delavci	samozaposleni			spol		izobrazba		
				javni sektor	javna podjetja	podjetja, družbe	zasebnik		samozaposlen strokovnjak	podjetnik	skupaj samozaposleni i teledelavci	moški teledelavci	ženske teledelavke	nižja	srednja	visoka
Dela 1 uro na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	170	11	4	1	3	-	3	1	-	1	7	4	-	4	6
	Delež	94	6	17	3	5	-	18	50	-	10	7	5	-	3	17
Dela 5 ur na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	172	9	3	1	1	-	3	1	-	1	6	4		3	5
	Delež	95	5	13	3	2	-	18	50	-	10	6	5	-	3	14
Dela 10 ur na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	176	5	2	-	-	-	2	1	-	1	4	1	-	1	3
	Delež	97	3	9	-	-	-	12	50	-	10	4	1	-	1	8
Dela 20 ur na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	177	4	2	-	-	-	2	-	-	-	4	1	-	1	2
	Delež	98	2	9	-	-	-	12	-	-	-	4	1	-	1	6
Danska definicija (delo drugje kot na klasičnem delovnem mestu, uporaba telefona ali računalnika):	Število	129	52	9	9	13	7	9	1	3	4	29	23	7	28	16
	Delež	71	29	39	24	23	19	53	50	75	40	28	29	29	24	44
Japonska definicija (delo drugje kot na klasičnem delovnem mestu vsaj 8 ur tedensko in uporaba mobilnega telefona ali interneta):	Število	133	47	7	9	13	5	11	1	3	4	30	17	6	27	14
	Delež	74	26	30	24	23	14	65	50	75	40	29	22	25	23	39

Graf 53: Delež teledelavcev med vsemi delovno aktivnimi po definicijah (n=181)

Prva definicija je pokazala, da imamo 6% teledelavcev. Glede na celotno populacijo delovno aktivnih v Sloveniji, ki znaša okoli 1 mio, ocenjujemo, da je teledelavcev 60,000. Ta ocena pri 95% intervalu zaupanja lahko odstopa za 3% glede na delovno aktivne Slovence.

Pri pogoju, ki narekuje delo doma vsaj 5 ur tedensko in pri tem uporabo interneta je med delovno aktivnimi 5% teledelavcev. To lahko posplošimo na 50,000 Slovencev, ki so teledelavci. Ta ocena pri 95% intervalu zaupanja lahko odstopa tudi za 3% glede na delovno aktivne Slovence.

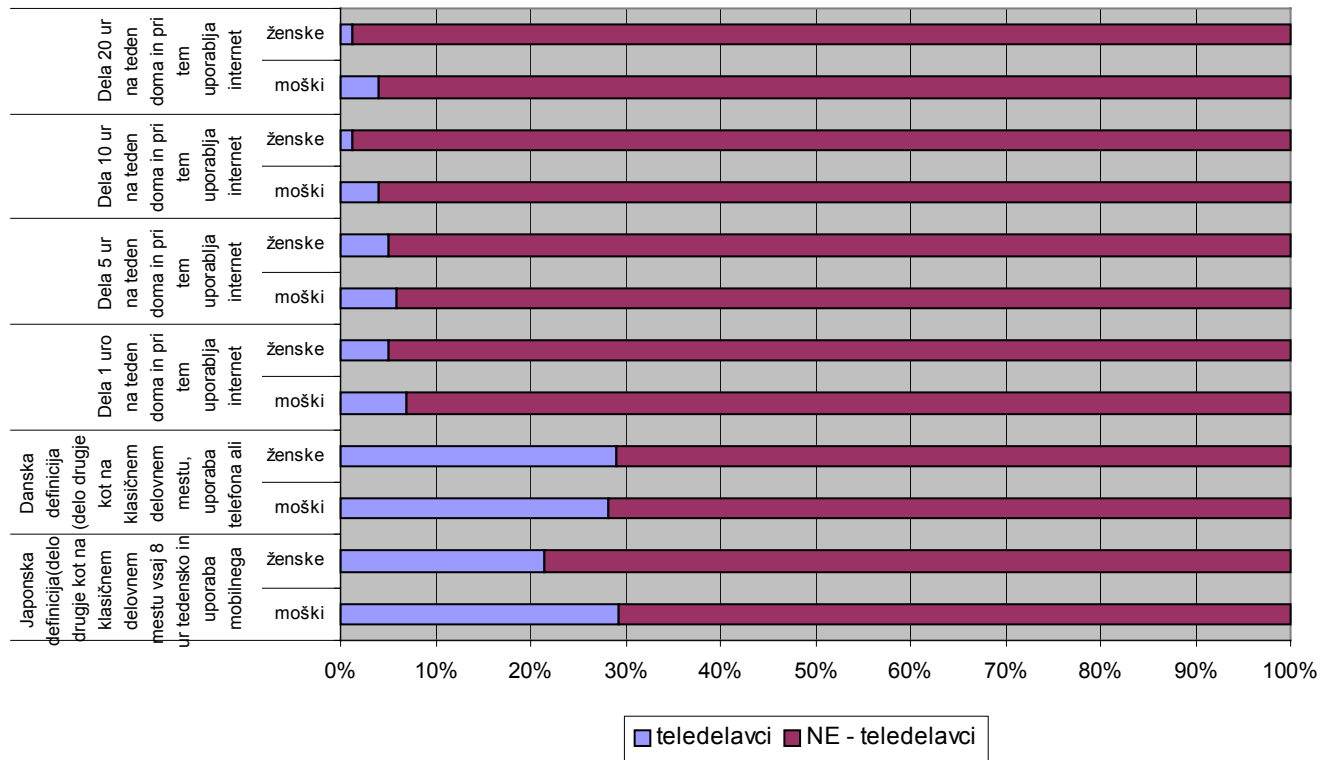
Pri pogoju, ki zahteva delo doma vsaj 10 ur tedensko in pri tem uporabo interneta je med delovno aktivnimi 3% teledelavcev. To lahko posplošimo na 30,000 Slovencev, ki so teledelavci. Ta ocena pri 95% intervalu zaupanja lahko odstopa za 2% glede na delovno aktivne Slovence.

Na podlagi definicije, ki zahteva 20 delovnih ur na domu in uporabo interneta pa je 2% teledelavcev, torej 20,000 Slovencev. Ta ocena pri 95% intervalu zaupanja lahko odstopa za 1% glede na delovno aktivne Slovence.

Na podlagi kriterija, da je teledelavec tisti, ki ne dela na običajni lokaciji zaposlitve in pri tem uporablja telefon ali računalnik (danska definicija), ocenjujemo, da je teledelavec med delovno aktivnimi 29%. Tretjina delovno aktivnih Slovencev opravi nek del svojega dela v

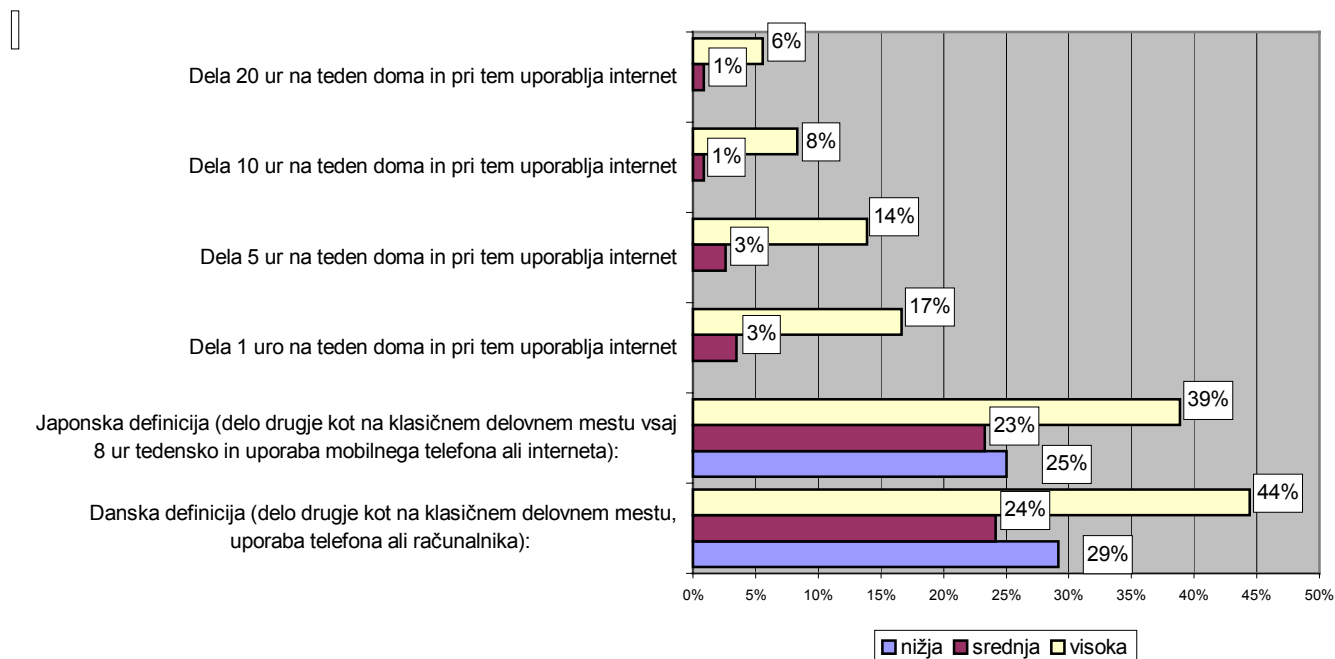
okviru zaposlitve na neki drugi lokaciji. Po tem kriteriju je v Sloveniji 290,000 teledelavcev. Odstopanje ocene je pri 95% intervalu zaupanja 7% glede na delovno aktivne Slovence.

Na podlagi japonskih kriterijev (delo drugje kot na delovnem mestu vsaj 8 ur tedensko in uporaba mobilnega telefona ali interneta) pa ocenjujemo delež teledelavcev med delovno aktivnimi na 26%. To pomeni okoli 260,000 teledelavcev v Slovenji. Ta ocena pri 95% intervalu zaupanja lahko odstopa za 6% glede na delovno aktivne Slovence.

Graf 54: Delež teledelavcev in teledelavk med vsemi delovno aktivnimi moškimi in ženskami po definicijah (n=181)

Graf predstavlja deleže teledelavk med delovno aktivnimi ženskami ter teledelavcev med delovno aktivnimi moški. Večjih razlik med moški in ženskami ni. Opazne razlike so nastale pri analizi na podlagi japonske definicije, kjer je teledelavcev med delovno aktivnimi moškimi za približno 10% več kot je teledelavk med delovno aktivnimi ženskami.

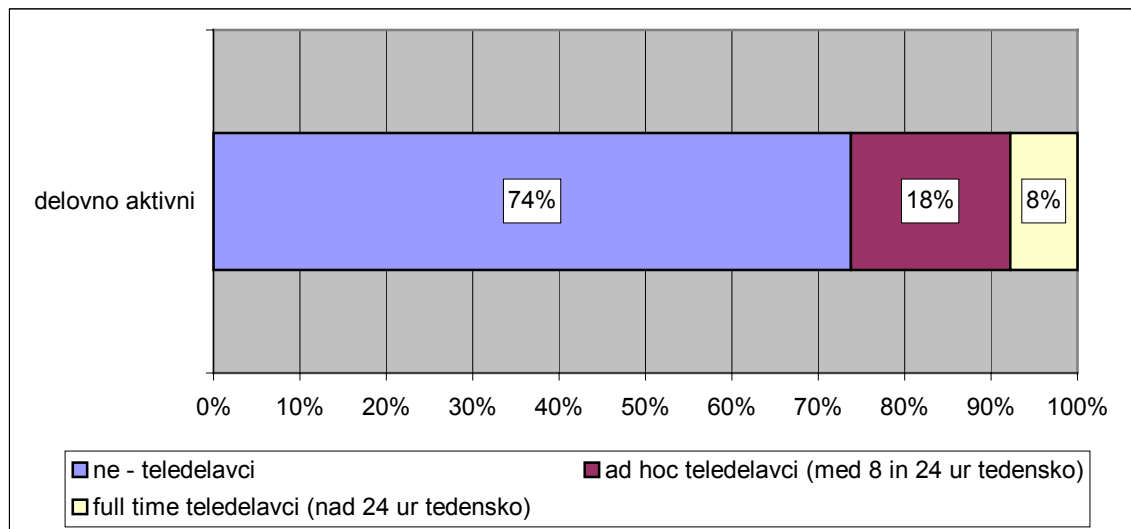
Graf 55: Delež teledelavcev med delovno aktivnimi po definicijah po najvišje doseženi izobrazbi (n=181)

Graf 55 predstavlja deleže teledelavcev (po definicijah) glede na delovno aktivne, ki imajo isto najvišje doseženo izobrazbo. Po vseh definicijah lahko ugotovimo, da so največji deleži med visoko izobraženimi respondenti. Zanimiva je tudi značilnost, da pri pogoju uporabe interneta ni nobenega respondenta z nižjo izobrazbo. Če kriterije nekoliko sprostimo in vpeljemo uporabo fiksnega telefona ali mobilnega telefona se slika spremeni. Po japonski definiciji, ki zahteva uporabo mobilnega telefona je četrtna teledelavcev med nizko izobraženimi in po danski definiciji še nekaj odstotkov več.

7.4. Podrobnosti japonske definicije

Japonska definicija skupino teledelavcev ločuje še na dve podskupini. To so 'ad hoc' ali tudi 'part – time' teledelavci in pa 'full time' teledelavci. Dve podkategoriji se ločujeta po številu delovnih ur, ki jih teledelavci porabijo za oddaljeno delo s pomočjo informacijsko – komunikacijske tehnologije. Ad hoc skupina zahteva, da teledelavec od 1 do 3 dni (8 do 24 ur tedensko) na teden ne dela na delovnem mestu oziroma pri delodajalcu. V 'full time' skupini pa so vsi, ki delajo drugje 4 in več dni na teden (nad 24 ur tedensko). Pri tem uporabljajo mobilni telefon ali internet.

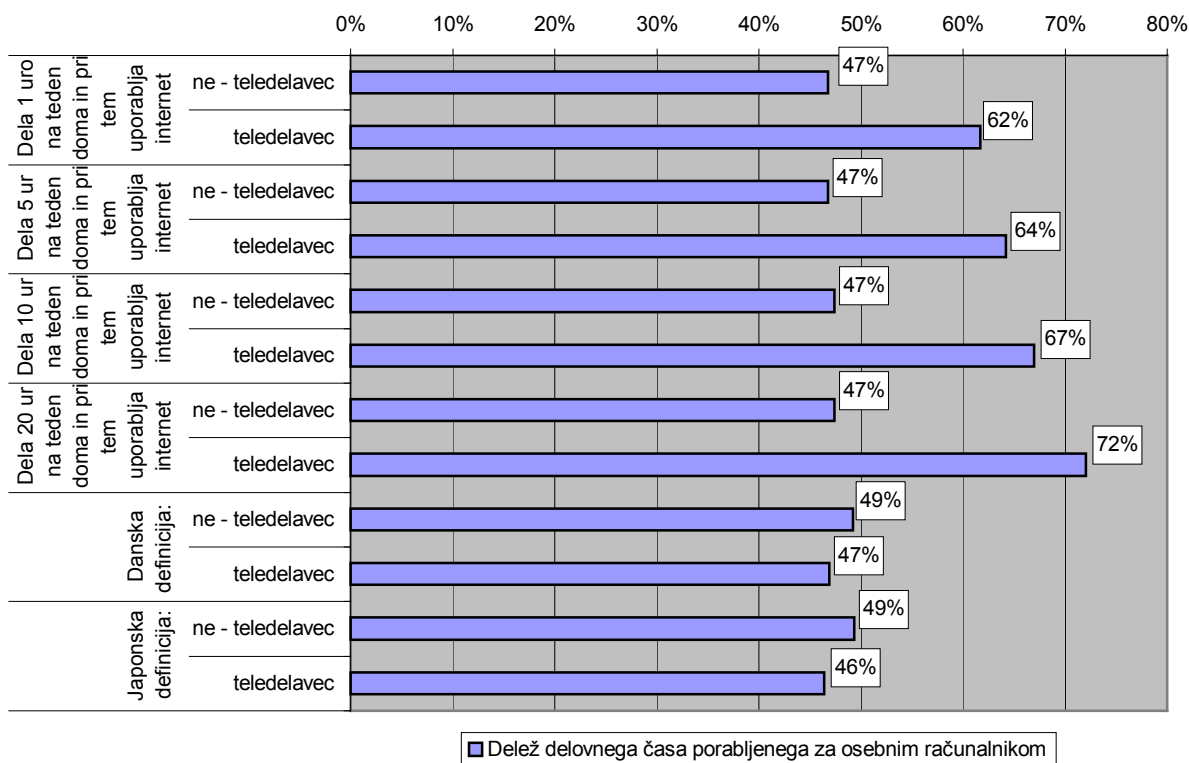
Na podlagi navedenih kriterijev predstavljamo naslednje rezultate.

Graf 56: Japonska definicija (n=181)

Japonska definicija teledela nam na ta način prikaže še intenzivnost teledela. Razberemo lahko, da je intenzivnih teledelavcev 8%. Teledelavcev, ki niso v celoti teledelavci, pa je 18%. Po tej definiciji lahko posplošimo, da je v Sloveniji okoli 260,000 teledelavcev, med katerimi je 80,000 takih, ki večino ali veliko dela opravljajo doma s pomočjo mobilnega telefona in/ali interneta. Okoli 180,000 Slovencev opravlja svoje delo v neki meri - med enim in tremi dnevi - doma in pri tem uporablja mobilni telefon in/ali internet.

7.5. Uporaba osebnega računalnika teledelavcev

Graf 57: Povprečni delež delovnega časa, preživetega za osebnim računalnikom

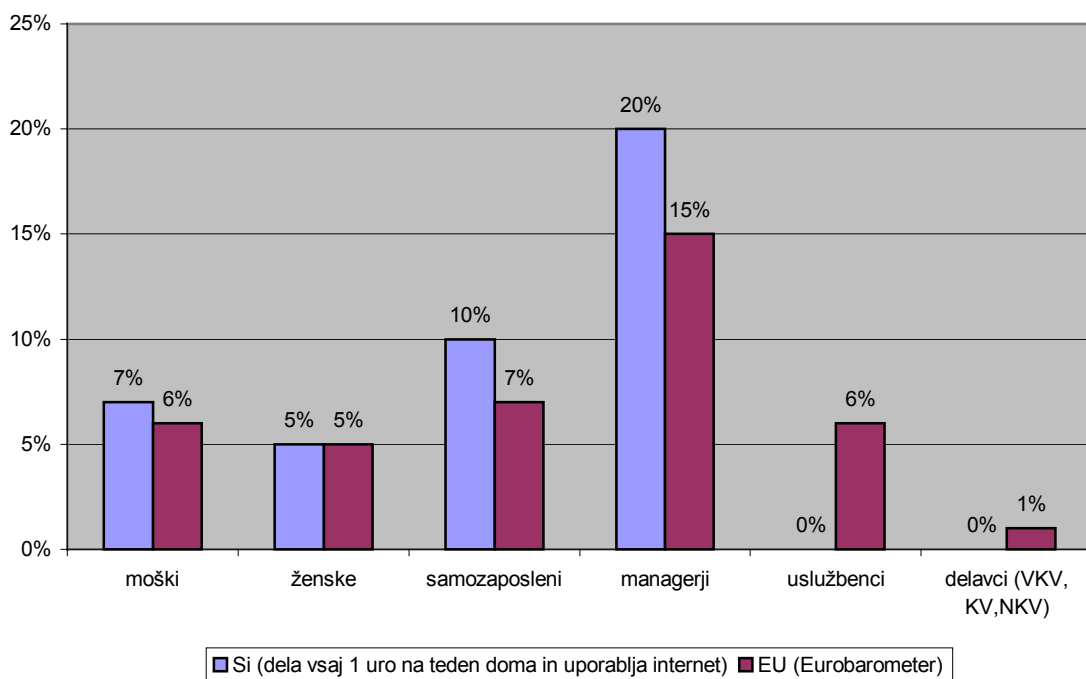
Izpostavimo lahko, da na osnovi prvih petih definicij respondenti preživijo preko 60% delovnega časa za računalnikom. Teledelavci, ki delajo 20 ur na teden doma in pri tem uporabljajo internet preživijo v povprečju tudi 72% delovnega časa za računalnikom. Vsi pa razmeroma močno več kot ne – teledelavci.

Teledelavci, ki uporabljajo tudi telefon ali mobilni telefon pri delu na domu (danska in japonska definicija) pa celo manj časa preživijo za računalnikom kot ne – teledelavci. Toda še vedno je v povprečju to skoraj polovica delovnega časa.

7.6. Primerjava s podatki za EU in AMA

V Evropski uniji opažajo hitro rast deleža zaposlenih, ki se poslužujejo teledela pri opravljanju svojega poklica. Eurobarometer kaže, da je v Evropi 5,6% delovno aktivnih teledelavcev. Raziskava Eurobarometra je pri identifikaciji teledelavcev uporabila naslednjo definicijo: »Teledelo se pojavi, ko plačani delavci ne opravljajo plačanega dela v celoti na običajnem delovnem mestu, ampak opravijo del tega dela drugje, največkrat doma, in pri tem uporabljajo informacijsko in komunikacijsko tehnologijo.« Ta definicija ne poda nobene časovne omejitve in je primerljiva z našo prvo definicijo: »Teledelavec je vsak, ki dela vsaj eno uro na teden doma, in pri tem uporablja internet.« Internet je informacijska in komunikacijska tehnologija. Po tej definiciji smo ugotovili, da je v Sloveniji 6% teledelavcev.

Poglejmo si primerjavo med deleži teledelavcev po nekaterih kategorijah v naslednji tabeli.

Graf 58: Primerjava z EU, VIR: Eurobarometer, Nov. 2000.

Iz grafa razberemo, da obstajajo razlike glede na zaposlitveni status že v primerjavi med deleži v EU. V EU visok delež managerjev opravlja teledelo (15%), medtem ko je med 'drugimi belimi ovratniki' oziroma uslužbenci 6% teledelavcev. V skupini 'manualnih delavcev' oziroma delavcev (VKV, KV, NKV) je teledelavcev le 1%. Ob primerjanju teh podatkov z našimi lahko opazimo, da med uslužbenci in delavci ni nobenega teledelavca in tako v primerjavi z EU obstajajo razlike. V primerjavi z EU je v Sloveniji razmeroma manjši delež teledelavcev med

managerji (15%). Že v predhodnih poglavjih smo ugotavljali, da obstajajo neke razlike po spolu. Prav tako lahko vidimo opazno razliko v deležu teledelavcev in teledelavk v EU.

Teledelo v večji meri pripada višjim zaposlitvenim funkcijam, kot so managerji in vodilni delavci. V Sloveniji opazamo, da je ta razlika še izrazitejša kot v EU. Prav tako lahko opazimo, da je Slovenija v deležu teledelavcev enakovredna EU, toda po posameznih kategorijah kot so zaposlitveni statusi rahlo zaostaja.

Raziskava teledela, ki jo je opravila organizacija AMA (American Management Association) v novembru 1999 kaže, da je število teledelavcev naraslo iz 4 milijonov v letu 1990 na 19 milijonov v letu 1999, vendar pa je odstotek zaposlenih, ki delajo doma (povezani s pisarno le elektronsko) polni delovni čas majhen. Teh je namreč samo 1%. Zelo majhen je tudi odstotek zaposlenih, ki delajo doma enega ali več dni na teden po rednem urniku (le 2%), malo višji pa je odstotek tistih, ki delajo doma občasno (14%). Nasprotno pa je zelo velik odstotek tistih, ki delajo doma po ali pred uradnim delovnim časom (kar 57% zaposlenih). V grobem smo tudi z našo raziskavo prišli do podobnih ugotovitev. Ocenili smo, da je teledelavcev, ki večinoma ali v celoti delajo od doma 2%. Delež tistih, ki pa občasno delajo doma in pri tem uporabljajo internet (zahtevnejša tehnologija), smo ocenili na 6%. Delovno aktivnih, ki občasno delajo drugje kot na običajnem delovnem mestu in uporabljajo pri tem vsaj mobilni telefon smo ocenili na 18%, tretjina pa je tistih, ki vsaj občasno delajo na neobičajnem delovnem mestu. Ti podatki kažejo, da se pravo teledelo še ni razvilo, ampak je delo doma pogostejše le dodatno delo poleg dela v pisarni in ne njegov nadomestek.

Povzemimo osnovne ugotovitve v tem poglavju:

- Po ECaTT-ovi definiciji je v Sloveniji 3,8% domačih teledelavcev, 1,2% samozaposlenih teledelavcev, 1,8% mobilnih teledelavcev in 2,9% začasnih teledelavcev. Skupaj 9,4%. Po teh definicijah 38,000 Slovencev velik del časa porabi za teledelo doma, 18,000 je mobilnih teledelavcev, 12,000 je samozaposlenih teledelavcev in 29,000 je takih, ki le nekaj dela opravijo doma. Pri najožjih definicijah pa je teledelavcev med delovno aktivnimi med 6% in 2%. Torej okoli 20,000 delovno aktivnih Slovencev večino svojega dela ne opravlja na klasičnem delovnem mestu in pri tem uporablja internet, 60,000 pa je takih, ki vsaj nekaj dela ne opravijo na klasičnem delovnem mestu in tudi pri tem uporabljajo internet. Tretjina delovno aktivnih v Sloveniji opravi vsaj nekaj dela drugje kot na delovnem mestu in pri tem uporablja telefon, mobilni telefon ali računalnik.
- Teledelavci so večinoma bolj izobraženi ljudje. Izkazalo se je, da ni nobenega teledelavca pri kriteriju uporabe interneta, ki ne bi imel končane vsaj srednje šole. Poleg tega pa je še visok delež visoko izobraženih teledelavcev. Med delovno aktivnimi je 17% z visoko izobrazbo in 3% teledelavcev, ki delajo vsaj eno uro na teden doma s srednjo izobrazbo. Po vseh definicijah se je pokazalo tudi, da je največ teledelavcev v javnem sektorju. V javnem sektorju pa smo zabeležili velik delež zaposlenih v šolstvu in državni upravi.

8. Uporaba osebnega računalnika in interneta na delovnem mestu

V nadaljevanju prikazujemo analizo rabe osebnega računalnika pri plačanem delu. Na vprašanja o rabi računalnika so odgovarjali le respondenti, ki pri svojem delu v službi, doma ali na potovanjih uporabljajo osebni računalnik. V predhodnih poglavjih smo že prišli do nekaterih ugotovitev glede rabe osebnega računalnika pri delu.

8.1. Uporaba osebnega računalnika pri plačanem delu

V tem poglavju je prikazan pregled značilnosti uporabe osebnega računalnika v okviru zaposlitve.

Tabela 20: Delež delovnega časa, porabljenega za delo z računalnikom (vsi respondenti)

	Število	Delež	Veljavni deleži	Kumulativa
Do 25%	35	36,3	37	36,7
Od 25% do 50%	20	20,9	21	57,8
Od 50% do 75%	14	15,0	15	73,0
Od 75% do 100%	26	26,7	27	100
Skupaj	95	99,0	100	
m.v.	1	1,0		
Skupaj	96	100,0		

Na vprašanje, kolikšen delež delovnega časa respondenti preživijo za računalnikom jih je 37% odgovorilo, da za računalnikom porabijo četrtno delovnega časa. Med 25% in 50% delovnega časa preživi za računalnikom 21% respondentov. Med 50% in 75% delovnega časa porabi za računalnikom 15% respondentov. Nad 75% delovnega časa pa za računalnikom preživi 27% respondentov, kar je skoraj tretjina.

Tabela 21: Delež delovnega časa, porabljenega za delo z računalnikom, glede zaposlitveni status

Zaposlitveni status	Povprečni delež	N	Std. Odklon
ZAPOSLENI			
manager, vodilni delavec, lastnik podjetja	57,5	4	33,8
srednji manager, vodstveni delavec	29,8	2	50,2
zaposleni strokovnjak	65	22	29,7
uslužbenec	50,7	15	29,7
pisarniški delavec	43,5	22	33,5
delavec (VKV, KV, NKV)	34,6	20	36
Skupaj zaposleni	48,7	85	34
HONORARNI DELAVCI			
nezaposlen	5	1	0
srednješolec	39,4	2	46
študent	66,6	6	37
Skupaj honorarni delavci	54	8	39,5
SAMOZAPOSENI			
samostojni podjetnik, obrtnik	10	2	0
samozaposleni strokovnjak, svobodni poklic	30	1	0
Skupaj samozaposleni	15,7	2	12,4□

Zaposleni strokovnjaki preživijo v povprečju 65% delovnega časa za računalnikom, managerji oziroma vodilni delavci 57%, uslužbenci pa polovico delovnega časa. Srednji managerji v povprečju porabijo za računalnikom nekaj manj kot tretjino časa, delavci (VKV, KV, NKV) pa 34%.

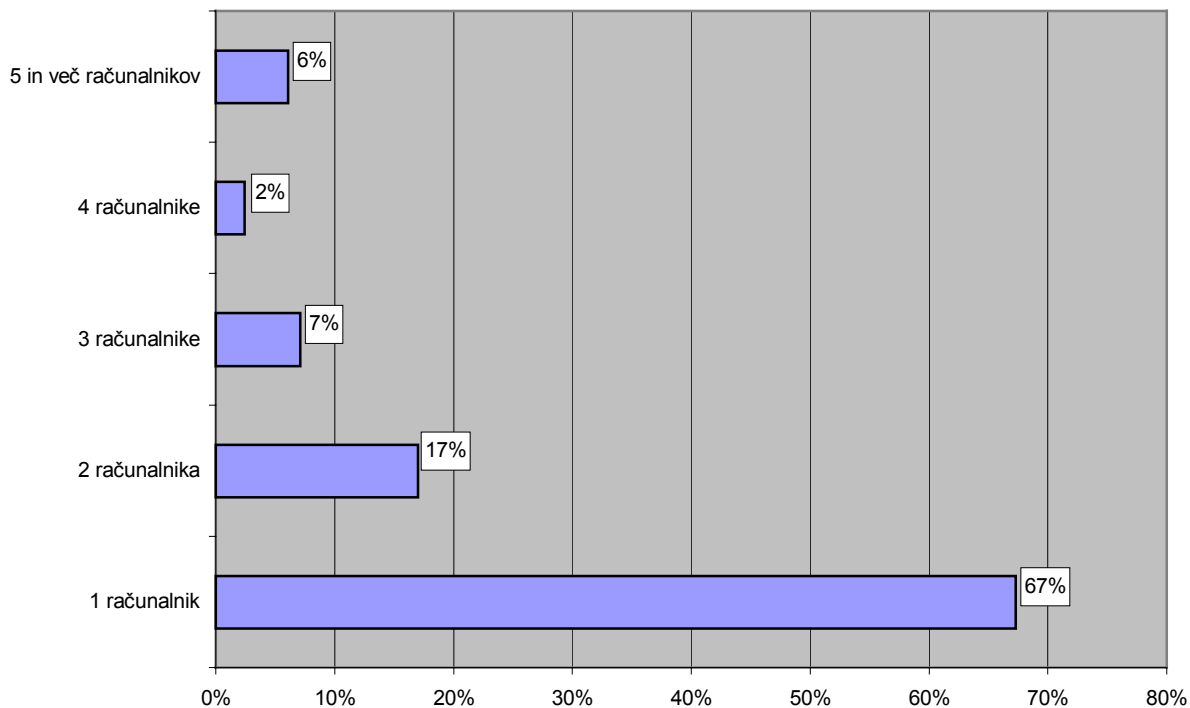
Med honorarnimi delavci največji delež delovnega časa preživijo za računalnikom študenti (66%) in najmanj nezaposleni (le 5%).

Osebni računalnik pri svojem delu uporabljajo trije samozaposleni. Dva samozaposlena strokovnjaka preživita v povprečju 30% delovnega časa za računalnikom. En samostojni podjetnik porabi 10% časa za računalnikom.

Tabela 22: Ali uporablja vaš glavni službeni osebni računalnik še kdo?

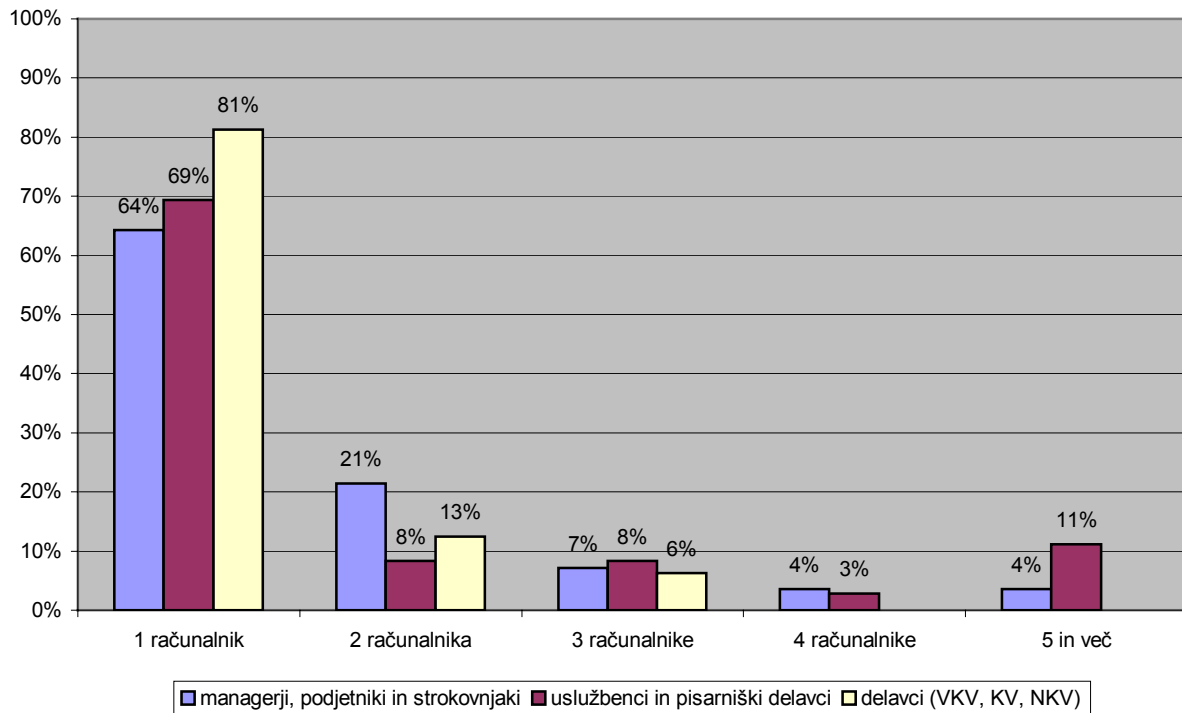
	Število	Delež	Veljavni deleži	Kumulativa
da	17	57	57	57
ne	13	43	43	100
Skupaj	30	100	100	

Nekaj več kot polovica respondentov deli osebni računalnik še z nekom oziroma ima računalnik v skupni uporabi.

Graf 59: Število računalnikov, ki jih respondenti uporabljajo pri svojem delu v tipičnem delovnem dnevu

Večina respondentov (67%) uporablja na delovnem mestu en računalnik. Dva računalnika uporablja 17% respondentov, tri računalnike 7% in štiri računalnike 2%. Pet in več računalnikov pa pri svojem delu na lokaciji zaposlitve uporablja 6% respondentov.

Graf 60: Število računalnikov, ki jih respondenti uporabljajo pri svojem delu v tipičnem delovnem dnevu glede na zaposlitveni status (n=80)

Med zaposlenimi raspondenti 81% delavcev, 69% uslužbencev in 64% managerjev uporablja en računalnik v tipičnem delovnem dnevu. Dva računalnika uporablja 21% managerjev, 8% uslužbencev in 13% delavcev. Tri različne računalnike v tipičnem delovnem dnevu uporablja 7% managerjev, 8% uslužbencev in 6% delavcev. Štiri ter pet in več računalnikov ne uporablja noben delavec. Med managerji je 4% takih, ki uporabljajo 4 računalnike in prav tako 4% takih, ki uporabljajo pet in več računalnikov. Med uslužbenci pa jih 4% uporablja 4 računalnike ter kar 11% pet in več računalnikov.

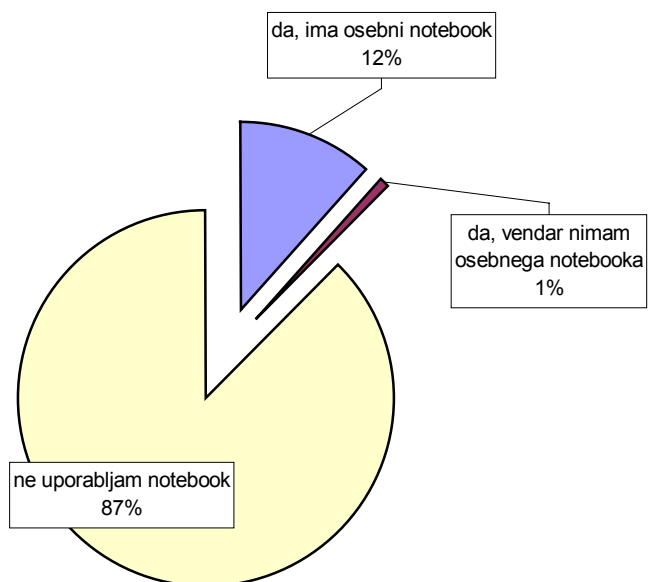
Med samozaposlenimi respondenti sta dva samostojna podjetnika, ki uporabljata en računalnik. Tri računalnike uporablja en samozaposlen strokovnjak.

Med honorarnimi delavci en nezaposlen uporablja pri honorarnem delu dva računalnika, dva srednješolca pri honorarnem delu uporabljata en računalnik. Dva študenta prav tako uporabljata en računalnik pri honorarnem delu. Dva računalnika pa uporabljajo 4 študenti.

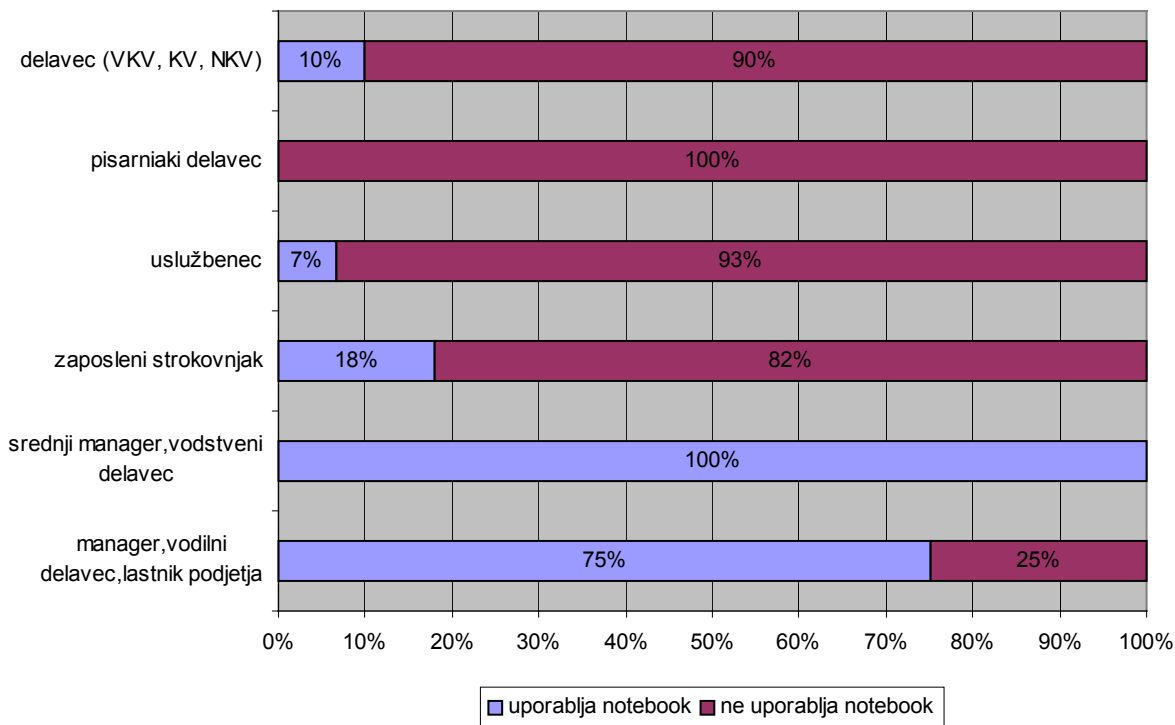
Tabela 23: Število računalnikov, na katerih je respondent glavni uporabnik, respondenti, ki uporabljajo več računalnikov

	Število	Delež	Veljavni deleži	Kumulativa
Noben	6	20,0	21,1	21,1
Eden	14	47,1	49,7	70,8
Dva	8	27,7	29,2	100,0
Skupaj	28	94,9	100,0	
m.v.	2	5,1		
Skupaj	30	100,0		

Kar 21% respondentov, ki uporabljajo pri svojem delu več osebnih računalnikov niso glavni uporabniki na nobenem od teh računalnikov. Nekaj manj kot tretjina (29%) pa je takih, ki so glavni uporabniki na dveh računalnikih. Nekaj manj kot polovica ima en računalnik, na katerem so glavni uporabniki.

Graf 62: Uporaba prenosnega računalnika med uporabniki osebnega računalnika (notebooka)

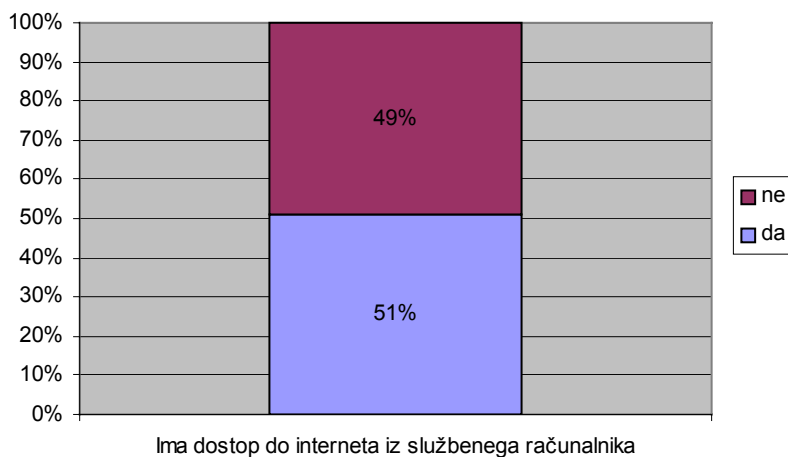
Večina respondentov, ki uporabljajo osebni računalnik pri svojem delu ne uporablja prenosnega računalnika. Celih 12% pa ima osebni notebook oziroma je edini uporabnik te naprave. Le 1% respondentov sicer uporablja prenosni računalnik, vendar ta ni njihov osebni.

Graf 63: Uporaba prenosnega računalnika glede na zaposlitveni status (notebook) (n=85)

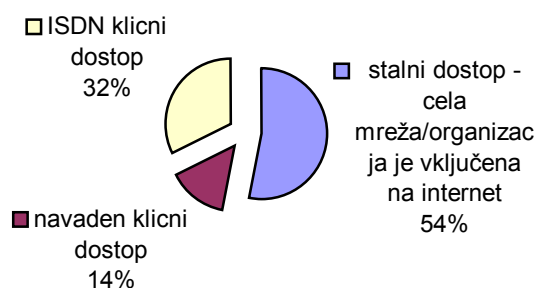
Iz grafa lahko razberemo, da v največji meri uporabljajo prenosni računalnik managerji, vodilni delavci (75%) ter srednji managerji, vodstveni delavci (100%). V najmanjši meri pa prenosne računalnike uporabljajo pisarniški delavci (0%), uslužbenci (7%) in delavci (VKV, KV, NKV) (10%).

8.2. Uporaba interneta

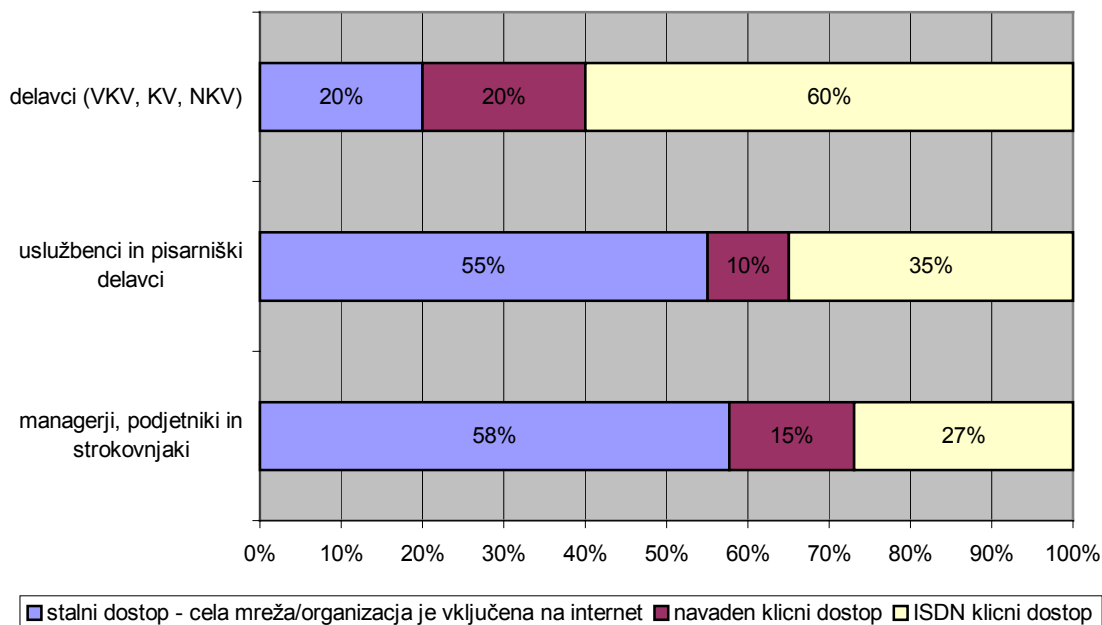
Graf 64: Dostop do interneta iz službenega računalnika

Iz grafa lahko razberemo, da ima polovica respondentov, ki delajo z računalnikom tudi dostop do interneta iz službenega računalnika.

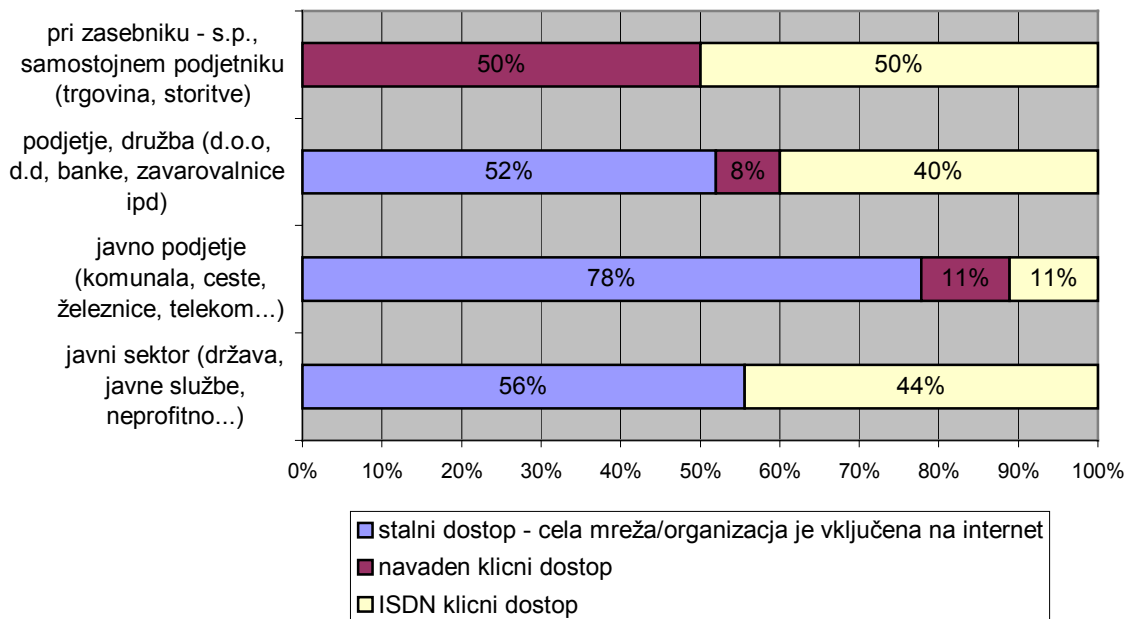
Graf 65: Način dostopa do interneta iz delovnega mesta (n=57)

Najbolj pogost dostop do interneta na delovnem mestu je stalna povezava, kjer je celotna mreža vključena na internet. Nekaj več kot tretjina respondentov iz delovnega mesta dostopa prek ISDN klicne linije. Le 14% respondentov pa dostopa prek analognih modemov.

Graf 66: Način dostopa do interneta glede na zaposlitveni status (n=57)

Stalni dostop preko lokalnega omrežja je najbolj pogost pri managerjih oziroma strokovnjakih (58%). Delavci (60%) pa v največji meri dostopajo prek ISDN klicnega dostopa.

Graf 67: Način dostopa do interneta iz delovnega mesta glede na sektor zaposlitve (n=57)

Način dostopa glede na sektor zaposlitve respondenta kaže, da ima 78% javnih podjetij stalni dostop. V javnem sektorju 56% respondentov dostopa prek stalne povezave, 44% pa prek ISDN klicnega dostopa. Nekaj več kot polovica respondentov iz podjetij ali družb dostopa prek stalne povezave in 40% prek ISDN linije. Le 8% jih ima klicni dostop. Pri zasebnikih pa noben respondent ne dostopa prek stalne povezave, polovica jih uporablja ISDN dostop in druga polovica navaden klicni dostop.

Povzemimo osnovne ugotovitve v tem poglavju:

- Pri svojem delu uporablja osebni računalnik 53% delovno aktivnih. Med uporabniki osebnega računalnika jih 57% porabi manj kot polovico svojega delovnega časa za računalnikom. Slaba tretjina (27%) je takih, ki porabijo večino svojega delovnega časa pred računalnikom.
- Pri svojem delu uporablja 67% uporabnikov osebnega računalnika le en računalnik. Med uporabniki je tudi 57% takih, ki niso edini uporabnik službenega računalnika. Uporabnikov, ki niso glavni uporabnik na nobenem od službenih računalnikov je 21%.
- Prenosni računalnik uporablja 13% uporabnikov osebnega računalnika.
- Dostop do interneta iz službenega računalnika ima 51% delovno aktivnih respondentov, ki pri delu uporabljajo osebni računalnik. Iz službenega računalnika jih največ, 54%, dostopa prek stalnega dostopa, kjer je cela mreža ali organizacija vključena v internet.

III. PREGLEDNICE

Kot prilogo dodajamo še splošne pregledne tabele: Teledelavci po ECaTT-ovih definicijah, lokacija dela, uporaba informacijske tehnologije in teledelavci po izbranih definicijah.

Tabela 16: Analiza teledela po Eurostatovih operacionalnih definicijah in primerjava z EU

Teledelo v Evropi 1999 (ECaTT surveys) in RIS 2001 teledelo												
	1) domači teledelavci		2) samo zaposleni		3) mobilni teledelavci		4) Skupaj stolpci 1-3		5) suplementarni teledelavci		SKUPAJ TELEDDELAVCI (skupaj stolpca 4 & 5)	
	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni	Število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni	število	% delovno aktivni
<i>Delovno aktivni RIS 2001</i>	181	100	181	100	181	100	181	100	181	100	181	100
RIS 2001 (uporablja tri inf. teh. skupaj)	7	3,8	2	1,2	3	1,8	12	6,6	5	2,9	17	9,4
RIS 2001 (uporablja dve inf. teh. v kombinaciji)	11	6,3	2	1,2	9	4,8	22	12,2	9	5,1	31	17,1
Danska	121	4.54	37	1.38	56	2.08	176	6.58	104	3.90	280	10.48
Finska	142	6.71	47	2.24	55	2.61	229	10.80	126	5.96	355	16.77
Francija	272	1.23	45	0.20	182	0.82	499	2.25	136	0.61	635	2.87
Nemčija	538	1.53	536	1.52	520	1.47	1,562	4.43	570	1.61	2.132	6.04
Irska	14	1.01	8	0.56	4	0.31	26	1.88	35	2.56	61	4.44
Italija	315	1.57	90	0.45	270	1.35	584	2.92	135	0.67	720	3.59
Nizozemska	285	3.96	166	2.31	308	4.29	593	8.25	451	6.27	1,044	14.53
Španija	162	1.28	32	0.26	65	0.51	259	2.04	97	0.77	357	2.81
Švedska	207	5.29	61	1.55	90	2.31	313	7.98	282	7.19	594	15.17
UK	630	2.37	234	0.88	550	2.07	1,273	4.78	754	2.83	2,027	7.62
SKUPAJ EU	2,946	1.96	1,386	0.92	2,305	1.54	6,049	4.03	2,960	1.97	9,009	6.00
RIS 2001 (delovno aktivni respondenti n= 181)												
The data and results have been taken from the ECaTT project (ECaTT: Benchmarking Progress on Electronic Commerce and New Methods of Work) which is led by empirica GmbH, Bonn (Germany). The project is co-funded by the ESPRIT-Programme and the ACTS-Programme of the European Commission. © empirica												

**absolutna števila pri državah EU so v tisočih

Tabela 17: Lokacija dela - pregledna tabela

lokacija dela			zaposleni skupaj	zaposleni glede na sektor				zaposleni glede na zaposlitveni status			honorarni delavci	samozaposleni			
				javni sektor	javna podjetja	podjetja, družbe	zasebnik	managerji	uslužbenci	delavci (VKV, KV, NKV)		podjetnik	samozaposlen strokovnjak	kmet	skupaj samozaposleni
delo doma	da, večinoma ali v celoti	število	7	2	1	3	1	2		5	3			2	2
		delež	5	8	3	5	3	6		6	16			50	20
	da, delno	število	32	7	8	11	6	13	9	10	5	3	1	1	5
		delež	21	29	21	20	17	39	21	13	31,3	75	50	25	50
	ne, nikoli	število	117	15	29	42	29	18	34	63	9	1	1	1	3
		delež	75	63	76	75	81	55	79	81	53,1	25	50	25	30
delo v prostorih podjetja ali organizacije	da, večinoma ali v celoti	število	127	18	30	52	25	29	40	58	9	2	1	2	5
		delež	83	78	79	93	71	88	93	73	53,5	50	50	50	50
	da, delno	število	11	3	3	4	1	3	1	8	3	1			1
		delež	7	13	8	7	3	9	2	10	17,3	25			10
	ne, nikoli	število	16	2	5		9	1	2	13	5	1	1	2	4
		delež	10	9	13		26	3	5	17	29,2	25	50	50	40
delo na lokaciji stranke/naročnika	da, večinoma ali v celoti	število	14	1	2	4	7	1	3	9	1				
		delež	9	4	5	7	19	3	7	12	7,8				
	da, delno	število	34	4	3	18	9	16	9	8	4	1	1		2
		delež	22	17	8	32	25	49	21	10	25,5	25	100		22
	ne, nikoli	število	106	18	32	34	20	16	30	60	11	3		4	7
		delež	69	78	87	61	56	49	71	78	66,6	75		100	78
službena potovanja	da, redno	število	18	2	3	8	5	8	4	6	1	3	1		4
		delež	12	9	8	15	14	24	9	8	3,2	75	50		40
	de, občasno	število	43	9	8	18	8	17	18	9	3			2	2
		delež	28	39	22	33	22	52	41	12	20,5			50	20
	ne, nikoli	število	92	12	26	29	23	8	22	63	13	1	1	2	4
		delež	60	52	70	53	64	24	50	81	76,2	25	50	50	40

Tabela 18: Uporaba informacijske tehnologije - pregledna tabela

	uporaba informacijske tehnologije		zaposleni skupaj	zaposleni glede na sektor zaposlitve				zaposleni glede na zaposlitveni status			honorarni delavci	samozaposleni			
		številu		javni sektor	javna podjetja	podjetja, družbe	zasebnik	managerji	uslužbenci	delavci (VKV, KV, NKV)		podjetnik	samozaposlen strokovnjak	kmet	skupaj
na domu	fiksni telefon	številu	30	8	6	12	4	13	5	12	8	3	1	3	7
		delež	79	89	67	86	67	87	56	86	100	75	100	100	88
	mobilni telefon	številu	26	5	6	10	5	12	5	11	6	3	1	1	5
		delež	72	63	67	77	83	80	56	79	86	100	100	33	71
	osebni računalnik	številu	20	7	1	9	3	12	5	4	3	2	1		3
		delež	53	88	11	64	43	86	56	27	38	50	100		38
	internet	številu	8	4	1	3		8			3	2	1		3
		delež	21	44	11	21		57			38	50	100		38
v službi	telefax	številu	6	2		1	3	3	2	2	1	2	1		3
		delež	16	22		8	50	20	22	14	13	50	100		38
	fiksni telefon	številu	112	19	28	46	17	31	41	39	10	3	1	1	5
		delež	81	91	85	84	63	97	100	61	83	100	100	50	83
	mobilni telefon	številu	76	12	17	30	15	27	22	25	7	3	1	1	5
		delež	55	57	52	54	56	87	54	39	58	100	100	50	83
	osebni računalnik	številu	80	16	17	36	9	28	36	16	8	2	1	1	4
		delež	58	76	52	66	33	88	88	25	67	50	100	50	57
na službenih potovanjih	internet	številu	49	10	6	26	5	28	18	3	5	2	1		3
		delež	36	48	18	46	19	88	44	5	42	50	100		43
	telefax	številu	70	15	13	31	9	29	30	11	3	2	1		3
		delež	51	71	39	56	33	91	73	17	25	67	100		50
	fiksni telefon	številu	17	4	3	4	6	10	3	4					
		delež	35	44	33	19	60	46	19	36					
	mobilni telefon	številu	42	7	8	19	8	19	13	10	3	3	1	2	6
		delež	88	78	100	91	80	91	87	83	75	100	100	100	100
na službenih potovanjih	osebni računalnik	številu	12	4	2	4	2	10	1		2				
		delež	24	44	22	18	20	48	6		40				
	internet	številu	9	2	1	4	2	8			2				
		delež	18	22	13	18	20	38			40				
	telefax	številu	12	3	1	4	4	6	4	1					

Tabela 19: Teledelo med delovno aktivnimi respondenti po definicijah

definicije teledela:		ne - teledelavci	teledelavci	zaposleni				honorani delavci	samozaposleni			spol		izobrazba		
				javni sektor	javna podjetja	podjetja, družbe	zasebnik		samozaposlen strokovnjak	podjetnik	skupaj samozaposleni i teledelavci	moški teledelavci	ženske teledelavke	nižja	srednja	visoka
Dela 1 uro na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	170	11	4	1	3		3	1		1	7	4		4	6
	Delež	94	6	17	3	5		18	50		10	7	5		3	17
Dela 5 ur na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	172	9	3	1	1		3	1		1	6	4		3	5
	Delež	95	5	13	3	2		18	50		10	6	5		3	14
Dela 10 ur na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	176	5	2				2	1		1	4	1		1	3
	Delež	97	3	9				12	50		10	4	1		1	8
Dela 20 ur na teden doma in pri tem uporablja internet	Število	177	4	2				2				4	1		1	2
	Delež	98	2	9				12				4	1		1	6
Danska definicija (delo drugje kot na klasičnem delovnem mestu, uporaba telefona ali računalnika):	Število	129	52	9	9	13	7	9	1	3	4	29	23	7	28	16
	Delež	71	29	39	24	23	19	53	50	75	40	28	29	29	24	44
Japonska definicija (delo drugje kot na klasičnem delovnem mestu vsaj 8 ur tedensko in uporaba mobilnega telefona ali interneta):	Število	133	47	7	9	13	5	11	1	3	4	30	17	6	27	14
	Delež	74	26	30	24	23	14	65	50	75	40	29	22	25	23	39

Kazalo tabel in grafov:

Graf 1: Možnosti za teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57).....	8
Graf 2: Uporaba teledela med podjetji, ki imajo tehnične možnosti za teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57) (RIS 00: n=43,44,26,42), (RIS 99: n=49,33,36,27), (RIS 98: n=15,24,19,21) ..	9
Tabela 1: Uporaba teledela med podjetji, ki imajo možnosti za teledelo	10
Tabela 2: Odstotek uporabe teledela med podjetji, ki imajo možnosti za teledelo	10
Graf 3: Teledelavci v podjetjih, ki omogočajo teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57), (RIS 00: n=21,18,11,11), (RIS 99: n=20,13,12,7).....	11
Tabela 3: Število teledelavcev med zaposlenimi v podjetjih s teledelavci	12
Tabela 4: Povprečno število teledelavcev v podjetjih s teledelavci.....	13
Tabela 5: Število teledelavcev med zaposlenimi v podjetjih s teledelavci (alternativni izračun).....	13
Tabela 6: Delež teledelavcev med zaposlenimi v podjetjih s teledelavci	13
Graf 4: Ovire za teledelo (RIS 00: n=62,97,61,80), (RIS 99: n=97,77,87,60), (RIS 98: n=53,61,53,57) (n=287) ..	14
Tabela 7: Ovire za teledelo – velika in srednja podjetja (RIS 00: velika=58, srednja=88), (RIS 99: velika=97, srednja=75)	15
Tabela 8: Ovire za teledelo – mala in mikro podjetja (RIS 00: mala=57, mikro=73), (RIS 99: mala=84, mikro=57)	16
Tabela 9: Priporočeni indikatorji za merjenje teledela (Eurostat, 1999)	17
Graf 5: Zaposlitveni status - vsi respondenti stari med 10 in 75 let (n=901).....	19
Graf 6: Zaposlitveni status - vsi respondenti stari med 10 in 75 let v združenih razredih (n=901)	20
Graf 7: Respondenti glede na splošen zaposlitveni status (n=901)	21
Graf 8: Sektor zaposlitve respondentov (n=154).....	22
Graf 9: Zaposlitveni status glede na sektor zaposlitve (n=155)	23
Graf 10: Zaposlitve v javnem sektorju (n=23)	24
Graf 11: Redno zaposleni respondenti v drugih (ne javnih) sektorjih (n=124)	25
Graf 12: Število zaposlenih respondentov v podjetju, pri zasebniku ali v organizaciji (n=124)	26
Graf 13: Število zaposlenih glede na sektor zaposlitve (n=122)	27
Graf 10: Sektor zaposlitve glede na število zaposlenih (n=124)	28
Graf 11: Število delovnih ur tedensko	30
Graf 12: Število delovnih ur tedensko glede na sektor zaposlitve (n=152).....	31
Tabela 10: Povprečno število tedenskih delovnih ur po sektorjih	32
Graf 13: Število ur tedensko glede na zaposlitveni status (n=131)	32
Tabela 11: Povprečna tedenskih delovnih ur po poklicnem statusu.....	33
Graf 14: Število delovnih ur tedensko glede na spol (n=127).....	33
Tabela 12: Samozaposleni glede na delovne ure v tipičnem delovnem tednu (n=11).....	34
Graf 15: Honorarno delo (n=137)	35
Graf 16: Honorarno delo po poklicnem statusu (n=137).....	36
Graf 17: Honorarno delo glede na spol (n=137)	37
Graf 18: Delo doma med zaposlenimi respondenti (n=154)	38
Graf 14: Delo doma glede na poklicni status (n=158).....	39
Graf 20: Delo doma po zaposlitvenem statusu, zaposleni respondenti (n=154).....	40
Graf 21: Delo doma, samozaposleni (n=9)	40
Graf 22: Delo doma, honorarni delavci (n=17).....	41
Graf 23: Delo v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije, zaposleni (n=154).....	42
Graf 24: Delo v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije po zaposlitvenem statusu, zaposleni (n=154)	43
Graf 25: Lokacije dela (n=156).....	44
Graf 26: Glavna lokacija dela (n=152).....	45
Graf 27: Delo v poslovnih prostorih podjetja, samozaposleni (n=9).....	46
Graf 28: Delo v poslovnih prostorih podjetja ali organizacije, honorarni delavci (n=17).....	47
Graf 29: Delo na lokaciji stranke ali naročnika, zaposleni (n=154)	48
Graf 30: Delo na lokaciji stranke ali naročnika po zaposlitvenem statusu, zaposleni (n=154)	49
Graf 31: Delo na lokaciji stranke ali naročnika, samozaposleni (n=9).....	50
Graf 32: Delo na lokaciji stranke ali naročnika, honorarni delavci (n=17)	51
Graf 33: Potovanje v okviru dela (izključen je prevoz v službo) (n=156).....	52
Graf 34: Potovanja v okviru dela glede na sektor zaposlitve (n=153).....	53
Graf 35: Potovanja v okviru dela glede na zaposlitveni status (n=156)	53
Graf 36: Potovanja v okviru dela glede na spol (n=156).....	54
Graf 37: Potovanja v okviru dela glede na izobrazbo (n=156).....	54
Tabela 13: Povprečni delež delovnega časa, ki se preživi na potovanjih; po poklicnem statusu.....	55
Tabela 14: Povprečni delež delovnega časa, ki se preživi na potovanjih; po sektorju zaposlitve	55
Graf 38: Povprečni delež delovnih ur, porabljenih na potovanjih po poklicnem statusu in skupaj (n=37)	56

Graf 39: Povprečni delež delovnih ur, porabljenih na potovanjih, po sektorju zaposlitve in skupaj (n=34)	57
Graf 40: Potovanje v okviru dela (izključen je prevoz v službo) samo honorarni delavci (n=17).....	58
Tabela 15: Lokacija dela - pregledna tabela.....	60
Graf 41: Uporaba informacijske tehnologije na delovnem mestu (n=155)	61
Graf 42: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po statusu zaposlitve (n=142)	62
Graf 43: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po sektorju zaposlitve (n=138).....	63
Graf 44: Uporaba informacijskih tehnologij pri delu zaposlenih po spolu zaposlenih respondentov (n=142).....	64
Graf 45: Uporaba informacijske tehnologije pri delu doma - samo zaposleni, ki delajo doma (n=42).....	65
Graf 46: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po statusu zaposlitve (n=42).....	66
Graf 47: Uporaba informacijske tehnologije pri delu zaposlenih po sektorju zaposlitve (n=38)	67
Graf 48: Uporaba informacijskih tehnologij na službenih potovanjih po zaposlitvenem statusu (n=52)	68
Graf 49: Uporaba informacijskih tehnologij na službenih potovanjih po poklicnem statusu (n=39).....	69
Graf 50: Uporaba prenosnega računalnika na službenih potovanjih po poklicnem statusu (n=39).....	70
Graf 51: Uporaba informacijske tehnologije glede na lokacijo uporabe te tehnologije (n=155).....	71
Tabela 16: Uporaba informacijske tehnologije - pregledna tabela.....	72
Tabela 17: Uporaba izbranih informacijskih tehnologij glede na lokacijo uporabe (pregledna tabela) (n=181).....	73
Tabela 18: Analiza teledela po Eurostatovih operacionalnih definicijah in primerjava z EU	77
Graf 52: Analiza teledela po Eurostatovih operacionalnih definicijah ter primerjava z Dansko in Finsko	78
Tabela 19: Teledelo med delovno aktivnimi respondenti po definicijah.....	80
Graf 53: Delež teledelavcev med vsemi delovno aktivnimi po definicijah (n=181)	81
Graf 54: Delež teledelavcev in teledelavk med vsemi delovno aktivnimi moškimi in ženskami po definicijah (n=181)	82
Graf 55: Delež teledelavcev med delovno aktivnimi po definicijah po najvišje doseženi izobrazbi (n=181).....	83
Graf 56: Japonska definicija (n=181).....	84
Graf 57: Povprečni delež delovnega časa, preživetega za osebnim računalnikom.....	85
Graf 58: Primerjava z EU, VIR: Eurobarometer, Nov. 2000.	86
Tabela 20: Delež delovnega časa, porabljenega za delo z računalnikom (vsi respondenti)	88
Tabela 21: Delež delovnega časa, porabljenega za delo z računalnikom, glede zaposlitveni status.....	89
Tabela 22: Ali uporablja vaš glavni službeni osebni računalnik še kdo?	89
Graf 59: Število računalnikov, ki jih respondenti uporabljajo pri svojem delu v tipičnem delovnem dnevu	90
Graf 60: Število računalnikov, ki jih respondenti uporabljajo pri svojem delu v tipičnem delovnem dnevu glede na zaposlitveni status (n=80).....	91
Tabela 23: Število računalnikov, na katerih je respondent glavni uporabnik, respondenti, ki uporabljajo več računalnikov	92
Graf 62: Uporaba prenosnega računalnika med uporabniki osebnega računalnika (notebooka).....	92
Graf 63: Uporaba prenosnega računalnika glede na zaposlitveni status (notebook) (n=85).....	93
Graf 64: Dostop do interneta iz službenega računalnika	94
Graf 65: Način dostopa do interneta iz delovnega mesta (n=57)	94
Graf 66: Način dostopa do interneta glede na zaposlitveni status (n=57)	95
Graf 67: Način dostopa do interneta iz delovnega mesta glede na sektor zaposlitve (n=57).....	96
Tabela 16: Analiza teledela po Eurostatovih operacionalnih definicijah in primerjava z EU	97
Tabela 17: Lokacija dela - pregledna tabela.....	99
Tabela 18: Uporaba informacijske tehnologije - pregledna tabela.....	101
Tabela 19: Teledelo med delovno aktivnimi respondenti po definicijah.....	103

Literatura in viri:

1. ECaTT. 1999. Status Report on European Telework: New methods of Work 1999 (<http://www.eto.org.uk/twork/tw99/index.htm>).
2. ECaTT. 2000. Commission of the European Community: Benchmarking Report following – up the “Strategies for jobs in the Information Society”. Brussels. (<http://www.ecatt.com>).
3. ECaTT. 2000a. Country Info. (<http://www.ecatt.com/ecatt/country/>).
4. ECaTT. 2001a. Labour Force Survey. Potential use of LFS to know more about teleworking. (<http://www.ecatt.com>).
5. ECaTT. 2001b. Benchmarking Progress on Electronic Commerce and New Methods of Work. Country Reports. (<http://www.ecatt.com/ecatt/>).
6. eWork 2001 Status Report: National Report for Slovenia. (<http://www.delodoma.net/edelo/NationalReport2001.pdf>).
7. ETO. eWork 2000 - Status Report on New Ways to Work in the Information Society (<http://www.eto.org.uk/twork/tw00/index.htm>).
8. RIS (Raba Interneta v Sloveniji), 2000. Podjetja 2000. Poročilo. (<http://www.ris.org>).